

Endre Palfi Barmoen

"Jeg tror kanskje vi har for store ambisjoner på barnas vegne"

En kvalitativ studie om opplevelsen av uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen

Masteroppgave i Idrettsvitenskap

Veileder: Niels B. Feddersen

Mai 2022

Endre Palfi Barmoen

"Jeg tror kanskje vi har for store ambisjoner på barnas vegne"

En kvalitativ studie om opplevelsen av uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen

Masteroppgave i Idrettsvitenskap
Veileder: Niels B. Feddersen
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

I riksmidlene kan vi lese om barnefotballkamper som har blitt stanset grunnet enkelte foreldres destruktive atferd (Bakke, 2015; NTB, 2017). Hvilke mekanismer forårsaker denne destruktiviteten? Forskning peker på en stadig økende- og mer kompleks rolleforventning til barneidrettsforeldrene som flere sliter med å håndtere på en tilfredsstillende måte (Harwood & Knight, 2015). Herunder pekes det også på økt emosjonell støtte og engasjement på vegne av egne barn (Stefansen et al., 2018; Knight et al., 2016). Denne studien har tatt seg som mål å undersøke hvilke opplevelser foreldre og unge utøvere forbinder med uanstendig foreldreatferd i norsk barnefotball, og forsøker også å forklare hvilke forhold som kan være med å fremprovosere den. Avslutningsvis blir forslag til håndtering av uanstendig foreldreatferd gjengitt.

Gjennom avholdte fokusgruppeintervjuer med ett utøverutvalg og to foreldreutvalg fremkommer det at uanstendig foreldreatferd er en reell utfordring i den norske barnefotballen og kan vise seg å være mer omfattende enn hva Norges Fotballforbund selv viser til gjennom sine tall (NFF, 2022). Nøkkelfunn viser at det er en økt kompleksitet i rollen som barnefotballforelder og at det i dag settes høyere krav til å takle de sosiale mekanismene som forspiller seg på og rundt fotballbanen. Det indikeres også at uanstendig foreldreatferd i stor grad skaper mer uanstendig foreldreatferd og kompetanseheving for foreldrene kan med fordel innprentes som forebyggende tiltak. Blant utøverne fremstår det en samstemthet som underbygger tidligere forskning om at foreldrenes atferd i stor grad evner å påvirke deres humør og motivasjon på banen (Palou et al., 2020).

Abstract

Every now and then one can read topics in the Norwegian national media regarding kids' football-games being stopped due to some parents' destructive behavior (Bakke, 2015; NTB, 2017). What mechanisms causes these types of destructivity? Earlier research has suggested that the parenting role in youth sports are becoming more diverse and complex which has made it more difficult for them to manage the expectations in a satisfying way (Harwood & Knight, 2015). Likewise, an increase in the emotional support and engagement in their children's lives are mentioned (Stefansen et al., 2018; Knight et al., 2016). The aim of this study was to investigate what experiences parents and young athletes attach to inappropriate parent-behavior in Norwegian youth football and to seek an explanation to what causes that triggers inappropriate parent-behavior. Lastly, suggestions on how to prevent inappropriate parent-behavior are presented.

By conducting focus groups with one group of young athletes and two groups of youth football-parents, arguments are pointing towards that inappropriate parent-behavior in Norwegian youth football is emerging as an issue that may be bigger than what the Norwegian Football Federation (NFF) suggests with their own numbers (NFF, 2022). Findings from this study suggests an increased complexity in the youth football parenting-role due to higher demands to manage different social mechanisms that happens on and around the football-field. Furthermore, there are indications suggesting that inappropriate parent-behavior is a primary source to create even more inappropriate parent-behavior. Raised awareness towards raising the parents' competence to manage those types of situations can be looked upon as a preventive action. The young athletes were agreeing that the parents' behavior could influence their mood and motivation both positively and negatively which supports findings from earlier research (Palou et al., 2020).

Forord

Denne oppgaven markerer enden på et fullført mastergradsløp i idrettsvitenskap ved NTNU. Idretten har for meg vært det viktigste av alt som er uviktig. Likevel har jeg gjennom utdanningsløpet fått en økt forståelse for at den kan være ganske så viktig også.

I prosessen som til slutt har resultert i en ferdigstilt masteroppgave er det noen bidragsyttere som fortjener ekstra oppmerksomhet.

En stor takk rettes til mine informanter som satte av verdifull tid for å dele- og diskutere historier og fremtidsutsikter som har vært avgjørende for oppgavens utforming. Jeg ønsker dere alt godt!

Som prosjektets veileder har Niels Feddersen bidratt med dansk dynamitt. Din kløkt og innsikt for tematikken har vært inspirerende å ta lærdom av, tusen takk for samarbeidet! Jeg tar med meg verdifull erfaring videre.

Oppgaven overleveres herved med en liten teskje stolthet og ydmykhet.

Takk.

Endre Palfi Barmoen

Mai 2022 - Trondheim

Innhold

1.0 Introduksjon	1
1.1 Problemformulering	4
2.0 Fagfelt	6
2.1 Induktiv tilnærming og analyse	6
2.2 Foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som idrettsvitenskapelige forskningsfelt – opprinnelse og utvikling	7
2.3 Tidligere forskning	8
3.0 Metode	16
3.1 Parametere for forskningskvalitet	16
3.2 Etablering av kunnskap	18
3.3 Bias	22
3.4 Utvelgingsmetode – Selvseleksjon	24
3.5 Utvalgene	26
3.6 Forskningsprosessen	28
3.7 Tematisk analyse.....	33
3.8 Troverdighet og overførbarhet.....	36
4.0 Analyse	38
4.1 Tilbakemeldinger	39
4.2 Latente og eksterne forhold	50
4.3 Støtte	56
5.0 Sammenfattende drøfting	63
5.1 Metodediskusjon.....	68
6.0 Konklusjon	71
6.1 Veien videre.....	72
Litteratur	74
Vedlegg	78
Vedlegg 1 Intervjuguide og informasjonsskriv – utøvere	78
Vedlegg 2 Intervjuguide og informasjonsskriv – foreldre	81
Vedlegg 3 Godkjenning fra NSD	84

1.0 Introduksjon

«Det må ikke bli så seriøst at man fratrar gleden i det barna driver med» sa komikeren Henrik Elvestad i forbindelse med lanseringen av sin humorserie «Idrettsforeldre» som følger et utvalg av norske, fiktive foreldre som alle på sin særegne måte forsøker å tilrettelegge for barnas idrettsaktive hverdag (Søvik, 2021). Selv om karakterene som skisseres i serien kan anses som ikke-representative ekstremtilfeller er det likevel en reell utfordring at enkelte foreldre fremviser destruktive holdninger i forbindelse med barneidrettsarrangementer. Foreldrene har beviselig en påvirkningskraft på barnas opplevelse av å delta i organisert idrett, både på godt og vondt (Witt & Dangi, 2018b). Nasjonalt finnes det også skrekkeksampler hvor barnefotballforeldre har røket i tottene på hverandre midt under en fotballkamp for 8-åringer (NTB, 2017).

Oppgaven vil forsøke å belyse opplevelsen og håndteringen av-, samt årsaker til uanstendig foreldreatferd og tilhørende «sideline behaviour» (heretter oversatt til sidelinjeoppførsel) i en norsk barnefotballkontekst. Sidelinjeoppførsel som forskningsterm viser til hvordan tilskuere på ulike arrangementer agerer og kan oppfattes som en kilde for støy (Walters et al., 2016). Videre i denne oppgaven vil uttrykkene foreldreatferd og sidelinjeoppførsel bli benyttet i en kontekst hvor det er handlinger utført av foreldrene som blir skissert med mindre noe annet blir spesifisert.

For foreldrene til dagens generasjon unge idrettsutøvere stilles det større og andre krav enn på den tiden de selv var idrettsaktive barn. Krav til økte sosiale og organisatoriske ferdigheter har økt i takt med den generelle samfunnsutviklingen og vilkårene for å håndtere rollen som idrettsforelder på en tilfredsstillende måte er i kontinuerlig endring (Harwood & Knight, 2015). Det fremkommer at graden av foreldrenes verbale involvering fra sidelinjen korrelerer med hvor sterke forventninger og mål de har på barnas vegne (Knight et al., 2016). Uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel har dermed utviklet et skadepotensiale for barna som gjør at de ofte frykter å gjøre feil på idrettsbanen, noe som gjør idrettsdeltakelsen mindre lystbetont (Sagar & Lavalley, 2010). På den andre siden har foreldrene også muligheter for positiv påvirkning gjennom sin atferd og sidelinjeoppførsel, blant annet ved bruk motiverende ord og knytting av sterkere emosjonell bånd til barna (Stefansen et al., 2018).

De unge idrettsutøverne er mer avhengig av at foreldrene er økonomiske støttespillere en tidligere for å kunne delta organisert. Utgiftsposter som utstyr, treningsavgift og turneringspåmeldinger vises å være å på et høyere nivå enn tidligere (Wheeler & Green, 2014; Stefansen et al., 2018). Dette fremheves som et fremtredende forhold til at foreldrene, og fedrene mer enn mødrene, strekker seg lengre for å involvere seg i sine barns deltakelse i fritidsaktiviteter grunnet de økonomiske incentivene. Der idretten, og spesielt fotballen har blitt mer regionalisert og privatisert, kan idrettsdeltakelsen derfor bli ansett som foreldrenes egne prestisjeprosjekt. En konsekvens er ifølge Stefansen et al. (2018) at mengden av involvering er sterkere enn tidligere og fenomenet «dyp involvering» blir introdusert og betegnet som en tid- og ressurskrevende aktivitet. De økonomiske betingelsene sies derfor å være med på å sette rammene for foreldrenes emosjonelle investeringer og handlingsmønstre som igjen kan påvirke barnas glede ved- og ønske om å bedrive idrett. Dynamikken innad i familiene viser seg også å bli påvirket av barnas idrettsdeltakelse. Det medfører at foreldre med barn som deltar i organisert idrett ofte benytter idretten som et aktivt verktøy i barnas dannelsesreise (Dorsch, Smith, & McDonough, 2015).

De siste 10-12 årene har idrettsvitenskapen i større grad benyttet barn som informanter i forskningen på foreldreatferd og sidelinjeoppførsel sammenlignet med forskning fra tidligere år. Endringen medført nye tankesett og refleksjoner som har bidratt til økt oppmerksomhet rundt det å handle mer etter barnas premisser omkring disse fenomenene. Palou et al. (2020) eksemplifiserer dette gjennom å vise til at foreldrenes kommentarer ofte gir avtrykk i barnas humør og idrettsglede ved at positive bemerkninger speiles av positive opplevelser for og negative opplevelser ved negative bemerkninger. På et overordnet plan fremstår det som en bekreftet sannhet at nære sosiale relasjoner til foreldre, lagkamerater og andre støttespillere er en avgjørende faktor for et langvarig forhold til idrettsglede og aktivitet (Ullrich-French & Smith, 2009).

I forskning på foreldrenes persepsjoner om egen tilstedeværelse, atferd og oppførsel fremkommer det en viss enighet om at det er et gap mellom den ønskede- og den faktiske realiteten, og følelsen av sinne hos foreldrene virker å vokse frem mer enn ønskelig når de er tilstede på barnas idrettsarrangementer (Omli & LaVoi, 2012). Eksempelvis viser Dorsch, Smith, Wilson, et al. (2015) til at svært mange lar seg rive med i kampsituasjoner og tenderer mot å fremvise det man opplever uønskede trekk ved seg selv. Heriblant pekes det på reaksjoner på dommeravgjørelser og at man ønsker suksess for barna og barnas lag og at det kan føre til en intern, kognitiv konflikt som

potensielt sett går utover barnas idrettsglede. Det finnes også nasjonale eksempler hvor trenerens oppførsel har medført uanstendig foreldreatferd (Bakke, 2015).

I nyere tid har foreldrenes uanstendige oppførsel og atferd på sidelinjen blitt gjenstand for debatt, også i Norge. I fotballen har tiltak i form av Norges Fotballforbunds (NFF) foreldrevettregler (Flem, 2016) og kursing i Fair Play overfor tilstedeværende tilskuere blitt innført (NFF, u-å-a). Tilnærmingen mot mer foreldreopplæring kommer som en reaksjon på et økende antall tilfeller av brudd på Fair Play-reglementet blant foreldre og andre tilstedeværende i barnefotballen (Hatlo, 2019). Herunder påpekes viktigheten av å aktivt benytte kampverter, som er dedikerte til oppgaven om å sørge for en best mulig ramme rundt arrangementet (NFF, u-å-a). Per i dag kreves det at alle breddefotballkamper i Norge skal ha en kampvert som sørger for at alle deltakende parter føler seg velkomne og ivaretatt. Kampvertene plikter å følge en kampvertinstruks med spesifiserte oppgaver og gjøremål før, underveis og etter kampen. Denne rollen rulleres gjerne på mellom hjemmelagets foreldre og sørger for at alle registrerte klubber i NFF har tydelige retningslinjer for hvordan vertene skal håndtere eventuelle uønskede hendelser som kan oppstå (NFF, u-å-b).

NFF publiserer årlige rapporter om uønskede hendelser i norsk fotball, basert på spørreundersøkelser de sender ut til registrerte spillere, trenere og dommere omhandlende sesongen man nettopp har tilbakelagt. I norsk fotball i 2021, som ble svært preget av Covid 19-pandemien, ble det meldt inn i alt 332 saker til NFF, hvorav 4 av disse var fra barnefotballen, hvilket utgjør litt over 1 % av alle tilfeller. I Norge gjelder barneidretten og dertil fotball og dens tilhørende regler frem til og med året barnet fyller 12 år, det vil si at dersom man er født i 2010 vil ens siste år i barneidretten være i 2022 (Waagaard, 2017).

De fire sakene var fordelt mellom 2 trusselsaker og 2 diskrimineringsaker, men det inngår ikke i rapporten om hvilke aktører som var involvert i de enkelte sakene. I samme rapport angir 3 % av de mannlige fotballspillerne at de har hatt svært dårlige opplevelser med publikum, mens 1 % av de kvinnelige fotballspillerne oppgir det samme (NFF, 2022) (Tabell 1). Det vises til at de som har besvart undersøkelsen har prosentvis like mye problemer med publikum som med andre aktører underveis i kamp i Norge i 2021. Likevel må tallene sies å være svært lave i den store sammenhengen. Til sammenligning ble det i deres første rapport fra året 2019 meldt om 1 uønsket hendelse i barnefotballen der det var en far som ble innrapportert (NFF, 2019).

Spillernes opplevelser med andre aktører – menn og kvinner

	Motspillere		Trenere og lagledere		Publikum	
	Meget god/god	Dårlig/svært dårlig	Meget god/god	Dårlig/svært dårlig	Meget god/god	Dårlig/svært dårlig
Menn	72%	3%	77%	3%	80%	3%
Kvinner	79%	2%	80%	2%	84%	1%

Tabell 1: Spillernes opplevelser med andre aktører. Hentet fra (NFF, 2022)

Det eksisterer per våren 2022 ingen konkret forskning på virkningen av foreldrevettreglene eller kampvertene. De er begge innført av NFF med sikte på å sikre god foreldreatferd og bedre rammer rundt kampene. Forbundet selv har gjennom sine rapporter vedrørende uønskede hendelser fastslått at man i det store bildet har svært få problemer med publikum som aktør under fotballkamper (NFF, 2022). Mens foreldrevettreglene fungerer som en guide som skal sørge for et sunt klima og god foreldreatferd (Flem, 2016), er kampverttiltaket på sin side noe som skal sikre et godt miljø inn mot, underveis, og etter kamp (NFF, u-å-b).

Omli og LaVoi (2012) påpeker at unormert foreldreatferd ofte blir blåst opp i nyhetsmedier og at vi kanskje har dannet oss et bilde av at problemer med foreldre på sidelinjen i barneidretten er større enn hva det i realiteten er. Dette underbygges med å se på de lave tallene NFF viser til i sin rapport (NFF, 2022). Likevel påviser tidligere forskning at slike fenomener fortsatt forekommer og at barn fortsatt blir påvirket av foreldrenes tidvise overilte engasjement og oppførsel fra sidelinjen, der frafall er en ytterste konsekvens (Witt & Dangi, 2018b).

1.1 Problemformulering

I forkant av masteroppgaven ble det skrevet et «scoping review» omkring eksisterende forskning på foreldreatferd og sidelinjeoppførsel for å dokumentere landskapet av forskningsbidrag. Ved å skrive et review fikk jeg verdifull trening og erfaring i å håndtere, samt analysere bidragene i forskningsfeltet gjeldende uanstendig foreldreatferd. Dette hjalp meg i vurderingen av hva som skulle danne det teoretiske grunnlaget i oppgaven for dithen å ha et sammenligningsgrunnlag til analyse- og drøftingskapitlene. I tillegg har det hjulpet meg i arbeidet med å peile ut en metodisk kurs og tilhørende datainnsamlingsstrategi gjennom å analysere de andre forskernes metodiske fremgangsmåte for å innhente erfaringer og inspirasjon.

For å vurdere oppgavens kvalitet har jeg hentet inspirasjon fra Tracy (2010) sine 8 kriterier for hva som kjennetegner god kvalitativ forskning. Innledningsvis blir viktigheten av å ha et godt og tidsriktig overordnet tema for oppgaven understreket. Dersom oppgaven også har en større mening for forskeren på et personlig plan vil det også fungere som en styrke for oppgavens dybde. Min inspirasjon for å skrive om uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel er personlig betinget og et felt jeg har vært fascinert av over lengre tid, og var avgjørende i prosessen om valg av tema. Videre omtaler Tracy (2010) at god kvalitativ forskning også innehar funn som overrasker, og at forskning som kun «understreker det åpenbare» fort blir glemt. Oppgaven belyser enkelte interessante funn som i mindre grad samsvarer med tidligere forskning, noe som kan bidra til at uanstendig foreldreatferd i barnefotball kan sees fra en ny synsvinkel. Det kan også argumenteres for at temaet er tidsriktig i henhold til koronapandemien og at kampaktivitet nylig er i gang igjen etter en lengre pause for de unge utøverne, noe som kan by på både spenning og utfordringer for de involverte. Tracys ytterligere kriterier vil bli redegjort for i metodekapitlet og vil benyttes som holdepunkter for å kunne måle forskningskvaliteten gjennom hele oppgaven. Formålet med denne oppgaven er å kunne skape innsikt og forståelse for den norske barnefotballens foreldre, deres utfordringer og hvordan de kan danne grobunn for opplevd uanstendig foreldreatferd. Med bakgrunn i dette er følgende problemformulering satt for oppgaven:

På hvilken måte kan opplevd uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen sees i relasjon til foreldres uinnfridde rolleforventninger?

Delkonklusjon

Introduksjonens formål har vært å gi innførende innblikk i hvordan foreldreatferd blir ansett og definert gjennom å henvise til grunnleggende betraktninger fra nasjonalt og internasjonalt hold. Hensikten med denne tilnærmingen vært å skape interesse for forskningsfeltet og har vært med på å begrunne hvorfor det er et personlig interessefelt. Disse faktorene bidro avslutningsvis til å bestemme og formulere min overordnede problemstilling for oppgaven og bygger med det en bro over til oppgavens fagfeltkapittel.

2.0 Fagfelt

Fagfeltkapitlet vil bestå av en introduserende del som tar for seg min tilnærming til å forstå det gjeldende forskningsparadigmet innenfor foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. Dette vil utgjøre en viktig del av hvordan det er innhentet tidligere forskningsbidrag for å skape nyans og dybde innenfor oppgavens tematikk. Det vil så bli gjort en induktiv tilnærming til eksisterende forskning omkring foreldreatferd og sidelinjeoppførsel i barneidretten. Både kvalitativ og kvantitativ forskning blir gjennomgått og vil bidra til å kunne trekke linjer ved å se på fenomenene fra ulike innfallsvinkler. Deretter vil det bli presentert en gjennomgang av forskningsfeltets opprinnelse og utvikling for å gi innsikt i hva som har kjennetegnet feltets forskningsmetodiske fremgangsmåter. Avslutningsvis vil tidligere relevant forskning bli redegjort for med hensikt om å gi en innføring i sentrale konklusjoner og funn innenfor foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som sosiale fenomener i barneidretten generelt og barnefotball spesielt.

2.1 Induktiv tilnærming og analyse

Fagfeltets oppsett vil ha en induktiv tilnærming og med det presentere sentrale funn innenfor det gjeldende forskningsfeltet. Med det sikter kapitlet på å gjengi hovedtrekk som frem til nå har vært gjeldende i diskursen omkring foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. Hensikten med en induktiv analyse av tilgjengelig datamateriale er å tilegne seg et holistisk overblikk over forskningslandskapet for å danne en forståelse der helheten samlet sett er større enn de enkelte bestanddelene som til sammen utgjør foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som forskningsfelt i barneidretten (Gale et al., 2013).

Bakgrunnen for valg av induktiv tilnærming i fagfeltkapitlet ligger i at forestående forskning på området som oftest analyserer foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som enkeltstående fenomener. De mange forskningsbidragene vil derfor kunne gi indikasjoner på hvilke utfordringer man står overfor, som også gir et godt grunnlag for utforming av intervjuguides og koding for å analysere holdninger, persepsjoner og erfaringer basert på empirisk data.

Tilnærmingen er tuftet på et scoping review som ble laget for å skape oversikt over forskningslandskapet. Bidrag som blir gjengitt i det kommende kapitlet om tidligere forskning ble gjennomlest og analysert i nevnte review.

2.2 Foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som idrettsvitenskapelige forskningsfelt – opprinnelse og utvikling

Foreldreinvolvering i barneidretten er et bredt utforsket felt innenfor idrettsvitenskapen, og har historisk sett vist at foreldrene har verktøyene til å påvirke barnas glede, motivasjon og selvfølelse i forbindelse med idrettsdeltakelse. Den generelle forståelsen er at foreldrenes støtte gjennom det emosjonelle, økonomiske og logistiske er avgjørende for barns opplevde glede av å bedrive organisert idrett (Fredricks & Eccles, 2004). Forskning på foreldrenes oppførsel fra sidelinjen stammer fra begrepet tilskueraggresjon, som ble ansett å være holdninger med hensikt om å ødelegge eiendom eller skade andre personer (Coakley, 1998). Slik begrepet benyttes i dagens paradigme, er definisjonen nedtonet noe. Som en følge ble verbal aggresjon i idrettskontekst ilagt større oppmerksomhet og ledet til et økt fokus mot foreldrenes rolle (Goldstein & Iso-Ahola, 2008). Tidlige studier på fenomenene foreldreatferd og sidelinjeoppførsel omfavnet foreldrenes perspektiver på barns idrettsdeltakelse og dets påvirkning på de familiære relasjonene (Greendorfer & Lewko, 1978). Videre har det utviklet seg i en retning der rollen som idrettsforelder har blitt undersøkt i lys av et stadig mer utviklet og tidkrevende barneidrettstilbud (Wiersma & Fifer, 2008). Innfallsvinkler fra foreldrene selv var det dominerende og derfor var det kun deres historier som ble fortalt, også på vegne av sine barn. Heriblant om tolkning av barnas følelser i forbindelse med ulike typer foreldreatferd og sidelinjeoppførsel (Kanters et al., 2008). En newzealandsk studie fastslo gjennom observasjon at kommentarer fra sidelinjen som ble tolket som positive var på i underkant av 43 % mens negative bemerkninger lå på litt over 34 % mens øvrige kommentarer ble ansett som nøytrale (Kidman et al., 1999).

Det historiske perspektivet forteller at foreldrene har forstått viktigheten av sin rolle som tilskuer for barna i idrettsdeltakelsen deres og at jevnlig bruk av ros og positive bemerkninger har bidratt til at barna får positive opplevelser i møtet med idretten i ung alder (Wuerth et al., 2004). På en annen side er det likevel anerkjent at foreldrenes atferd og sidelinjeoppførsel raskt kan endres til det verre, spesielt i situasjoner der barna deltar i konkurranser mot andre barn og lag (Fraser-Thomas & Côté, 2009).

Dagens forskningsfelt bærer større preg av at fokuset er rettet mot barna og hvilke foreldreatferder de foretrekker. Graden av involvering i idretten i tilnærmingen har medført et økt antall forskningsbidrag med idrettsdeltakende barn som medvirkende informanter (Elliott & Drummond, 2015). Dette kom som en følge av økt rapportering av usikkerhet blant foreldre om hva som objektivt sett ble ansett som uanstendig atferd og

sidelinjeoppførsel (Harwood & Knight, 2009). Samtidig er det rettet fokus mot å «lære opp» foreldrene gjennom barnas egne persepsjoner på hva som kjennetegner god og dårlig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel (Brackenridge et al., 2011; Knight et al., 2014). Inspirert av Strandbu et al. (2019) benytter denne oppgaven barn som enten er eller nettopp har vært i barneidrettsalder (NIF, 2019) som informanter. I tillegg blir foreldregrupper også bli intervjuet i et forsøk på å få et helhetlig bilde av foreldreatferd og hvordan de ulike partene opplever foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som sosiale fenomener.

Foreldre og foresatte har gjennom historiens forløp blitt ansett som viktige ressurser og motivatorer for barnas idrettsdeltakelse gjennom sin ressursfordeling og transporterering til og fra arrangementer samt som rollemodeller gjennom å være i aktivitet selv (Smoll et al., 2011). Deres påvirkningskraft har dog vist å ha et potensiale som kan slå ut i begge ender av trivselsskalaen for barna, avhengig av involveringsnivået og engasjementet som vises (McMahon & Penney, 2015).

Strandbu et al. (2019) henviser i sin studie til hvordan foreldreatferd og sidelinjeoppførsel har blitt utforsket i en historisk kontekst og henviser til 3 ulike paradigmer som har dominert forskningsfeltet. (1) Innledningsvis ble foreldrene ansett utelukkende som en stressfaktor og støykilde som har fratatt barna gleden av å bedrive organisert idrett (Shields et al., 2005). (2) Deretter fulgte et større søkelys rettet mot de positive virkningene foreldrene kan ha gjennom sin påvirkning på barnas idrettsliv (Stefansen et al., 2018). (3) Det siste, og det gjeldende paradigmet gir på sin side et mer helhetlig inntrykk gjennom en problematisering av hvordan foreldre kan tendere mot å innta motstridende, samtidige roller som både støttende forelder og rådgivende trener på samme tid. I tillegg forsøker det å gi innsikt i langtidsvirkningene dette har på barnas sosialisering og kognitive utvikling (Holt et al., 2008).

2.3 Tidligere forskning

Videre i fagfeltkapitlet vil tidligere forskning og funn omkring foreldreatferd og sidelinjeoppførsel bli gjennomgått tematisk. Følgelig vil de presenterte funnene bli sentrale i diskusjonsdelen av oppgaven for å skape et sammenligningsgrunnlag med funn som har blitt gjort i forskningsprosessen i dette prosjektet.

Tilbakemeldinger

Foreldrenes påvirkning gjennom verbal atferd er en tilstedeværende faktor og et mye utforsket fenomen i barneidretten. Tilbakemeldinger er i denne oppgaven kategorisert gjennom alle typer funn av datamateriale som viser til foreldrenes verbale og nonverbale utspill i forbindelse med kamparrangement i barneidretten. Hertil refereres tilbakemeldinger både til positive og negative opplevelser. Foreldre virker samstemte i at roping og kjefting fra sidelinjen ikke hører hjemme i idretten men at det for mange virker uunngåelig likevel fordi man engasjerer seg *for* sterkt på barnas vegne (Elliott & Drummond, 2015). Det gis et inntrykk av at foreldrene selv fremstår som bevisste når det gjelder deres eget forhold til verbalitet som en type sidelinjeoppførsel og at de mener de som oftest benytter positivt ladde uttrykk, men at negative rop kan forekomme og da som oftest mot dommeren (Elliott & Drummond, 2017). På en annen side viser Bowker et al. (2009) til at opptil 40 % av alle kommentarer fra sidelinjen ble opplevd og kategorisert som negative i barneidrett ved bruk av observasjon. Et viktig aspekt er hvordan de ulike forskerne har kategorisert tilbakemeldinger som enten nøytrale, negative eller positive. I studiet til Kidman et al. (1999) er «korrigerende» den klart mest forekomne tilbakemeldingen som er kategorisert som negativ. Hvordan man velger å se på korrigerende tilbakemeldinger vil være ulikt og derfor kan prosentandelen av negative kommentarer oppleves noe høyere enn hva som er realiteten. Dog kan man se at verbalitet som sidelinjeoppførsel varierer basert på idretten som utøves. Eksempelvis forekommer det flere negative tilrop og kjefting blant ishockeyforeldre i forhold til fotballforeldre (Elliot & Drummond, 2017; Jeffery-Tosoni et al., 2015). I en analyse av tennisforeldre ble det gjengitt at spillerne foretrakk tilbakemeldinger basert på deres innsats og holdninger heller enn på taktiske og tekniske ferdigheter (Knight et al., 2010).

Foreldrenes verbalitet kan argumenteres for å være den typen sidelinjeoppførsel som man enklest legger merke til. For mange foreldre viser det seg at deres verbale utspill sjelden samsvarer med de målene de har på vegne av barnas idrettsdeltakelse. Et eksempel gitt mål kunne være at de ikke ønsket at barna skulle oppleve et unødig press ved å bedrive idrett. Effekten av det uttalte målet kunne resultere i at foreldrenes rop fra sidelinjen medførte et større press slik at tilbakemeldingene ble kontraproduktive (Dorsch, Smith, Wilson, et al., 2015). Det fremkommer som betydelig at foreldres verbalitet bør forbedres og ilagges større fokus og at det bør utvikles læringsplattformer som tydeliggjør forventningene rundt det å være en forelder i barneidretten (Jeffery-Tosoni et al., 2015).

Overstadige mengder verbalitet har potensiale til å medføre skadelige ettervirkninger i form av nedsatt trivsel og at barna frafaller idrettsdeltakelsen. Etter undersøkelse utført på idrettsaktive barn fant man ut at det var mest formålstjenlig for barnas trivsel at foreldrene opptrådte aktivt, men i modererte mengder gjennom heiing og støttende tilrop. I fotballens tilfelle så man at overdreven heiing og roping samt fullstendig inaktivisme fra sidelinjen ble bemerket og medførte negative assosiasjoner for de fleste barna. Dette avhenger av ulike faktorer, eksemplifisert gjennom at barna kan trenge behov for stillhet mer enn heiing dersom de er skuffet over egne prestasjoner (Felber Charbonneau & Camiré, 2020). Derfor har en gyllen middelvei mellom disse blitt ansett som en idealmodell (Elliott & Drummond, 2017).

I spesifikk forskning på fotballforeldres følelser blir det vedgått at flere har sagt og ropt åpenlyse negative kommentarer rettet mot andre deltakende aktører på et barneidrettsarrangement. Videre vises det til at foreldrene har blitt utsatt for, og selv utført, overdrevne gestikulerende bevegelser i retning andre foreldre og dommere, forlatt arrangement i sinne eller verbalt konfrontert andre foreldre de mener har oppført seg uanstendig (Goldstein & Iso-Ahola, 2008).

I australsk barne- og ungdomsfotball ble det rapportert at foreldrene og deres enten positive eller negative sidelinjeoppførsel bidro til å påvirke barna, trenere og andre tilstedeværende individer i kamp. Idrettspolitiske tiltak har blitt iverksatt for å fremme gode eksempler på foreldreatferd og sidelinjeoppførsel men virker å ha hatt en begrenset effekt og at uønskede holdninger hos foreldre stadig oppstår og blir en kilde for støy og nedsatt trivsel (Elliott & Drummond, 2015).

Utøverperspektivet

Fra NFFs standpunkt er man tydelige på at barnefotballen først og fremst er ment for barna selv (Flem, 2016). Dette gjenspeiles også i en rekke forskningsbidrag, som særlig har kommet fra 2010 og utover ved at barnas synspunkter og følelser er særdeles viktige holdepunkter for å skape en best mulig atmosfære for alle deltakere.

Barna anerkjenner og forstår at foreldrene har makten til å påvirke både negativt og positivt fra sidelinjen. Det positive kjennetegnes gjennom moralsk støtte og heiing. På den andre siden vet de at foreldrene like fullt kan være en stressfaktor gjennom sin

væremåte på sidelinjen, blant annet gjennom uintenderte oppfordringer om å utføre usportslige handlinger som ikke er i tråd med verdiene til idretten som utøves (Omli & LaVoi, 2012). Omli og Wiese-Bjornstal (2011) medgir i sin studie at barna kategoriserte 3 typer foreldreatferder. (1) De «gode» foreldrene var de som fremstod som støttende i sine ytringer fra siden. (2) De «dårlige» foreldrene ble ansett som de som oppførte seg mer som trenere enn foreldre og bar preg av å komme med taktiske og tekniske tilbakemeldinger heller enn støttende. (3) Den siste kategorien ble omtalt som de «stygge» foreldrene. Denne gruppa bestod av foreldre som nærmest utelukkende var destruktive, kranglete og forstyrrende i tillegg til å opptre fanatiske da de heiet (Omli & Wiese-Bjornstal, 2011).

Der enkelte barn har behov for kontinuerlige tilbakemeldinger for å oppleve størst mulig glede, har andre barn det like fint med færre mengder feedback (Strandbu et al., 2019). Dog er det viktigst at tilbakemeldingene som kommer skal oppleves som enten nøytrale eller positive, da dette bygger oppunder den opplevde idrettsgleden mens negative tilbakemeldinger tenderer mot å svekke den (Felber Charbonneau & Camiré, 2020). Dersom barna opplever et press fra foreldrene gjennom deres tilstedeværelse og verbale feedback gir dette en lav forekomst av opplevd idrettsglede hos barna (Sánchez-Miguel et al., 2013). Lauer et al. (2010) påpeker at foreldre med et tidlig syn på talentutvikling og seiersfokus har medført stress, mindre glede og høyere frafallsprosent hos barn. Samtidig viser de til at barn med få eller ingen problematiske opplevelser gjenkjennes av foreldre som har vært mindre opptatt av statistikk og resultater på vegne av sine barn og deres deltakelse i organisert idrett.

Uønskede store mengder av involvering fra foreldrene kan også bidra til fremprovosering av angst og stress hos de unge utøverne, og det har med tiden meldt seg et større behov for kompetanseheving og helsefremmende tiltak rettet mot foreldrene slik at de kan bli bedre tilskuere og støttespillere overfor sine barn. Dermed risikerer man å sitte igjen med en tosidig utfordring der både frafall og svekket mental helse kan anses som ringvirkninger av uanstendig foreldreatferd (Salla & Michel, 2014).

Forebyggende tiltak

Et økt søkelys mot å forebygge uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel har medført at flere nasjonale fotballorganisasjoner har innført tiltak i ulik skala for å bevisstgjøre foreldrene omkring sin rolle og påvirkningskraft som tilstedeværende

tilskuere. Følgelig vil tiltakene som presenteres være sentrale holdepunkter gjennom hele oppgavens sammensetning for å vurdere hvorvidt tiltakene som er innprentet kan anses å være effektive.

I australsk barnefotball viser Elliott og Drummond (2015) til et sett med 10 atferdsregler innført av myndighetene ment for foreldre og andre tilskuere når de ser på barna spille. Deres forskning viser at disse reglene virker å ha en god, preventiv effekt forutsatt at foreldrene jevnlig ble påminnet om dem. NFF har også introdusert et nasjonalt rammeverk kalt «Foreldrevettreglene» og inneholder 7 punkter som har som mål å bevisstgjøre foreldrene om idrettslagets verdier og for å skape et best mulig klima på og utenfor banen (Flem, 2016) (Figur 1) .

1. Støtt opp om klubbens arbeid – gjennom foreldremøter forankres fotballens og klubbens verdisyn.
2. Møt fram til kamper og treninger – du er viktig både for spillerne og miljøet.
3. Gi oppmuntring til alle spillerne i med- og motgang – dette gir trygghet, trivsel og motivasjon for å bli i fotballfamilien lenge.
4. Vi har alle ansvar for kampmiljøet – gi ros til begge lag for gode prestasjoner og Fair Play.
5. Respekter trenerens kampløp – konstruktiv dialog om gjennomføring tas med trener og klubb i etterkant.
6. Respekter dommerens avgjørelser – selv om du av og til er uenig!
7. Det er ditt barn som spiller fotball. Opptre positivt og støttende – da er du en god medspiller!

Figur 1: Norges Fotballforbunds foreldrevettregler. Hentet fra Flem (2016).

Som forelder er det også viktig å tenke på hvordan man gir støtte, både i forkant av-, underveis- og etter et idrettsarrangement overfor sine barn. Elliott og Drummond (2017) henviser til at barnas behov for støtte er individuelt betinget, men at man på et overordnet plan bør etterstrebe en støtterolle som forelder. Terskelen for mottakelse av tilbakemeldinger angående taktiske, tekniske og fotballspesifikke aspekter bør spares til etter kampen. I forkant av- og underveis i en kamp bør man hovedsakelig forholde seg til støtte og heiarop for å ikke fremstå som en forstyrrende tredjepart i interaksjonen mellom treneren og spillerne. Dette fremheves også gjennom foreldrevettreglenes femte punkt; «Respekter trenerens kampløp – konstruktiv dialog om gjennomføring tas med trener og klubb i etterkant» (Flem, 2016) (Figur 1).

Foreldrestøtte

Foreldrestøtte er viktig for å danne et overblikk over virkningen den har på samhandlingen mellom foreldrene og barna. Foreldrestøtten blir her vurdert som flerdimensjonal, både i form av emosjonell støtte, men også i et økonomisk perspektiv gjennom bidrag til betaling av nødvendige avgifter og utstyr som forutsetning for at barna skal kunne delta. Alt dette blir analysert, kategorisert og kodet som et forlenget ledd i å granske mulige årsaksforklaringer til å forstå uanstendig foreldreatferd.

Underinvolvering både emosjonelt og økonomisk regnes som skadelig og uhensiktsmessig særlig i en periode av livet hvor idretten blir mer inngripende og krevende i barnas hverdag (Wheeler, 2018). Derimot vil overinvolvering kunne føre til nedsatt oppfattet autonomi hos barna og dithen svekket lyst og glede for å delta i organisert idrett (Quinto Romani, 2020).

Det viser seg også at et emosjonelt stabilt klima i hjemmet gir bedre utsikter for å unngå uanstendig foreldreatferd i den organiserte idretten. Et sett med normer knyttet til foreldrerollen i kampsituasjon gir nødvendige verktøy for å bedre kunne forstå sine barns opplevelser av å bedrive organisert idrett og hvordan man som forelder kan støtte oppunder dette. Dette kan igjen gjøre foreldrene mer kompetente til hvordan man skal agere som aktiv, tilstedeværende tilskuer under barnas organiserte idrettsarrangementer (Knight & Holt, 2014).

I mer fotball-spesifikk forskning er det konkludert med at foreldre som er kontrollorienterte på vegne av sine barn oftere opplever aggresjon og sinneutbrudd i møte med barnefotballen. Som en følge av kontrollorientering vokser det frem tendenser av ego-forsvarsmekanismer hos foreldrene som ifølge Goldstein og Iso-Ahola (2008) kulminerer i at de fremviser uanstendig foreldreatferd. På den andre siden underbygger de, i likhet med Quinto Romani (2020) at foreldre som er autonomi-støttende overfor barna opplever færre negative emosjoner, stress og press på deres vegne i aktivitetshverdagen. Derfor vil man ikke være like styrt av forsvarsmekanismer og dette resulterer i mindre opplevd aggresjon og tilhørende oppførsel som dernest følger med (Goldstein & Iso-Ahola, 2008).

Eksterne faktorer og latente forhold

Følgende delkapittel vil vise til forskning på foreldreatferd og sidelinjeoppførsel med et søkelys på eksterne faktorer som andre tilknyttede personer, eksempelvis dommere og trenere. Samtidig vil latente årsaksforklaringer som manglende kompetanseheving trekkes inn her. Samhandlingen mellom foreldre, utøvere og trenerne blir også gjennomgått ved hjelp av det atletiske triangelet (Wylleman et al., 1997).

I NFFs rapport om uønskede hendelser i fotballen for 2021 ble det rapportert om flere hendelser og situasjoner med trenere enn foreldre (NFF, 2022). Utover i analyseringen av datamaterialet fremkom treneren som en tredjepart som ofte ble gjengitt som en betydelig faktor for enkeltes opplevelser av uanstendig foreldreatferd. Det ble dithen vurdert at alle funn om trenerne og deres innvirkning på fenomenene ble en essensiell del å inkludere. Her vil resultater som omfavner det relasjonelle samspillet innad i det atletiske triangelet bli gjengitt. Det atletiske triangelet i barneidrett ble først introdusert som et fenomen av Wylleman et al. (1997) for å skape et overordnet bilde av relasjonene mellom trener, utøver og forelder og hvordan de påvirkes gjennom deltakelse i idretten. Foreldrene knytter naturlige emosjonelle bånd til sine barn og uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel sies å kunne sees i sammenheng med sviktende informasjonsflyt mellom klubb og foreldre, der foreldrene ofte ønsker å støtte og forsvare barna sine (Teques et al., 2018).

I organisert barneidrett snakker man gjerne om det atletiske triangelet som en betegnelse på forholdet og kohesjonen mellom utøveren, foreldrene og trenerne (Lobinger et al., 2021). I en best mulig idretts-hverdag for alle parter er forutsigbarhet og samstemthet forutsetninger som bør etterstrebes (Holden et al., 2015). Tiltak for opprettholdelse av overnevnte faktorer eksemplifiseres av Witt og Dangi (2018a) gjennom foreldremøter der trenernes og foreldrenes gjensidige forventninger deles og drøftes, noe som også understøttes av de nasjonale foreldrevettreglene, gjengitt i punkt 1: «Støtt opp om klubbens arbeid – gjennom foreldremøter forankres fotballens og klubbens verdisyn» (Flem, 2016) (Figur 1). Ved å danne en rød tråd der alle de involverte partene drar i samme retning vil man ha større muligheter for å unngå uønskede situasjoner knyttet til foreldrenes atferd og sidelinjeoppførsel. Det pekes også på at et godt opprettholdt atletisk triangel forutsetter kompetent trenerpersonell som evner å sette realistiske mål og forventninger til gruppen de rår over (Witt & Dangi, 2018a). Keegan et al. (2010) sin forskning viser dessuten at unge idrettsutøvere

motiveres mest når trenere står for tekniske og taktiske tilbakemeldinger mens foreldrene bidrar i en mer støttende og omtenkssom rolle.

Som en forlengelse i prosessen med styrking og opplæring av foreldre er det blitt gjort flere forsøk på å dele kunnskap og kompetanse omkring deres rolle som tilskuere gjennom implementering av aktive læringsressurser, eksempelvis gjennom videokurs. Kursene har stort sett blitt godt mottatt og man mener det foreligger gode forutsetninger for at slike ressurser kan bidra til en større forståelse og kunnskap angående fair play og sportslighet som kan forebygge uanstendig foreldreatferd (Ford et al., 2017; Kwon et al., 2020).

Delkonklusjon

Slik det er gjengitt i kapitlet, har forskningsfeltet vært i utvikling siden slutten av 1990-tallet og variasjonen i datainnsamlingsmetoder er bred. En rekke innfallsvinkler er representert og har med det evnet å etablere en rik kunnskapsbase man per i dag lener seg på innenfor forskning på foreldreatferd og sidelinjeoppførsel.

Dog er forskning knyttet til den norske modellen for barneidrett et mindre berørt felt. Bidragene til Stefansen et al. (2018) og Strandbu et al. (2019) utpeker seg som de ledende og har vært de største inspirasjonskildene for dette prosjektets utforming. Disse bidragene gir gode innblikk i den generelle situasjonen for organisert barneidrett i Norge, mens dette prosjektet har som formål å analysere fotball spesifikt. Gjennom prosjektet har det dessuten vært ønskelig å utvide kunnskapene omkring forholdene som fremprovoserer opplevd uanstendig foreldreatferd da det foreløpig foreligger få konkluderende betraktninger omkring dette. Avslutningsvis vil prosjektet også kunne se på foreldreatferden i lys av målrettede tiltak innført av NFF for å gi en initiell vurdering av effekten de potensielt kan ha.

3.0 Metode

Det eksisterer konklusjoner på tilbakemeldinger (Bowker et al., 2009) og uønskede hendelser med tilskuere (NFF, 2022) basert på kvantitative data. Denne oppgaven har tatt sikte på å utforske historiene bak tallene. Det gjorde at en kvalitativ tilnærming kunne gi de beste forutsetningene for dette. Kvalitativ tilnærming gir også fordelen av en dypere innsikt og forståelse av informantenes ytringer og kan dessuten gi gode forutsetninger for å ta tak i følelsene knyttet til oppgavens tematiske hovedpunkter. Eksempelvis gjennom tolkning av sanseintrykk hos informantene og muligheten til å stille oppfølgende spørsmål for eventuelle utdypninger (Mason, 2017).

Metodekapitlet gjør et dypdykk i valget av den metodiske tilnærmingen til oppgaven. Herunder vil det redegjøres for kjennetegn på kvalitativ forskningskvalitet. Deretter vil kunnskap og virkelighet i et ontologisk og epistemologisk perspektiv bli diskutert for å skape oppmerksomhet omkring den nye kunnskapen som etableres gjennom forskningsprosessen. Deretter vil bias bli diskutert som fenomen og hvordan man som forsker bør forholde seg til-, og minimere risikoen for at det påvirker kunnskapsetableringen. Så vil selve datainnsamlingsprosessen bli redegjort for. Her vil utvalget bli presentert gjennom inklusjonskriteriene som ble laget i forbindelse med rekrutteringen av informanter med drøfting av tilhørende fordeler og ulemper. Videre vil det følge en gjennomgang av intervjuene og dets utfordringer og hensyn som medfulgte. Avslutningsvis i kapitlet vil det være en tematisk analyse og en vurdering prosjektets troverdighet og mulighet for overførbarhet.

3.1 Parametere for forskningskvalitet

I problemformuleringen (kapittel 1.1) ble det nevnt at jeg benytter inspirasjon fra Tracy (2010) sine 8 kriterier som mål på kvalitet i kvalitativ forskning der det første kriteriet var at temaet skulle fremstå tidsriktig og interessant (1). Følgelig vil kapitlet ta for seg de 7 andre kriteriene og på hvilken måte de kan bidra til å vurdere forskningskvaliteten.

(2) Det neste kriteriet dreier seg om å ha en tilstrekkelig mengde rigour. Dette kriteriet sier noe om de forskningsmessige valgene som er tatt i hele forskningsprosessen. Det setter krav til veloverveide valg for det teoretiske rammeverket, utvalget og datainnsamlingsstrategi. Samtlige valg som er tatt i prosessen blir redegjort for i metodekapitlet og bidrar med det til åpenhet rundt eget arbeid og hjelper dithen med å

utpeke oppgavens styrker og svakheter, både metodisk og analytisk. (3) Det tredje kriteriet er oppriktighet og med det ønskes det å få frem forskerens selvrefleksivitet og en åpen vurdering rundt eget arbeid (Tracy, 2010). Kapittel 3.8 om rigour og 5.1 om metodediskusjon vil ta for seg dette.

(4) Kredibilitet som kriterium oppfylles dersom forskeren evner å være beskrivende nok i sine utdypninger slik at leseren kan trekke egne slutninger. Herunder er det viktig å redegjøre for den tause kunnskapen som foreligger innenfor forskningsfeltet. I tillegg blir det understreket at metodikken bør være krystallisert gjennom bruk av flere datainnsamlingsmetoder (Tracy, 2010). Datainnsamlingen i denne oppgaven består av én og samme datainnsamlingsmetode benyttet på 3 ulike grupper og mangelen på krystallisering kan med det svekke oppgavens kredibilitet noe. Dog viser fagfeltet en grad av triangulering ved at tidligere forskningsbidrag med ulike benyttede datainnsamlingsmetoder har falt på relativt like konklusjoner tidligere. Eksemplifisert ved funn gjort av Quinto Romani (2020) (kvantitative surveys) og Elliott og Drummond (2015) (kvalitative fokusgrupper) som begge har konkludert med at foreldrenes involveringsnivå på sidelinjen påvirker barnas trivsel i forbindelse med idrettsdeltakelse både negativt og positivt.

(5) Deretter trekkes resonans frem som neste kriterium. Vurderingen av resonansen baserer seg på hvorvidt forskningsbidraget evner å skape merkbare holdningsendringer og dertil påvirke leserne gjennom presentasjonen av prosjektets funn (Tracy, 2010). Dette vil dog være vanskelig å vurdere før prosjektet blir publisert overfor et publikum. Derimot fungerer resonans som en påminner om at prosjektet og funnene må gjøres levende på en måte som gjør at man kan fenge leseren samtidig som at forskningens interessefelt skal bli ivaretatt.

(6) Følgelig pekes det på at forskningen skal være et merkbart bidrag til den offentlige diskursen. Dette innebærer at forskeren utviser et godt arbeid innenfor det teoretiske og praktiske feltet. Dessuten vil bidraget øke den helhetlige kvaliteten dersom forskeren fremviser god metodikk og heuristikk som inspirerer til videre forskning innenfor feltet (Tracy, 2010). Ved å definere oppgavens primærformål har jeg i hele prosessen vært opptatt av at kunnskapsetableringen skal fremstå som objektiv og med stor grad av transparens i forskningsdesignet. Oppgavens siste kapittel (6.0 og 6.1) består av en avsluttende konklusjon samt en henvisning til veien videre i det gjeldende landskapet for

å kunne bygge en bro som skal kunne inspirere til videre forskning på barnefotballforeldrenes atferdsmønster.

(7) Etske aspekter skal også ilegges hensyn i arbeidet med å vurdere kvalitativ forskning. Tracy (2010) nevner spesielt 4 punkter som forskeren bør ettergå. Først og fremst er det ønskelig med en vurdering rundt etikken i forbindelse med forskningsprosedyren. Herunder står ivaretagelse av informantenes rettigheter sentralt. Hensyn knyttet til dette vil bli gjennomgått senere i metodekapitlet. Deretter trekkes situasjonsbetinget etikk frem som viktig. Med dette menes hvordan forskeren til enhver tid evner å tilpasse seg situasjoner som oppstår, spesielt i forbindelse med datainnsamlingen. Derfor bør forskeren være nøyaktig og konsekvent i arbeidet med å reflektere over sine beslutninger. I avsnittet om vurderinger rundt egen forskerrolle vil både situasjonsbetinget- og relasjonell etikk stå sentralt for å danne en forståelse av min selvrefleksivitet. Avslutningsvis bør det foreligge refleksjoner over måten man presenterer resultatene på. Balansegangen mellom å skape interesse gjennom tekstskriving samtidig som at dataen skal forvaltes på en forskningsetisk forsvarlig måte må hensyntas. På et grunnleggende plan bør man sørge for å minimere risikoen for misforståelser og dertil uintenderte konsekvenser av dette (Tracy, 2010).

(8) Avslutningsvis oppgir Tracy (2010) at oppgaven bør gjenkjennes av «meaningful coherence» (heretter oversatt til meningsfull sammenheng). Hun betegner en meningsfull sammenheng som bestående av flere bestanddeler. Den første er at man oppnår sitt uttalte formål med oppgaven samtidig som at den forfekter seg slik den på forhånd var ment. Deretter bør forskingspraksisen og representasjonen gjenspeile gjeldende paradigmer og de teoretiske rammene for å opprettholde en rød tråd i arbeidet. Avslutningsvis handler det om å være aktiv i arbeidet med å trekke linjer mellom tidligere forskning og funn i eget datamateriale. Betraktninger og diskusjon rundt dette vil fremgå i den tematiske analysen (kapittel 3.7). I diskusjonsdelen vil tidligere litteratur fungere som et verktøy for å sette egne funn opp mot en historisk kontekst og dertil være sentrale i å trekke konkluderende beslutninger.

3.2 Etablering av kunnskap

I en oppgave som tar sikte på å konstruere ny kunnskap om et idrettsvitenskapelig fenomen vil det være viktig å være bevisst på hvilke rammer som har makten til å definere hva som er kunnskap innenfor det gjeldende forskningsfeltet. Alle

samfunnsdeltakere blir sosialisert til å danne seg en forståelse av hva som er «hverdagsvirkeligheten», altså hvilke typer kunnskap som gjør seg gjeldene og som styrer ens atferd (Berger & Luckmann, 1991). Dette vil kunne variere på individnivå, hvilket kan lede til at jeg som forsker sitter med min oppfatning av «hverdagsvirkeligheten» mens informantene kan ha sine egne oppfatninger. Derfor bør man være påpasselig i forskerrollen med å ikke benytte terminologi som «rett kunnskap» eller «gal kunnskap» men heller være mottakelig og innforstått med at et hvert individs opplevelser av realiteten danner fundamentet for hva som omtales som kunnskap.

Det vil derfor være essensielt som forsker å belyse hvilken- og hvem sin hverdagsvirkelighet man skisserer i presentasjonen av forskningen. Dette setter store krav til forskerrollen, og etterstrebe av en nøytral og objektiv fremstilling bør derfor være et minimum-krav (Berger & Luckmann, 1991). Det vil dog være flere faktorer og nyanser som må hensyntas for å oppnå en presis kunnskapsetablering. Følgende vil gjennomgå ytterligere i kapitlene om bias (kapittel 3.3) og forskningsprosessen (kapittel 3.6).

Ontologi og epistemologi i samfunnsvitenskapelig forskning

Ontologien baserer seg på det naturlige som rent fysisk og beviselig eksisterer rundt oss og utelukker antakelser av eventuelle sammenhenger som forklaring til sosiale fenomener (Bernard & Bernard, 2013). I forskningssammenheng skiller ontologien mellom positivistiske- og fortolkende tilnærminger i samfunnsvitenskapen. Den positivistiske tilnærmingen baserer det metodiske arbeidet på at verdens eksistens og realitet er slik den fremstår for oss og at alle menneskelige handlinger er en konsekvens av verdensoppbyggingen. Med en positivistisk orientering til metodikken, vil man ikke være opptatt av å vurdere egen rolle som forsker som relevant for betydningen av dataene og resultatene som genereres (Tuli, 2010). Dette grunnet ontologiens historiske fornemmelse om at verdens eksistens og realitet er bestemt av utfall som ikke vurderer sammenhenger av flere bestanddeler som forklarende årsaker. På en annen side mener de fortolkende forskerne at det finnes en forhåndsbestemt realitet for verdens oppbygning og tilfallende fenomener. Med en fortolkende metodikk legger man større vekt på at verden er sosialt konstruert og individuelt betinget (Bassegy, 1992). En slik innfallsvinkel gir større rom for forskeren til å tolke, beskrive og forstå individers verdensoppfatning, og er dermed den ledende ontologisk tilnærmingen i kvalitativ forskning, mens positivistisk ontologi ledes mot en kvantitativ kunnskapsetablering (Tuli, 2010).

Min intuitive oppfatning av fenomenet uanstendig foreldreatferd er at det forekommer som reaksjonære handlinger som etterfølger andre tilstedeværende faktorer, eksempelvis dommeravgjørelser eller utøvernes handlinger på banen. Tidligere forskning underbygger dette og peker ofte på at det ofte eksisterer et eksternt forklaringsgrunnlag for uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel, og at disse er individuelt betingede og ulike fra person til person (Palou et al., 2020; Omli & Wiese-Bjornstal, 2012). Dessuten er det ulike oppfatninger blant både utøvere og foreldre om hva som bør betegnes som uanstendig foreldreatferd, noe som medfører at jeg som forsker vil få et betydelig ansvar i arbeidet med å fortolke og analysere resultatene. Dette medfører et ansvar for å bearbeide ontologien som igjen gjør det viktig å diskutere forskerrollen og dens betydning i kunnskapsetableringen. Dette var avgjørende faktorer som spilte inn i valget av en kvalitativ tilnærming.

Epistemologi representerer et felt om hvordan vi mennesker tilegner oss kunnskap. I kvalitativ, samfunnsvitenskapelig forskning er det vanligst å innta et konstruktivistisk perspektiv til kunnskapsetableringen. Herunder påpekes det at den sosiale verdenen er oppbygd på erfaringer og tolkninger av mennesker i interaksjon med hverandre i ulike sosiale systemer. Basert på dette perspektivet vil samfunnsvitenskapelig forskning derfor være mer opptatt av å utforske sosiale fenomener for å forstå hvordan de virker i samfunnet heller enn å generalisere en hel befolkning med bakgrunn i et gitt fenomen. Således medfører dette at den kvalitative forskningen i samfunnsvitenskapen bærer med seg sosial interaksjon med primærkilder som har innsikt i forskningsfeltet som den dominerende datainnsamlingsstrategien (Tuli, 2010).

Kunnskapstilegnelsen og denne oppgavens epistemologiske utgangspunkt baserer seg på en konstruktivistisk tilnærming gjennom erfaringsutvekslinger og meningsdannelser fra primærkilder. Dette danner grunnlaget for ny etablert kunnskap innenfor foreldreatferd og sidelinjeoppførsel i den norske barnefotballen. Derfor er det essensielt at jeg behandler innhentet datamateriale på et vis som gjør funnene representative og overførbare. Dette har også vært viktige holdepunkt i arbeidet med å peile ut en metodisk kurs for oppgaveskrivingen og hvordan datamaterialet skulle innhentes. Dette har medført at datainnsamlingen har krevd tilstrekkelige forberedelser slik at presentasjonen av funn og betraktninger er tuftet på et godt metodisk fundament. Da valget falt på en kvalitativ tilnærming med fokusgruppeintervjuer var det med bakgrunn i den induktive analysen der fokusgruppene til spesielt Elliott og Drummond (2017) belyste kunnskap som samsvarte godt med min egen problemstilling og prosjektets

utforming og dernest ga inspirasjon. Foreldreatferd og sidelinjeoppførsel bør ikke kunne anses som forhåndsbestemte utfall av verdens oppbygning, blant annet med bakgrunn i at dette fenomenet kan begrunnes å være relativt lite i norsk barnefotball-sammenheng, basert på tall hos NFF (NFF, 2022). Med en nærhet til-, og interesse for prosjektet og forskningen vil jeg heller ikke undervurdere min egen rolle i forskningsprosessen. Det vil være nærliggende anta at egen interesse for prosjektet kan medføre en sosialt nærere relasjon til informantene som deltar med bakgrunn i at jeg forstår den fotballfaglige terminologien informantene kan benytte. På en annen side kan en grunnleggende interesse for forskningsfeltet man dypdykker i medføre en forutinntatthet som kan påvirke det videre forskningsarbeidet. Dette vil bli ytterligere reflektert rundt i kapittel 3.3 omhandlende bias.

Oppgaven har som utgangspunkt å skaffe dypere innsikt omkring foreldreatferd og sidelinjeoppførsel som sosiale fenomener. Herav kan man argumentere for at dette er sosialt konstruerte samfunnsvitenskapelige uttrykk som har oppstått som en følge av mellommenneskelig interaksjon og påfølgende fortolkning og erfaring (Tuli, 2010). Innhenting av datamateriale gjennom primærkilder med førstehåndserfaring fra fenomenene som utforskes gjør det dermed mulig, i lys av epistemologien, å opparbeide seg en form for kunnskap i de aktuelle feltene. Ei heller er jeg i oppgaven ute etter å belyse og forklare samfunnets helhetlige bilde, men derimot forstå virkningen uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel har for barna og foreldrene som samfunnsdeltakere i samme sosiale fellesskap.

Da oppgavens formål er å undersøke disse fenomenenes eksistensielle opphav og dagens påvirkningskraft kan det dog være hensiktsmessig å diskutere hvorvidt det eksisterer en sikker viten og kunnskap om dem. Det man ontologisk og epistemologisk sett anser som sikker kunnskap omkring foreldreatferd og sidelinjeoppførsel forgreiner seg i publisert forskning av både kvantitative og kvalitative bidrag. Fagfeltkapitlet har presentert ulike syn, konklusjoner og uttalelser fra ulike hold som hver for seg kan anses som bestanddeler som uttrykker foreløpige vitenskapelige standpunkt. Helheten av alle bestanddelene er det som danner grunnlaget for denne oppgavens vitenskapelige utgangspunkt omkring temaene.

3.3 Bias

Bias i forskningssammenheng blir sett på som en form for skjevhet som kan kulminere i feil som igjen kan komme av at prosesser i forskningen består av unøyaktigheter. Skjevhetene kan få innvirkning på ens forskningsresultater og er derfor et essensielt tema å reflektere rundt da bias nært sagt alltid forekommer i en eller annen form i forskningsprosessen. Slike unøyaktigheter kan oppstå i alle leddene av forskningsprosessen og kan gi følgefeil som i ytterste konsekvens medfører avvikende resultater og konklusjoner som ikke reflekterer virkeligheten (Staff, 2015).

Det ble iverksatt initielle tiltak for å minimere risikoen for bias i denne oppgaven. Før forskningsprosjektet har jeg lenge kjent på irritasjon overfor utagerende foreldre på sidelinjen, men har sjeldent fundert over foranledningene. Det ble likevel viktig at jeg som forsker i oppgaven ikke kunne la mine forutinntatte holdninger til temaene dominere forskningsprosessen og dets forløp. For å forsikre meg om at egen forutinntatthet om temaet ikke har dominert i forskningsprosessen, var det essensielt at formuleringen av spørsmål i intervjuguides ble utformet med et hensyn om å se meg selv utenfra for å fremstå som en nøytral part som ikke var ute etter å legge ord i munnen på informantene. Spørsmål og temaer ble derfor på forhåndsopplest og testet på et alternativt utvalg slik at jeg fikk forsikret meg om at de overordnede temaene for fokusgruppene var gode nok for å hente ut data som ville være relevant for forskningen. Heriblant vil det være deler av forskningsprosessen man husker som mer fremtredende enn andre, noe som kan være en faktor for skjevhet og dithen følgefeil som kan prege oppgavens helhet. Like fullt kan det også anses som en styrke i og med at et engasjement og nærhet til prosjektets tema kan gjøre at forskningen fremstår mer levende og genuin. Herunder vil det derfor være viktig at oppgaven diskuterer bias som en mulig støyfaktor og henviser til åpenhet rundt valgene som er foretatt gjennom hele forskningsprosessen (Staff, 2015).

«Populationbias» (heretter oversatt til seleksjonsbias) er et viktig holdepunkt å nevne. Seleksjonsbias oppstår i arbeidet med å innhente informanter til datainnsamlingen. Her var det viktig å huske at populasjonen som er ment å være representative for undersøkelsen oppfylte inklusjonskriteriene for å være en del av utvalget (Tabell 2 og 3). For foreldrene var det i form av at man enten; Er forelder/foresatt til et barn som spiller eller nylig har spilt organisert barnefotball i Norge. Og for utøverne måtte man ha spilt organisert fotball for et idrettslag i Norge ved utgangen av 2021 i tillegg til at man var mellom 11 og 13 år gamle på tidspunktet for datainnsamlingen. Begrunnelsen for at

grensen ble satt til fylte 13 år i 2022 (fødselsår 2009) og ikke 12, som er det siste året man bedriver organisert barneidrett i Norge (Waagaard, 2017), var at også 13-åringene på tidspunktet for forskningen ville kunne sitte igjen med minner og erfaringer fra barneidretten som de var en del av frem til utgangen av 2021. Utover dette var det ingen andre gitte kriterier til informantenes personlige trekk og egenskaper. Dette brakte med seg enkelte utfordringer som måtte håndteres for å unngå ytterligere bias, eksempelvis gjennom involveringsgraden til hver enkelt informant underveis i intervjuene (Staff, 2015). Her kan det dermed oppstå en skjevhet ved at forskeren tillegger de som snakker mye en større plass og uintendert gjør deres uttalelser og persepsjoner mer sentrale enn de som snakker mindre. For å forsøke å unngå slike tilfeller forutsetter dette at forskerens informasjon om utvalgspopulasjonen fremstår grundig og at intervjusituasjonen blir tilstrekkelig behersket slik at alle informanter fikk delt sine erfaringer.

Jeg erfarte tidvis at det var krevende å kontrollere hvorvidt alle informantene fikk uttalt seg, noe som medførte at enkeltes stemmer dominerte samtalen mer enn andres. Dette betød at jeg måtte balansere i hvor mye jeg selv skulle forsøke å «lede» samtalen inn mot forskningstemaene for å forsøke å få med alle. En konsekvens av dette kunne blitt at jeg ikke tok meg tid til å lytte til alle resonnementer, selv om disse kunne variere i lengde fra gruppe til gruppe og fra informant til informant.

Et annet sentralt element var å vurdere bruk av sitater for å understøtte analysen og diskusjonen. Her var det svært viktig at sitatene ikke ble dratt ut av kontekst i et forsøk på å konstruere meninger om temaer som informantene ikke hadde uttrykt seg om. Det var derfor viktig at jeg i forskerrollen tok meg som mål å fremstille den nyetablerte kunnskapen basert på erfaringer og fortolkninger fra et nøytralt ståsted. Begrunnelse for utvalg og inklusjonskriterier vil bli gjennomgått i kapittel 3.4 som et ledd i en videreførende diskusjon rundt utvalgsseleksjonen.

Oppgaven bærer preg av en viss språk-bias da studiene som er inkludert og referert til som en del av fagfeltet er publikasjoner på norsk og engelsk mens andrespråklige publikasjoner er utelatt. Man kan også argumentere for at det eksisterer tilgangsbias da de inkluderte studiene som utgjør fagfeltkapitlet samt andre digitale kilder har vært tilgjengelig kostnadsfritt gjennom NTNUs ressursbibliotek.

3.4 Utvelgingsmetode – Selvseleksjon

Med en kvalitativt fokusert oppgave ble det naturlig å benytte strategisk utvalg som utgangspunkt, og at det dermed var viktig at utvelgingen av informanter skulle fremstå gjennomtenkt og meningsfull (Suri, 2011). I rekrutteringsarbeidet ble det besluttet at en selvseleksjons-utvelging ville være mest hensiktsmessig å gå ut fra for å få et så korrekt utvalg som mulig i henhold til oppgavens problemstilling og tilhørende inklusjonskriterier. Dette ble gjennomført ved at jeg sendte ut informasjon og forespørsel om deltakelse til aktuelle informantkandidater via kontaktpersoner i fotballklubber som hadde tilgjengelig kontaktinformasjon på sine hjemmesider. Deretter mottok jeg respons fra utøvere og spillere som stilte seg disponible og som frivillig ønsket å delta i prosjektet, og til slutt ble det utført en selvseleksjonsprosess der jeg satt igjen med et balansert utvalg i henhold til de oppsatte inklusjonskriteriene i de to utvalgsgruppene (Se tabell 2 og 3). Utsendte informasjonsskriv kan leses i sin helhet i vedlegg 1 og 2.

Inklusjonskriteriene for utvalgsgruppene er basert på den norske idrettens gjeldende regler for barneidrett med hensyn til alder (NIF, 2019). Den øvre aldersgrensen for utvalget er argumentert for i kapittel 3.3 mens den nedre aldersgrensen ble satt til 11 år med bakgrunn i at barna og foreldrene dermed hadde vært en del av barneidretten gjennom flere år og muligens kunne ha opparbeidet seg flere erfaringer og opplevelser å henvise til. Et annet kriterium for utøverutvalget var at de må ha vært medlem av en norsk idrettsklubb og spilt organisert barnefotball i Norge i løpet av 2021. Dette kravet gjenspeiler prosjektets tema som tar for seg fotballaktivitet i regi av NFF. Det ble ikke lagt føringer for biologisk eller sosialt kjønn som et inklusjonskriterium da jeg ønsket mangfold i utvalget og oppfordret alle som ønsket til å delta. For foreldreutvalgets del ble det eneste gjeldende kriteriet at de var forelder eller foresatt til et barn som spilte organisert barnefotball for en norsk idrettsklubb i løpet av 2021.

Gruppesammensetningene i denne oppgaven bærer preg av homogenitet primært gjennom inklusjonskriteriene for begge utvalgsgruppene som spesifiserer hvilke krav som måtte oppfylles for å kunne stille som informanter. Utøvergruppa hadde flere indikatorer på homogenitet enn foreldregruppene grunnet utøvernes likhet i alder, kjønn og lagstilhørighet. Blant foreldrene er det færre indikatorer som er like, da variasjoner i alder og kjønn var større.

Kategorier	Kriterier
Alder	11-13 år
Kjønn	Ingen kriterier
Øvrig	Har minimum spilt organisert barnefotball i Norge ved utgangen av 2021

Tabell 2: Inklusjonskriterier utøverutvalg.

Kategorier	Kriterier
Alder	Ingen kriterier
Kjønn	Ingen kriterier
Øvrig	Er forelder eller foresatt til et barn som i 2021 spilte organisert barnefotball i Norge

Tabell 3: Inklusjonskriterier foreldreutvalg.

Ved å benytte selvseleksjons-utvelging er det enkelte faktorer man som forsker bør være bevisst på. På den ene siden bidrar selvseleksjon til å anskaffe de informantene man anser som representative for å kunne gi et virkelighetsnært og presist bilde av ens prosjekt ettersom man har informanter som oppfyller kriteriene man er ute etter. Dessuten er de deltakende informantene med på frivillig basis, hvilket kan være et tegn på at de viser genuin interesse og føler de har noe de kan bidra med omkring fenomenene det forskes på (Krueger, 2014). På en annen side risikerer man bias, da de som velger å stille opp har historier de ønsker å fortelle, men som ikke nødvendigvis er kan anses som representative og overførbare (Sharma, 2017). Dette er et svært viktig hensyn å ta, spesielt med tanke på at uønskede hendelser med publikum ble rapportert som et relativt lite problem for fotballen i Norge i 2021 (NFF, 2022). Dette var blant grunnene til at fokusgruppeintervju pekte seg ut som et aktuelt alternativ slik at

deltakerne gruppevis kunne få diskutert fenomenene seg mellom, forsøksvis for å sørge for at utvalget kunne forsvares som representativt.

Det ble oppfordret til at både mødre og fedre kunne melde seg, men utvalget i foreldregruppene ble skjevfordelt med flere mødre enn fedre. Like fullt var en felles faktor for foreldrene at de alle uttalte at de så sine barn spille kamper så ofte de kunne. Utøverutvalget bestod kun av gutter, der jeg vurderte lagstilhørighet som en viktigere faktor enn kjønn med bakgrunn i at dette kunne bidra til at informantene kunne diskutere opplevelser de har delt sammen på fotballbanen og at det kunne styrke den samlede kunnskapsetableringen.

3.5 Utvalgene

Utformingen av forskningsdesignet bestod av to utvalg, et utøverutvalg og to foreldreutvalg. Med mål om å kunne belyse en tosidighet fremstod det som naturlig og tidsriktig å få samtaler med både utøvere og foreldre. Følgelig vil de to utvalgene bli presentert.

Utøverne

På et generelt plan er det viktig at forskeren er tilstrekkelig forberedt og har evne til å lede og moderere grupper for å oppnå suksess ved bruk av fokusgrupper som metode (Gibson, 2007). Spesielt for barnas del blir det påpekt at det er lurt å planlegge et møtested informantene kjenner godt til og at man til enhver tid oppdaterer foreldre/foresatte ved eventuelle endringer. Dette medførte at vi fikk avtalt å møtes på idrettsanlegget som var hjemmebanen til utøverne.

Det er viktig å skape et trygt og åpent miljø der alle barna føler på at de er velkomne og har en tydelig tilhørighet til gruppen. Gibson (2007) skriver at det i forskerrollen derfor vil være avgjørende at alle føler de blir behandlet med lik respekt og at det tidlig skal være etablert en kommunikasjon som ikke gjør forskjell på barna. Jeg forsøkte her å sette opp en oppvarmingssekvens før selve intervjuet for å bygge gjensidig tillit og trygghet innad i gruppa. Dette innebar å spørre dem om deres generelle forhold til fotball samt om de hadde noen favorittlag- og spillere.

Utøvergruppen bestod av 4 fotballspillere som i løpet 2022 fyller 12 år og dermed er inne i sitt siste år i barnefotballen jamfør barneidrettsbestemmelsene (NIF, 2019). Alle spilte på det samme laget og hadde dermed kjennskap til hverandre både gjennom idrettslaget og at de gikk på samme skole. I resultats- og diskusjonskapitlene er guttene gjenkjent som «Utøvergruppa» og har fått de fiktive kallenavnene Kent, Viljar, Tom og Per.

Rolle	Kjønn	Fiktivt navn	Fødselsår
Fotballspiller	Gutt	Kent	2010
Fotballspiller	Gutt	Viljar	2010
Fotballspiller	Gutt	Tom	2010
Fotballspiller	Gutt	Per	2010

Tabell 4: Utøvergruppa

Foreldrene

Foreldreutvalget bestod av 2 grupper som hadde henholdsvis 3 og 4 informanter. Gruppene var satt sammen av foreldre som hadde barn som spilte på det samme fotball-laget i Norge pr utgangen av 2021.

Den første foreldregruppen (Foreldregruppe 1) hadde døtre som spilte for samme jenter 11-lag i 2021-sesongen, og alle barna er ifølge foreldrene tiltenkt å fortsette med fotball i 2022. Kjønnsmessig er «Foreldregruppe 1» fordelt likt med henholdsvis 2 kvinner og 2 menn representert. I oppvarmingssegmentet før intervjuet startet ble det også kjent for meg at samtlige 4 kjente til hverandre. I resultat- og diskusjonsdelen er informantene i denne gruppa anonymisert ved de fiktive navnene «Astrid», «Pia», «Geir» og «Åge».

Rolle	Kjønn	Fiktivt navn	Kjønn- og aldersnivå på barnets lag i 2021
Forelder	Kvinne	Astrid	Jenter 11
Forelder	Kvinne	Pia	Jenter 11
Forelder	Mann	Geir	Jenter 11
Forelder	Mann	Åge	Jenter 11

Tabell 5: Foreldregruppe 1

Den andre foreldregruppen bestod opprinnelig av 4 foreldre, men ble redusert til 3 etter et sent avbud. Alle hadde barn som var aktive i det samme laget og alle 3 var kvinner. Deltakerne fra denne gruppen har i kodingsfasen fått tildelt kallenavnene «Siv», «Klara» og «Veronika» som et tiltak for å sikre anonymitet.

Rolle	Kjønn	Fiktivt navn	Kjønn- og aldersnivå på barnets lag i 2021
Forelder	Kvinne	Siv	Gutter 12
Forelder	Kvinne	Klara	Gutter 12
Forelder	Kvinne	Veronika	Gutter 12

Tabell 6: Foreldregruppe 2

3.6 Forskningsprosessen

Tidligere i metodekapitlet har valg av datainnsamlingsmetode og tilhørende utvalgsstørrelser blitt redegjort- og argumentert for. Videre vil jeg gå nærmere inn på kjennetegn for valgt metode og begrunnelse for utvalgsstørrelsene. Deretter vil det bli gjort refleksjoner om erfaringene jeg gjorde meg underveis og i etterkant av gjennomført datainnsamling. Avslutningsvis vil utfordringer knyttet til forskerrollen bli drøftet med mål om å fremvise refleksivitet og transparens med hensyn til Tracy (2010) sine parametere for forskningskvalitet.

Fokusgruppeintervju – fremgangsmåte og utvalgsstørrelser

Et fokusgruppeintervju kjennetegnes som en form for gruppeintervju der muligheten for interaksjon mellom informantene i samtalen står sentralt (Kitzinger, 1994). En ønsket effekt er dermed at informantene i samråd bidrar til- og står for diskusjonen omhandlende forskningstematikken slik at jeg som forsker kan fungere i en observatørrolle så vel som en ordstyrerrolle der det skulle være nødvendig. Mine betraktninger som forsker gjennom prosjektet må ta høyde for at kunnskapsetableringen prosjektet sikter på å skape gjøres ut fra et mangfold av epistemologiske bakgrunner (Berger & Luckmann, 1991).

Da forskningsdesignet skulle utformes ble jeg inspirert av hvordan fokusgrupper kan bidra til innsikt og bemerkninger som gjelder holdninger og atferdsmønstre. Attpåtil kan det medvirke til å skape diskusjon og meningsdanning mellom flere parter og dithen virke som en mer naturlig oppsetning enn hva individuelle intervjuer kan fremstå som. Størrelsen på gruppene burde bestå av et antall som gjør at alle deltakerne kan få muligheten til å få uttrykt seg uten avbrytelser. Samtidig bør man vurdere gruppestørrelsen med bakgrunn i å kunne få et mangfold i meningsutvekslingene (Krueger, 2014).

I prosessen med å peke seg ut et sunt antall informanter til hver gruppe var det viktig å ha et bevisst forhold til hvordan dynamikken kunne utspille seg, både blant utøver- og foreldreutvalgene. Gibson (2007) gir uttrykk for at utvalgsstørrelsen per fokusgruppe blant barn vil avhenge med alderen deres og at alderen på informantene bør være relativt lik innad i gruppene. Det argumenteres videre for at et utvalg på 4 blant eldre barn (fra 11 til og med 14 år) gir gode muligheter for å skape gode diskusjoner og innsikt i forskningstematikken. Utvalget kan også økes dersom forskeren evner å bevare kontroll og fokus på informantene og forskningstemaet (Horner, 2000). Disse betraktningene var behjelpelige i valget om å benytte 4 informanter i utøverutvalget.

Gruppestørrelsen i et utvalg med voksne personer bør kunne gi spillerom for å inkludere flere informanter per fokusgruppe (Kitzinger, 1994). Likevel er forskerens evne og erfaring som ordstyrer og bevarelse av kontroll viktige nøkkelpunkter når størrelsen per fokusgruppe bestemmes. I samfunnsfaglig forskning blir det argumentert for at det er dybden i fortellingene og meningene til informantene som er viktige å få frem og at dette også bidrar som indikatorer i valg av utvalgsstørrelse. Derfor kan et utvalg på minimum 3-4 personer i samfunnsvitenskapelig forskning, også blant voksne, tilby tilstrekkelig data samtidig som at forskeren evner å opprettholde balanse og kontroll i intervjusituasjonen (Kitzinger & Barbour, 1999). Etter å ha gjennomført prøverunder med ulike gruppestørrelser falt jeg ned på at et utvalg på maksimalt 4 personer per foreldregruppe ville gi en optimal flyt samtidig som at jeg følte at jeg til enhver tid hadde oversikt og god nok kontroll som ordstyrer underveis i intervjuene.

Hva gjelder antall fokusgrupper gir Barbour (2008) en indikasjon på at dette vil være avhengig av forskningstema, men gjengir at minst 2 fokusgrupper bør rekrutteres for å kunne skape et sammenligningsgrunnlag og overførbarhet mens Clarke et al. (2015) påpeker at masteroppgaver bør bestå av minimum 3 grupper. I gruppesammensetningene gis det uttrykk for at mangfold innad i gruppene er en forutsetning for å skape gode og meningsfulle diskusjoner som igjen kan generere nyttig forskningsdata. Likevel vil gruppesammensetninger av for heterogen art danne grobunn for konflikt da bakgrunnene til informantene kan være såpass ulike at diskusjonstemaene ikke fenger alle informantene slik at det blir mer krevende å legge opp til diskusjon innenfor de forskningstematiske rammene. Det vil også kunne oppleves ukomfortabelt for informantene selv dersom det oppstår situasjoner hvor ulike bakgrunner og holdninger preger gruppedynamikken (Bloor, 2001). I arbeidet med å bestemme antallet fokusgrupper å rekruttere ble et utvalg av ulike hensyn vurdert. Faktorer som tid og

respons var viktige å betrakte samtidig som jeg ønsket å være tidsriktig i henhold til gjeldende forskningspraksis innenfor foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. I en samlet vurdering bestemte jeg meg for å avholde to fokusgrupper med foreldre og én fokusgruppe med utøvere. Denne avgjørelsen ble tatt med bakgrunn i en vurdering om at jeg ønsket å fremme synspunkter og erfaringer hos begge de aktuelle gruppene, men at en større del av oppgavens omfang ble ønsket i retning av foreldrenes persepsjoner og vurderinger. Utøvernes stemmer er like fullt verdifulle å inkludere for å fremvise tidsriktighet i forskningsdesignet. (Elliott & Drummond, 2015; Elliott & Drummond, 2017; Quinto Romani, 2020).

Fokusgruppene med foreldrene foregikk digitalt over Teams. Å utføre fokusgruppeintervjuer digitalt medførte fordeler i form av at det var tids- og kostnadssparende da det ville kunne bli gjennomført i egne hjem uten behov for transport til et felles møtepunkt (Zwaanswijk & van Dulmen, 2014). Å delta i «online» fokusgrupper gir også positive assosiasjoner gjennom en følelse av at man er «mer» anonym og har lettere for å forholde seg til forskningstemaene uten eksterne forstyrrelser. På en annen side blir digitale fokusgrupper ofte preget av dårligere flyt i kommunikasjonen som en følge av at det er vanskeligere både for forskeren og deltakerne å «se» når andre skal til å ta ordet (Stewart & Shamdasani, 2017). Covid-19-pandemien har medført en økt forekomst av hjemmekontor og digitale møter, dette har medført en økt erfaring i å kommunisere digitalt, noe foreldreinformantene istemte. Dog oppstod det flere situasjoner der det ble stilt et spørsmål før det ble stille i noen sekunder for deretter at 2 til 3 personer begynte å svare samtidig. I disse situasjonene ble det viktig å innta ordstyrerrollen slik at alle informantene fikk delt sine betraktninger i tur og orden. Allikevel kan man ikke utelukke at viktige poenger og persepsjoner ikke ble delt som en følge av tidvis dårlig kommunikasjonsflyt.

Arbeidet med å analysere data påbegynte som en samtidig prosess parallelt med datainnsamlingen, og mye dreide seg om å gjøre innsamlet datamateriell fra tale til tekst (Male, 2016). I dette tilfellet innebar det å transkribere lydopptak som ble gjort i forbindelse med gjennomførte fokusgrupper, og dernest kategorisere og kode gjengående ord og uttrykk. I intervjuet som ble utført fysisk ble det benyttet en ekstern båndopptaker der transkriberingen måtte gjøres helmanuelt og medførte et større tidsforbruk. Ved endt intervjufase ble det umiddelbart igangsatt arbeid med å kategorisere og kode funnene. Transkripsjon blir ansett som et godt verktøy for å sikre troverdighet rundt sitater og oppgaven ellers. I intervjuene som ble utført digitalt ble det

benyttet digitalt integrerte programvarer i form av audiovisuelt opptak og en egen transkriberings-applikasjon som hjelpemiddel for å sikre korrekthet i sitatene, etter samtykke fra informantene. Computer-assisterte metoder for transkripsjon har blitt benyttet mer og mer og kan på sitt vis bidra til en mer effektiv og økonomisk transkriberingsprosess (Alcock & Iphofen, 2007). Dessuten har en forbedret informasjons- og kommunikasjonsteknologi medført bedre vilkår for forskeren til å transkribere, kode og kategorisere data (Chowdhury, 2015).

Behandling av personopplysninger

En forutsetning for å benytte informantenes personopplysninger og erfaringer baseres som oftest på et innhentet informert samtykke. Dette skal kunne bygge tillit mellom informantene og forskeren og sørge for at informantene er innforstått med at de til enhver tid kan trekke sitt samtykke og dermed få fjernet og slettet alle sine opplysninger. Da forskingsprosessen i denne oppgaven innebar intervju av barn under 16 krevde det også et samtykke fra deres foreldre eller foresatte for å kunne delta. Dette ble innhentet via et utsendt informasjonsskriv der foreldrene ga sitt informerte samtykke. Med foreldregruppene, der intervjuene ble gjort over Teams, ble samtykket avtalt gjennom en toveisverifikasjon der forskeren sender en detaljert e-post hvorpå informantene besvarer med sitt samtykke (NSD, u-å). Vedlegg 1, 2 og 3 viser informasjonsskrivene som ble sendt ut i forkant til informantene og godkjenningen fra Norsk Senter for Forskningsdata (NSD) som måtte ligge til grunn før jeg kunne gå i gang med datainnsamlingen.

Forskerrollen – ansvar og utfordringer

For å skape en god atmosfære sørget jeg for å sette av tid til å «varme» opp deltakerne gjennom å snakke litt uformelt om temaet før jeg satte i gang med lydopptak. I foreldregruppene brukte jeg tid på å introdusere meg selv og prosjektet uten å legge for mye føringer i hva vi skulle snakke om i håp om at informantene ikke skulle planlegge svar på forhånd og på den måten få et mer «naturlig» I utøverutvalget ble det viktigere å bygge en tillitsbro mellom meg selv og informantene for å skape trygghet og et lunt klima for å utligne et eventuelt maktforhold som potensielt kan oppstå i situasjoner mellom voksne og barn (Kvernmo, 2005). Mitt inntrykk var at utøverne deltok uten merkbare reservasjoner rundt sine svar og betraktninger om tematikken.

Underveis i fokusgruppe-intervjuene bør forskeren til stadighet være en som oppmuntrer til diskusjon uten å fremstå som dømmende enten den ene eller andre veien. Et klart mål som moderator i slike settinger bør være å sørge for et komfortabelt miljø for de deltakende partene. Dette innebærer å sørge for at det er høyt under taket og ønske alle meninger og innspill velkomne (Krueger, 2014). Som forsker bør man derfor forholde seg til å stille fokuserte spørsmål og spille opp temaforslag der man samtidig sørger for at samtlige deltakere får mulighet til å reflektere uten forstyrrelser.

Fokusgruppeintervjuet er synergisk og i stadig endring. Det tilbyr en form for spontanitet der deltakerne i gruppene besvarer hverandres synspunkter og argumenter slik at det kan oppstå diskusjoner. Dette gjør også at forskerens rolle i intervjukonteksten kan bli mindre viktig sammenlignet med individuelle intervjuer, nettopp fordi intervjuet til et visst nivå kan bli «overtatt» av informantene selv. En ønsket effekt er at språket og miljøet rundt intervjuet kan oppleves mer som en naturlig samtale enn et spisset intervju (Ritchie et al., 2013).

Like fullt er det viktig at forskeren er påskrudd gjennom hele sekvensen og sørger for å styre samtalen på de forskningsmessige premissene og tar rollen som ordstyrer dersom samtalen tar for langt på vei i en uhensiktsmessig retning. Dette er en potensiell konsekvens av å benytte fokusgrupper, og derfor vil det være viktig å kunne tilpasse seg og til et visst nivå forvente at ikke alle delene av fokusgruppeintervjuene kan føles like relevant for forskeren. Desto færre informanter i gruppa gir dog et større ansvar for forskeren for å holde i gang samtalen (Ritchie et al., 2013). Ved å ha fokusgrupper der informantene kjente til hverandre fikk jeg delvis utlignet utfordringen om å holde samtalen i gang, spesielt i foreldregruppene fikk jeg en følelse av at settingen hadde mer samtale- enn intervjupreg.

Enkelte utfordringer vil være naturlig å ta stilling til når man benytter fokusgrupper som metodisk tilnærming. Smithson (2000) gir uttrykk for at man som forsker bør være oppmerksom på at enkelte situasjoner kan bidra til å svekke fokusgruppens mangfold og integritet. Dette dreier seg om hvordan man kan unngå at én eller flere informanter «dominerer» intervjuet og at det blir lite rom for ulike synspunkter innad i gruppa. Et viktig aspekt er å ønske alle meninger og ytringer velkomne og sørge for at spesielt barna ikke svarer det de tror at forskeren forventer at de skal svare (Kvernmo, 2005). Herunder ble tidligere nevnte oppvarmingsfase prekær for å sikre at informantene slapp

seg løs i fokusgruppa for å sikre en setting som ikke ble preget av at det ble gjort lydopptak.

Et annet viktig aspekt er å vurdere hvorvidt gruppedynamikken innad i en fokusgruppe kan bidra til en unnvikelse av å bevege seg utenfor den normative diskursen (Smithson, 2000). I dette prosjektet ble temaer omkring egne familie relasjoner aktuelt å diskutere, og dette kunne potensielt medføre vegring hos enkelte informanter da det kan dreie seg om å dele informasjon om noen som står en nær. Som ordstyrer og moderator var det derfor viktig å forholde seg som en nøytral part i samtalen og så langt det lot seg gjøre benytte nøytral terminologi for å unngå å legge ord i munnen på informantene og dithen åpne for en mest mulig flytende og åpen samtale.

Som et tiltak for å gjøre intervjuene og tilhørende spørsmål så presise som mulig var det svært viktig å tilpasse spørsmålene til de ulike utvalgene. Dette innebar å formulere språket i spørsmålene og diskusjonsemnene på et forståelig nivå for informantene for i størst å unngå misforståelser rundt forskningstemaene. Denne øvelsen var mer tidkrevende i fasen rundt utformingen av intervjuguiden rettet mot utøvergruppa (Vedlegg 1) grunnet deres alder sammenlignet med foreldregruppene. Samtidig ønsket jeg å forholde meg «i stillhet» underveis i samtalene med mål om å gi informantene ekstra tenketid rundt diskusjonsemnene med mål om at informantene kunne spille videre på hverandres utspill.

3.7 Tematisk analyse

Fremgangsmåten i den tematiske analysen er inspirert av Clarke et al. (2015) sin seksdelte modell. Modellen gir føringer for alle analysens faser og belyser sentrale holdepunkter som vil danne et godt grunnlag for analysekapitlet. Rammene for å gjøre gode analyser ut fra innsamlet data ligger i et godt, tematisk forarbeid hvor koding og kategorisering står sentralt.

(1) Innledningsvis har man tilvenningsfasen. Her handlet det om å skape en nærhet til det innhentede datamaterialet ved å lytte til lydopptak, notere ned initielle analytiske observasjoner og transkribere intervjuene i sin helhet (Clarke et al., 2015). I denne fasen fikk jeg en gradvis utviklet forståelse for den metodiske fremgangsmåten etter hvert som jeg hadde fokusgruppeintervjuene. Gjennom å ofte gjenta prosessene ble det med tiden

lettere å forstå hvordan jeg kunne bearbeide datamaterialet og innhente nøkkelobservasjoner og sitater. Blant annet gjennom å notere ned enkelte ord på forhånd av opptakene slik at jeg ble ekstra oppmerksom dersom informantene trakk frem noen av disse ordene. Blant ordene jeg valgte ut var «støtte» og «kampvert». Like fullt var det et viktig poeng at disse ordene ble benyttet i en kontekst som var innenfor tematikken for å unngå feilsitering.

Deretter følger kodingsfasen (2). Her begynte jeg å arbeide mer systematisk med dataen og trakk linjer for å undersøke eventuelle mønstre som gikk igjen for deretter å dele disse mønstrene inn i ulike segmenter i materialet som tok for seg de samme temaene. Gjennom en systematisk drevet kodingsfase hjelper man seg selv til de senere fasene av analysen gjennom at man får festet gjengående ord og ytringer på knagger. Knaggene blir til koder og vil kunne være til god hjelp når man ved prosjektets slutt skal besvare den overordnede problemstillingen. (Clarke et al., 2015). I kodingsfasen fikk jeg tilrevet meg verdifull erfaring i å gjenkjenne og knytte sammen ulike persepsjoner og erfaringer fra ulike informanter. Kategoriene og kodene som ble nedskrevet er gjengitt i tabell 7 som temaer og subtemaer og arbeidet med å finne koder ble gjort ved fullstendige gjennomlesninger av de transkriberte intervjuene. Deretter ønsket jeg å plassere de i meningsfulle bolker med fokus på temalikheter for kodene.

I den tematiske søksfasen (3) blir analysen mer konkretisert og nedfelt. Kodingsfasen danner et viktig grunnlag for å skape tematiske grupper ut av kodene. Dette innebar at jeg som forsker måtte gjennomgå kodene for å se etter mønstre som potensielt kunne sammenslås til temaer som kunne analyseres sammen (Clarke et al., 2015). Herunder benyttet jeg Tracy (2010) sine kriterier for kredibilitet og resonans som inspirasjonskilde for å kunne plukke temaer med tilstrekkelig dybde og beskrivelse med et mål om å skape interesse og meningsdanning hos leseren. I denne fasen sammenfattet jeg resultatene fra fokusgruppene i et forsøk på å anskaffe et overordnet blikk over intervjuprosessene. Jeg fikk god hjelp av kodingen som ble utført i det forrige segmentet av den tematiske analysen. Ved å bruke kodene forsøkte jeg å tilpasse temaer til kodene som i diskusjonsdelen kunne benyttes som ulike overskrifter for å kategorisere analyseringen og drøftingen. Temaene jeg til slutt satt igjen med etter søksfasen var «tilbakemeldinger», «latente og eksterne forhold» og «støtte» hvor på hver av disse temaene fikk underoverskrifter som tilsvarte subtemaene som ble utarbeidet i kodingsfasen.

(4) Ved endt tematisk søksfase glir man over i en fase der alle aktuelle temaer blir gjennomgått og vurdert. En vurderingsfase fungerer som et kontrollorgan der man kan konkludere hvorvidt de foreslåtte temaene man har funnet passer inn i dataen. Man ønsker dessuten å kontrollere om temaene har nok essens og er samlende nok til å stå som overordnede temaer (Clarke et al., 2015). Vurderingsfasen ble utført som en videreføring av søksfasen. Som et ledd i vurderingen ble de empiriske bidragene i fagfelkapitlet gjennomgått. Dette ble gjort for å vurdere hvordan den tidligere forskningen besvarte- og målte fenomenene jeg selv var ute etter å utforske. I vurderingsfasen ble enkelte bidrag fjernet fra kapitlet om tidligere forskning (kapittel 2.3) som en følge av at de ble ansett som lite hensiktsmessige å diskutere i lys av funnene som ble gjort i fokusgruppene.

Dernest gjenstår de to siste fasene i den tematiske analysen. Først og fremst skal temaene som er utplukket og vurdert bli navngitt og tydelig definert (5). Når kategoriene er navngitt har man opparbeidet seg en oversikt over konseptene og temaene som skal analyseres med mål om å besvare den overordnede problemstillingen (Clarke et al., 2015). Vurderingene omkring temaene og tilhørende subtemaer ble bestemt ut fra hensyn som tidligere forskning og gjengående temaer og subtemaer i datamaterialet. I tabell 6 ligger oversikten over de ferdig definerte temaene med tilhørende subtemaer.

<i>Temaer</i>	Tilbakemeldinger	Eksterne, latente og utløsende forhold	Støtte
<i>Subtemaer</i>	De andre foreldrene	Trenerne	Oppfølging
	Taktiske og tekniske innspill	Kampverter	Økonomi
	Å se seg selv utenfra	Foreldremøter	
		Dommeren	

Tabell 7: Tematisk kategoriseringstabell.

Avslutningsvis gjenstår selve oppgaveskrivingen (6). Ved å etterfølge Clarke et al. (2015) sine anbefalinger vil skriveprosessen og øvrig analytisk arbeid nyte godt av gode forberedelser og gjennomgang av datamaterialet. Videre vil jeg som forsker stå igjen med de nødvendige verktøyene for å knytte sammen dataen ut fra temaene kombinert med data fra tidligere forskning. Dette har bidratt til analysen og drøftingen av funnene i denne forskningen som vil bli presentert og diskutert i kapittel 4 og 5.

3.8 Troverdighet og overførbarhet

I de foregående underkapitlene har forskningsprosessen blitt redegjort for og analysert med formål om å skape en transparens og helhet i arbeidet. For at forskningen skal kunne fremstå som faglig godt forankret er det også viktig å vurdere troverdigheten i forskningen og funnene den representerer. I tillegg vil det være viktig å gi betraktninger om oppgaven kan anses å være overførbar, altså hvorvidt funn og konklusjoner fra oppgaven kan si noe om den generelle situasjonen omkring uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel i den norske barnefotballen.

I følge Stenbacka (2001) er troverdighet en term som kun bør forholdes til kvantitativ forskning da hun anser en vurdering av troverdighet i et kvalitativt studium som et svakhetstegn i kunnskapskonstruksjonen et kvalitativt studium tar sikte på å etablere. På den andre siden blir det argumentert for at troverdigheten og en vurdering av denne bør inngå i kvalitative studier som et ledd i å reflektere over de ulike måtene kunnskap kan konstrueres (Golafshani, 2003).

Med en kvalitativ oppgave søker man etter å utforske fenomener innenfor visse sosiale rammer eller felt. I dette tilfellet er det barnefotball-foreldrene i Norge som representerer den spesifikke populasjonen man ønsker å undersøke og etablere kunnskap rundt. Overførbarheten til denne forskningen kan utforskes gjennom å analysere lignende tilnærminger fra andre studier for å kunne påpeke hvorvidt dette forskningsbidraget kan være representativt for andre i utvalgspopulasjonen utover det spesifikke utvalget som deltar i studien. (Leung, 2015). Det finnes få norske studier som benytter denne innfallsvinkelen og gjør at sammenligningsgrunnlaget er lite og at den generelle overførbarheten derfor kan sies å være noe svekket. Studier fra andre land kan bidra til å si noe, men her er det viktig å huske på at informantene representerer andre lands kulturer og levesett og dithen lever under andre normer enn hva de norske barnefotballforeldrene gjør. På en annen side kan den geografiske spredningen blant informantene innad i Norge i oppgaven bidra til å forsterke representativiteten oppgaven utgjør og dermed forøke overførbarhetsprinsippet.

For å øke oppgavens troverdighet har det vært viktig å utvise selvrefleksivitet i prosessen (Tracy, 2010). Derfor har det vært viktig for meg i forskningsarbeidet å hele tiden vurdere påvirkningen min forskerrolle har hatt i arbeidet med forskningsutvinningen. For å øke troverdigheten var det derfor avgjørende at mine forkunnskaper og holdninger til

tematikken ikke preget arbeidsprosessen da det kan medføre bias og medfølgende skjevheter. Det ble viktig for arbeidets struktur samt informantenes personvern at etiske grunnprinsipper jevnlig ble vurdert og oppfulgt. Dette var sterke bidragsyttere for å opprettholde forskningskvalitet og troverdighet i mitt analytiske arbeid. Blant annet gjennom å opptre som tillitsfull og tilpasningsdyktig i møte med informantene gjennom å forsikre om deres anonymitet og rettigheter.

Delkonklusjon

Metodekapitlet har tatt sikte på å gi et grundig innblikk i hele forskningsprosessen for å gi leseren en redegjørelse for hvordan funnene senere i oppgaven blir analysert, presentert og diskutert. Bakgrunnen for dette har vært å innby til åpenhet omkring de ulike fasene av datainnsamlingen og bearbeidelsen i etterkant. I tillegg til åpenhet rundt valgene som ble tatt har det også vært viktig å reflektere rundt valgene for å skape transparens. Tracy (2010), Clarke et al. (2015) og Berger og Luckmann (1991) har vært de primære inspirasjonskildene for den metodiske tilnærmingen og har veid tungt i hvordan kapitlet er utformet. Dette bidro til en universell utforming som har forberedt oppgavens forestående analyserings- og drøftingsdel. Følgelig blir det også foretatt en metodediskusjon i kapittel 5.1.

4.0 Analyse

Analysekapitlet består av funn fra datainnsamlingen og en vurdering av hvordan funnene samsvarer med tidligere forskning fra den induktive analysen i fagfeltkapitlet. Deretter vil funnene bli diskutert med hensikt i å kunne komme med konkluderende betraktninger avslutningsvis.

Det foreligger ingen spesifisert oppskrift for hvordan en analyse skal utføres, men ved å følge gode retningslinjer kan dette bidra som et utgangspunkt. Det blir ilagt et krav på forskeren om å klare og «se bak» resultatene for å danne meningsgrunnlag og konklusjoner i lys av det aktuelle forskningsfeltet (Schutt, 2018). Herunder vil det være viktig å få presentert dialogen mellom informantene om de ulike temaene for å bygge oppunder det relasjonelle samspillet som utspant seg slik at diskusjonen kan bygge på styrkene som fokusgrupper kan tilby (Krueger, 2014).

Videre tar analysen sikte på å gjenspeile samtidens gjeldende forskningskriterier og paradigmer innenfor foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. Dette innebærer å se foreldrenes perspektiver og dertil problematisere eventuelle rollekonflikter som de kan bli utsatt for i møte med barnefotballen (Holt et al., 2008). Samtidig vil barnas persepsjoner, erfaringer og perspektiver bli vektlagt for å skape dybde i et forsøk på å gjøre analysen og diskusjonen mer holistisk, inspirert av Strandbu et al. (2019).

Underveis vil det bli fremhevet sitater og diskusjoner mellom informantene med anonymiserte navn for hvert sitat samt en gruppesignatur for å indikere hvilken gruppe de den aktuelle samtalen befant seg i. Signaturene vil gjenkjennes i form av de anonymiserte navnene (Se tabell 4, 5, og 6) etterfulgt av: «Foreldregruppe 1», «Foreldregruppe 2» eller «Utøvergruppa». Nøkkelsitatene er oversatt til bokmål som et ekstra hensyn for å bevare informantenes anonymitet.

Delkapittel 4.1 «Tilbakemeldinger» vil analysere opplevelsen av uanstendig foreldreatferd i en norsk barnefotballkontekst. Deretter vil delkapittel 4.2 «Latente og eksterne forhold» gå i dybden på hvilke faktorer som kan forårsake den uanstendige foreldreatferden. Siste delkapittel «Støtte» bygger videre på forholdene, men med et spisset søkelys rettet mot familiær støtte emosjonelt og økonomisk.

4.1 Tilbakemeldinger

Underkapitlet «tilbakemeldinger» vil ta for seg informantenes uttalelser og interne diskusjoner om foreldrenes ulike måter å gi barna feedback på og vurdere dette som en type foreldreatferd. Herunder vil kapitlet stykkes opp i underoverskrifter som er kategorisert i tre subtemaer ut fra den tematiske analysen. Dette bidrar til en diskusjon av foreldrenes tilbakemeldinger i ulike lys, samt en diskusjon rundt foreldrenes refleksivitet til egen atferd og sidelinjeoppførsel.

Opplevelsen av andre foreldre

De fleste informantene, både utøverne og foreldrene, uttrykker at de enten har vært utsatt for, eller hørt og opplevd både verbale- og nonverbale former for foreldreatferd av negativ karakter. Dette vil ifølge funnene til Felber Charbonneau og Camiré (2020) bære med seg virkninger med negativt preg for barna. Utøveren Per minnes en hendelse hvor en forelder stakk en fot ut på banen mens spillet pågikk og med det stoppet kampen.

Per – Utøvergruppa

På (Navn på motstanderlag) så løp (navn på lagkamerat) med ballen på kanten. Så var det en supporter på det andre laget som satt foten foran og stoppa ballen.

Kampen ble raskt satt i gang igjen og informantene medga at dommeren håndterte situasjonen med denne tilskueren, men at de ikke husker eller fikk med seg foranledningen for det som skjedde.

Foreldrene stiller seg undrende til andre foreldres tidvise utagerende oppførsel underveis i kamp. Klara og Siv har en dialog der de undres over hvilke holdninger som medfører enkeltes sidelinjeoppførsel:

Klara - Foreldregruppe 2

Men hvorfor velger noen å være sure da? Da tenker jeg sånn, hva er det? Er det det at vi liksom har blitt sånn spisse albuer-samfunnet hvor vi skal liksom dytte ungen vår frem liksom, det er et godt spørsmål. Hvorfor velger noen å liksom si så mye stygge ting at de får rødt kort, ja. Nei vet ikke.

Siv – Foreldregruppe 2

De skal leve ut det dem ikke klarte selv gjennom ungene da. Dem klarte ikke å bli god selv, så skal jo i hvert fall ungene bli det. Nei, jeg vet ikke.

Siv trekker frem foreldre som skal leve ut sine idrettslige drømmer gjennom barna. Det samme trekkes frem som et vesentlig punkt nevnt av Witt og Dangi (2018b) i deres avhandling om hva som gjør at barna mister idrettsgleden og til slutt faller fra. På denne måten får man et bilde på de langsiktige virkningene uanstendig foreldreatferd kan medføre. Foreldrenes karaktertrekk gjør dermed inntrykk på barna og dersom de legger mer vekt på å vinne enn å være støttende vil dette kunne bli opplevd som uanstendig. I den andre foreldregruppen diskuterer Åge og Geir at det er enkelte foreldre man legger ekstra merke til:

Åge – Foreldregruppe 1

Jeg føler vi treffer noen sånne gjennom en sesong. De som kanskje vil litt for mye på lagets vegne da. Det er jo ikke mange heldigvis, men jeg husker å ha lagt merke til noen som liksom roper i overkant mye da.

Geir – Foreldregruppe 1

Ja, var du der da vi var i (navn på idrettslag) med hu som ropte og kjefta så trenerne på laget deres gikk bort og sa ifra? Man kan lure på hva ungene tenkte da. Jeg ble helt paff jeg.

Informanter innenfor samtlige 3 fokusgrupper gjenga konkrete eksempler der man har opplevd, og reagert på andre foreldres oppførsel. Enten den var verbal eller nonverbal. Reaksjonene fra informantene virket å være utelukkende negative til denne typen

oppførsel og samsvarer med det mye av funnene til Palou et al. (2020) som tilsier at positiv oppførsel gjenspeiler positive opplevelser og omvendt.

Et annet aspekt som særlig opptok foreldregruppe 2, var hvordan man burde håndtere situasjoner der man opplever at andre foreldre viser *for* stor grad av engasjement i fotballkamper der styrkeforholdet mellom lagene er skjevfordelte. Forelderen Siv tar oss tilbake til en opplevelse der det ene laget ledet stort, men at foreldrene på det ledende laget ikke lot jubelen ligge av den grunn:

Siv – Foreldregruppe 2

(...) og kanskje heie litt på begge lag. Klappe litt og si «bra mål» samme hvem som scorer. Og ikke ta helt av når du får 13-0 målet for ditt lag. For det har vi opplevd i alle fall. Ikke med han her som vi har nå, men tidligere, at motstanderlaget og foreldrene jubla noe helt enormt på sidelinja når det ble 9-0, 10-0 og 11-0. Da kanskje man kunne dempet det litt. Når de var 10, 11, 12 år.

Siv gir dog uttrykk for at man bør heie på begge lagene og verbalt uttrykke støttende meldinger til utøverne. Hun viser gjennom sitatet at hun deler verdiene med kategoriseringen om hva som ifølge utøver-informantene i studien til Omli og Wiese-Bjornstal (2011) er en god «sidelinjeforelder». Dersom enkelte foreldre jubler hemningsløst ved en stor ledelse til sine barns lag, kan dette subjektivt sett fra andre foreldre oppleves som destruktiv oppførsel ettersom det kan gi en demoraliserende effekt til barna på det underlegne laget, som er et betydelig kjennetegn av en «dårlig» eller «stygg sidelinjeforelder» (Omli & Wiese-Bjornstal, 2011).

Foreldrene virker samstemte i at det foreligger en grense for når man skal si fra til andre foreldre dersom de opplever at deres atferd og sidelinjeoppførsel er destruktiv og hensynsløs. Harwood og Knight (2009) konkluderte med at flere foreldre ikke hadde en klar formening om hvor grensen gikk for hva som var uanstendig sidelinjeoppførsel og ikke, noe som ikke virker å være tilfellet for foreldreutvalget. Elliott og Drummond (2015) viser til at de aller fleste foreldrene forstår at skriking, kjefting og roping ikke er velkommen oppførsel på sidelinjen, men at emosjonelle reaksjoner når man føler på en urettferdighet overfor sitt barn likevel fører til at uønskede hendelser kan oppstå.

Veronika setter ord på en opplevelse der hun selv følte hun måtte si fra til et motstanderlags foreldre, hvorpå de tiltalte ikke virket enige i kritikken:

Veronika– Foreldregruppe 2

Jeg har sagt ifra til foreldre som har snakket stygt om andre og motstandernes barn da. Det har jeg sagt ifra. Det er det tross alt barneidretten, men jeg ble jo nedstemt i den samtalen der da. Hun mente ikke det, hun andre mora.

Siv – Foreldregruppe 2

Det er viktig å tørre å si ifra tenker jeg altså for at det er, ja, det er jo noen foreldre som tar helt av.

Å se seg nødt til å si fra til andre foreldre man ikke mener oppfører seg i henhold til normativ atferd og oppførsel har ifølge Goldstein og Iso-Ahola (2008) vært et gjengående fenomen, likt slik Veronika uttrykker. Forebyggende tiltak i barnefotballen kan dog være et godt hjelpemiddel for å unngå at hendelser som det overnevnte skjer oftere. Dette vil bli ytterligere drøftet senere i kapitlet. På en annen side vil foreldrenes engasjement, ifølge Wheeler (2018) sine funn, være et avgjørende verktøy for barnas opplevelser, både av negativ og positiv art. Dette kan medføre at foreldrene blir tildelt en krevende oppgave med å balansere eget involveringsnivå for å gi barna de beste forutsetningene og opplevelsene med å delta i organisert barnefotball.

Utøverne legger også merke til tilskuernes verbalitet, mindre enn hva foreldrene får med seg. Likevel virket de å like at innsatsen de legger ned blir verdsatt fra sidelinjen. Tom og Per diskuterte hvordan skryt fra andres foreldre kan oppleves som mer verdifull i forhold til å få skryt fra sine egne foreldre.

Tom – Utøvergruppa

Det er forskjell når det for eksempel er moren din og moren til noen andre som roper. For moren min er man vant med at roper.

Per – Utøvergruppa

Hvis moren min roper «herlig jobbet Per» så er man vant til det. Men hvis mammaen til noen andre roper «herlig per», da blir det bedre at den andre mammaen gjør det. Det blir mindre flaut.

Det fremkommer at utøverne har få opplevelser eller fornemmelser av foreldreatferd og sidelinjeoppførsel av negativ eller destruktiv art. I lys av Omli og Wiese-Bjornstal (2011) sine kategoriseringer, blir de fleste foreldrene ansett å være «gode» av utøverne. Per minnes likevel en episode der han synes at foreldre og spillere på motstanderlaget utviste destruktiv atferd. Kent supplerer Per om opplevelsen de delte:

Per – Utøvergruppa

Ja, når vi skulle spille kamp for lenge siden. Da var det veldig mye fra det andre laget. Da vi skulle ta innkast så drev de og dytta.

Kent – Utøvergruppa

Både barna og de voksne ropte ting.

I overnevnte tilfelle vil det være et interessant aspekt å vurdere om foreldrenes atferd og oppførsel smittet over på spillerne. Utvalget hadde ingen fornemmelser av dette, men understreket at dette var et svært sjeldent tilfelle og at deres holdninger overfor egne og andre foreldres atferd er noe de sjelden opplever som negativt. Likevel er nevnte eksempel et klart tegn på at både foreldre og utøvere legger merke til «stygge foreldre» (Omli & Wiese-Bjornstal, 2012) der destruktiv og ødeleggende oppførsel har blitt skissert. I fremtidig forskning vil det være interessant å forsøke å avdekke mønstre og kjennetegn for hva som gjør at enkelte opptrer som de «stygge foreldrene» gjør.

Innad i utøverutvalget var det også varierende hvordan man responderer på tilbakemeldinger. Viljar kommenterte at han ønsket tilbakemeldinger i varierte mengder på et sted mellom lite og mye. Tom på sin side helte mot at han ønsket litt mer aktive foreldre og en noe hyppigere forekomst av tilbakemeldinger enn Viljar. Dette svarer godt til funn gjort av Strandbu et al. (2019) som har konkludert med at behov for anerkjennelse og feedback er individuelt betinget for unge idrettsutøvere. Hensyn som

dette er vanskelig å ivareta, spesielt i fotball som lagidrett da man ønsker å dekke så mange som mulig av individenes behov simultant, samtidig som man ønsker å støtte laget. Foreldrene vil stort sett kjenne sine egne barn best og agere der etter. Dog er det viktig å understreke at dersom kommentarene og tilbakemeldingene oppfattes som positive og motiverende for utøverne, så vil dette oppfattes som et minimalt problem enn om tilfellet er motsatt. Likevel er Kent opptatt av at kommentarer fra foreldre bør være oppriktig ment, og at positive tilbakemeldinger burde forekomme når man har gjort noe bra på banen som «fortjener» den positive oppmerksomheten. Tom trakk deretter frem et konkret eksempel på det han anså som god foreldreatferd i en kamp de nylig spilte:

Kent – Utøvergruppa

At de sier fra når noe faktisk gjøres bra. Ikke bare for å være hyggelig

Tom – Utøvergruppa

Når det blir selvmål, er supporterne flinke. Det ble selvmål i går (informantene spilte kamp dagen før fokusgruppa ble avholdt) og det var ikke noen som var sånn «Buu, dårlig jobba». Både tilskuerne og foreldrene.

Kent – Utøvergruppa

Det var mer sånn «det går bra».

Taktiske og tekniske innspill

Det kan også ligge en begrunnelse i foreldrenes ønske om at barna skal oppleve suksess og mestring og at dette overgår andre hensyn som å etterstrebe anstendig foreldreatferd (Dorsch, Smith, Wilson, et al., 2015). Ens subjektive tanker om andre foreldres holdninger gir heller ikke helhetlige bilder av hvorvidt disse er gode eller dårlige, men bør ilegges oppmerksomhet dersom man opplever et mønster hvor flere reagerer likt på en type oppførsel eller et gjengående atferdsmønster. I en dialog mellom Klara og Veronika om tilbakemeldinger er Klara av oppfatning om at foreldrenes tilbakemeldinger underveis i kampen bør være støttende og inneha positive budskap i tråd med Elliott og Drummond (2017) sine betraktninger:

Klara - Foreldregruppe 2

Men jeg tenker jo at en rød tråd er jo holde det til det positive da, det er vår jobb å finne noe positivt. Og hvis du skal gi en tilbakemelding så, så kom med noe som er positivt da, fin pasning eller at man hjalp en opp som datt eller at man var flink til å følge med på dommeren sine signaler, eller, altså prøve å finne noe positivt.

Veronika – Foreldregruppe 2

Ikke bare si at det var bra. Finn noe mer konkret. Hva var liksom bra med det som ble gjort? For ja, for det blir det ofte ikke. Ja, det var bra spilt og så? Ja, hva var det som var bra liksom? Så det er greit å finne noe konkret som de kanskje har øvd på. Og jeg har opplevd i hvert fall at unger søker støtte og bekreftelse hos sine egne foreldre. Og da mister de litt fokus i selve kampen. Så jeg synes kanskje foreldre egentlig burde sagt ting før og etter kampen, og ikke så mye underveis da. De mister litt fokus, og hvis alle roper til hver sin unge, så blir det kanskje litt mye. I hvert fall har vi fått beskjed av flere trenere at foreldre skal bare heie. Vi skal ikke gi beskjed om hva du skal gjøre.

For de fleste foreldrene virker det å foreligge en enighet om hvordan man i utgangspunktet bør forholde seg underveis i løpet av en kamp. Slik Veronika antyder, så har de fått instruksjoner fra trenere om at taktiske og tekniske tilbakemeldinger underveis bør unngås så mye som mulig da det potensielt kan skape forvirring og motstride med lagets forhåndsbestemte taktiske oppsett. Hennes betraktninger samsvarer med funnene til Keegan et al. (2010) som sa at barnas idretts glede var påvist størst i situasjoner hvor trenerne fikk stå for de taktiske grepene og tilbakemeldingene mens foreldrenes feedback i burde bære preg av omsorg og støtte. Dessuten fremgår det at både utøveren Kent og forelderen Veronika tar opp at skryt bør være konkret anlagt og knyttet til en situasjon eller hendelse på banen man anerkjenner som god. I den andre gruppen ga Astrid uttrykk for at hun ved enkelte anledninger kunne kjenne på en overivrighet mens Åge viste forståelse:

Astrid – Foreldregruppe 1

Der har nok jeg brent meg noen ganger. (...) det er jo egne barn ikke sant. Kanskje det er fordi man har veldig lyst til å hjelpe dem. Og da plomper det ut en kommentar da kanskje, om at «spill dit» eller «løp dit».

Åge – Foreldregruppe 1

Men akkurat det er nok ikke det største problemet tror jeg da. (...) det er verre hvis man er stygg i ordbruken mot spillerne eller dommerne eller trenerne. Selv om, ja, trenerne bør vel få stå for det taktiske.

Tidligere forskning hentyder at taktiske og tekniske tilbakemeldinger fra foreldre generelt sett er mer uønsket enn ønsket hos utøverne (Knight et al., 2010). Både Klara og Veronika (foreldregruppe 2) og Astrid (foreldregruppe 1) uttrykte at tilbakemeldinger omkring taktiske og tekniske aspekter ved spillet burde foreligge hos treneren. Det fremkommer dermed som et forstyrrende element der foreldrene, kanskje noe ufrivillig, inntar en trenerrolle så vel som en støttende foreldrerolle. Dersom taktiske og tekniske tilbakemeldinger blir en for stor del av foreldrenes tilbakemeldinger, kan faren for at barna opplever dem som korrigerende øke (Kidman et al., 1999). Foreldrevettreglene tydeliggjør også en mal for preferert oppførsel blant foreldrene (Flem, 2016) (Figur 1). Ingen av de syv forelder-informantene var direkte kjent med disse da de ble forespurt, og kan være med å underbygge hvorfor en andel foreldre kan ha korrigerende trekk i sine tilbakemeldinger under kamp til tross for at dette ikke virker å være ønsket.

For utøvernes del er de enstemmige i at foreldrene i hovedsak bør forholde sine tilbakemeldinger til å være positive og at korrigerende kommentarer bør holdes til et minimum. Tom uttrykker at han helst ikke ønsker korrigerende atferd og kommentarer fra foreldrene under kampen, men viser samtidig større mottakelse for dette i etterkant av kamp:

Tom – Utøvergruppa

Hvis én (forelder) gjør det så går det bra. Men når alle sier det samme hver for seg så blir man irritert. Pappa sier alt som har vært dårlig. For han vet at alt jeg vet at det som har vært bra har vært bra. Da sier han bare de tingene som har vært dårlig.

Det påpekes blant de fleste foreldrene at de ønsker at barna primært skal nyte godt av de sosiale opplevelsene fotballen kan gi og at eventuelle taktiske og tekniske innspill bør komme fra trenerne. Dette går overens med funn som er gjort av Lauer et al. (2010) som konkluderer med at barnas idrettsopplevelser nytes best når de ikke føler på et forventnings- og prestasjonspress fra sine foreldre.

Samtidig kan det være lurt å ha i bakhodet at barna er i en kontinuerlig utviklingsprosess, først og fremst sosialt, men også som unge fotballspillere. Her kan foreldrevettreglene (Flem, 2016) (Figur 1) fungere som et veiledende utgangspunkt for foreldrene for hvilken linje man kan legge seg på hva gjelder tilbakemeldinger og heing underveis i kampene. Især punkt 3: «Gi oppmuntring til alle spillerne i med- og motgang – dette gir trygghet, trivsel og motivasjon for å bli i fotballfamilien lenge» og punkt 7: «Det er ditt barn som spiller fotball. Opptre positivt og støttende – da er du god medspiller!» gir anmodninger om hvordan man ønsker at foreldrene skal opptre overfor de unge utøverne i kampsituasjon. Benyttelse av positive og støttende ordlag underbygges også av Stefansen et al. (2018) som et viktig holdepunkt for hvordan man på best mulig måte kan støtte de unge idrettsutøverne. Forelderens Klara betrakter det slik:

Klara – Foreldregruppe 2

Jeg tenker det kommer an på alder, veldig an på alder her. Når du har kommet til et nivå sånn som de gutta her er på, så synes jeg man kanskje skal være litt forsiktig. Hvis man ikke vet at det er noe de har øvd på, eller at du selv ikke er veldig inn i det. Fordi du kan jo også faktisk da ødelegge for det treneren eventuelt har sagt at de skal gjøre eller ha fokus på, så blir det litt dumt hvis du ber ungen om å løpe mer til høyre, og så ønsker egentlig treneren at du skal dra til venstre, så blir det litt vanskelig kanskje for ungen å helt vite hva han skal gjøre da, så jeg tenker at det skal man være litt forsiktig med. Man må kanskje ha litt tillit til at de trenerne hvert fall i den alderen her vet kvalitetene ved barnet ditt.

Siv – Foreldregruppe 2

Så ikke det er 7 foreldre som står på sidelinja og roper ut «løp dit», «gjør det og gjør det». Det kan bli litt forstyrrende, tenker jeg.

Rollen som forelder i barnefotballen fremstår som kompleks, med krav om å beherske og kontrollere et mangfold av sosiale situasjoner. På en side kan Shields et al. (2005) sine betraktninger om forelderen som utelukkende en støykilde trekkes frem, i lys av opplevde hendelser gjenfortalt av både utøvere og foreldre. Dog ser Strandbu et al. (2019) på fotballforelderen i en mer flytende kontekst som tar opp utfordringene knyttet til foreldrerollen. De mange utfordringene foreldrene står overfor når det gjelder forventninger, atferd og oppførsel på sidelinjen kan gjøre det krevende å til enhver tid oppfylle kriteriene for å være den best mulige fotballforelderen for barna. Blant foreldrene i utvalget oppga alle at de stilte opp på kamper ved hver anledning de hadde, noe forskningsfeltet forstår som gunstig for barna, så lenge foreldrenes atferd og verbalitet har en positiv tilnærming og at man unngår å innta en trenerrolle som forelder, spesielt underveis i kampen (Keegan et al., 2010). Dog var foreldrene opptatt av at de ønsket å bidra til rammen rundt kampen, og at de ofte heiet heller enn å være stille, som ifølge Elliott og Drummond (2017) bør gi positive assosiasjoner for barna. Utøverne i utvalget går også langt i å bekrefte dette ved å være enige i at foreldre som lager liv på sidelinjen er en motivasjonskilde.

Å se seg selv utenfra

Det ble også tid for selvrefleksjon blant enkelte av informantene der det ble innrømmet at eget engasjement tidvis kunne ta overhånd, og at man i ettertid har erkjent en opplevd negativ endring i egen sidelinjeoppførsel. Selvransakende ettertanker kan især bidra til å skape ytterligere nyanser i diskusjonen da man får indikasjoner på at foreldrene selv kan innse at de iblant kan være på kollisjonskurs med eget moralsk kompass. Dette begrunnes med bakgrunn i at man ønsker barnas beste, men at dette beviselig kan oppleves som mer skadelig enn formålstjenlig i enkelte situasjoner (Quinto Romani, 2020). Klara utdyper egne opplevelser knyttet til dette slik:

Klara - Foreldregruppe 2

Man kan jo bli irritert hvis man synes at de andre er for rå. Det er klart det. Det er jo barna våre, vi kjenner jo på, eller at du har lyst til å vinne, så det er liksom som Veronika sier at man må bare liksom puste ut, og liksom dette er ikke verdensmesterskap. Det er gutter 12. Eller gutter 9 ikke sant? Men ja. For min del må jeg si det, så jeg kjenner jo på det innimellom.

Siv- Foreldregruppe 2

Og så kan jeg kjenne på den at man kan bli litt irritert på andre hvis at det er en særlig kanskje på motstanderlaget. Hvis du ikke kjenner en forelder som skriker og roper noe helt enormt, så du kjenner liksom litt på irritasjon og at det er litt unødvendig da, for vi opplever jo de innimellom. De som vi tar veldig av.

Sitatet om at irritasjon kan vekkes som en følge av andres atferd, underbygges av funn gjort av Fraser-Thomas og Côté (2009) som viser til at atferd og oppførsel har lett for å bli endret i situasjoner der barna spiller mot andre lag. En opplevd følelse av å bli irritert, uavhengig av hvor lite man i utgangspunktet ønsker å bli det, gjenkjennes også i forskningen til Omli og LaVoi (2012). Til forskjell fra sistnevnte studie så ble ikke dommeren trukket frem som et spesifisert forhold blant foreldre-informantene. Dog ble fornemmelser i form av omsorgsfølelse for barna i situasjoner hvor de følte de ble urettferdig behandlet trukket frem, noe som historisk sett ofte kan knyttes til dommeren. Knight et al. (2016) samt McMahon og Penney (2015) anmoder at involveringsgraden til en forelder korrelerer med mengden forventninger man har på sine barns vegne, hvilket igjen kan forklare hvorfor foreldre har ulik tilnærming og ulike ageringsmønstre. Således kan det argumenteres for at uanstendig foreldreatferd kan oppleves som flerdimensjonal der reaksjoner på andres uanstendigheter kan være en kilde for frustrasjon som kan medføre endringer i eget humør og kan bunne ut i at en selv fremviser uanstendig foreldreatferd.

Det kan også bli et spørsmål om prestisje og ambisjoner på barnas vegne, uavhengig av om man i utgangspunktet har en slik tilnærming eller ei. Veronika og Klara deler sine tanker omkring dette:

Veronika – Foreldregruppe 2

Jeg tror kanskje vi har for store ambisjoner på barna sine vegne. Jeg tror, jeg hvert fall synes at vi bør se at dette skal være gøy og inkluderende og barnet skal utvikle seg sitt eget tempo. Det er virkelig mange som tror at du kan si at han tiåringen der er verdensmester allerede. De vokser i forskjellig tempo, en er god det ene året og den andre er god det andre året. Men jeg tror ikke alle ser det. Det

forventes så mye av det, de vil alltid vinne. Det ligger veldig mye læring og andre ting bak idretten. Så man ja, blir litt vel ivrige.

Klara – Foreldregruppe 2

Så er det tydelig prestisje da. Hvis man skal bli så sint, så tenker jeg, hvis jeg skal bli så sint for noe, så er det noe jeg engasjerer meg veldig for, som jeg kjenner litt prestisje på. Tape litt ansikt hvis det ikke går bra, da kanskje jeg blir litt sint hvis man skal tenke sånn på seg selv da. Så det må jo være litt status da for oss, kanskje at laget er gode. Jeg vet ikke. At det er bra å ha, det å ha et godt lag da. Det betyr noe.

Det spekuleres i forholdende som kan lede til foreldres overambisiøse forhold til barnas idrettsdeltakelse. Hos foreldrene virker det å knyttes til en form for prestisje blant foreldrene der det er viktig at laget er gode. Opplevd sinne på barnas vegne sies å sitte langt inne for Klara, og kan dithen være med å belyse hvor mye barnefotballen kan bety for enkelte foreldre. Dette styrkes av funnene til Stefansen et al. (2018) omhandlende dyp involvering der foreldrene i ytterste konsekvens kan gjøre barnas idrettsdeltakelse til et prosjekt som foregår på foreldrenes vilkår og ikke barnas. Herunder kan man spekulere i om statusjag kan forklare og legitimere enkelte foreldres tilnærming. Selv om informantene ikke vedkjente seg store sportslige ambisjoner på vegne av sine barn, deler de likevel en bekymring for at dyp involvering fremstår som en reell problematikk i den norske barnefotballkonteksten.

4.2 Latente og eksterne forhold

De latente og eksterne forholdende vil se på forklaringene som kan bidra til å besvare hvorfor foreldre kan tendere mot å oppføre seg som de gjør. Herunder vil både underliggende- og direkte utløsende forhold informantene gjengir bli vurdert og drøftet i et forsøk på å kaste lys over den norske barnefotballkonteksten. Deretter vil det med hjelp av den induktive analysen bli satt i en historisk kontekst hvor likheter og forskjeller blir diskutert nærmere.

Effekten av foreldremøter

Foreldremøter spilles inn av Witt og Dangi (2018a) som et strategisk tiltak for å få foreldrene til å trekke i samme retning som det øvrige apparatet og dertil få en større

forståelse for hva lagets trenere jobber med. Veronika er blant de som etterlyser målrettede foreldremøter:

Veronika – Foreldregruppe 2

Så det sikkert hadde ikke vært så dumt å ha av og til sånne foreldremøter og. Fortelle hva de tenker, og hva de jobber med og ja, de blir litt større også. Og hva er fokus og hva er reglene i de forskjellige idrettene i ulike aldersgrupper da. Og det blir jo ja ulik spilletid og litt sånn. Ja, de endrer seg de reglene etter hvert. Ungene blir større.

Siv – Foreldregruppe 2

Nå har vi hatt 2 år med korona har sikkert ikke vært det beste i forhold til sånt, da.

I den andre foreldregruppen påpeker Pia at hun savner retningslinjer å etterfølge for foreldrene for å kunne ha en tydeligere formening om hva som forventes av dem. Astrid på sin side antyder at noe av ansvaret bør ligge hos foreldrene selv, uavhengig av foreldremøter:

Pia – Foreldregruppe 1

Jeg tror ikke foreldremøtene jeg har vært med i for dette laget har sagt så mye om hva som forventes av oss som foreldre liksom. Ikke i kamp da. Det har blitt snakket om kampverter og sånn, men ikke så mye om liksom forventninger til oss da.

Astrid – Foreldregruppe 1

Men igjen da, vi burde jo ha en viss forståelse om hvordan vi skal opptre eller? At vi ikke skal vræle eller skrike mot spillerne eller trenerne eller dommerne liksom.

Den ønskede effekten av foreldremøter er gjengitt og understreket som et viktig holdepunkt for å skape forutsigbarhet i samarbeidet mellom utøver, trener og foreldre (Wylleman, 2000; Holden et al., 2015; Witt & Dangi, 2018a; Flem, 2016). Koronapandemien preget den norske idretten i nærmere 2 år, og barna ble rammet av begrensede tilbud i en lengre periode. Dertil er det også nærliggende å anta at

foreldremøter ikke har vært en høy prioritet i tidene hvor restriksjoner preget hverdagen, noe som også kan være med på å forklare mangelen på foreldremøter som Veronika sikter til. Likevel anser foreldregruppene det som lite sannsynlig at en manglende forutsigbarhet kan sies å ha en direkte sammenheng med dårlige atferdsmønstre og sidelinjeoppførsel og slikt sett fremstå motstridende med funnene gjort av Witt og Dangi (2018a).

Forholdene kan være flerfoldige. Heriblant kan man se det i lys av kulturelle og sosioøkonomiske ulikheter blant foreldre i USA og Norge. Den norske idrettens rammer for barneidrett har betydelige standpunkt som gir konkrete føringer for hvordan den skal gjennomføres (NIF, 2019). Dermed har alle som direkte eller indirekte er tilknyttet den norske barneidretten et felles sett med normer og regler som et utgangspunkt, også foreldrene. Foreldrevettreglene (Flem, 2016) (Figur 1) hensyntar de gjeldende bestemmelsene og viser at man kan argumentere for at ulike idrettspolitiske vedtak også kan bidra til å forklare ulikhetene.

Dommeren og trenerne

Dommeren og dommerens innsats har vært et ettertraktet forskingsfelt som er trukket frem i søken på å forklare uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel (Omli & LaVoi, 2012; Dorsch, Smith, Wilson et al., 2015). Blant foreldrene oppstod det interessante diskusjoner om foreldrenes håndtering av dommeren, dersom en selv, spillerne eller andre foreldre eksempelvis har reagert på en avgjørelse:

Siv – Foreldregruppe 2

Jeg er litt opptatt av dommeren, for vi har jo veldig unge dommere ofte, og det er jo ikke så lett bestandig å være dommer, og du ser jo ikke alt, du har ikke noen på linja eller ja. Så om det blir en feil, det er jo ikke krise om noen mister et innkast eller ja, det er barneidrett nok en gang.

Klara – Foreldregruppe 2

Da er vi og litt tilbake til det her med hva vår rolle som foreldre er da, at vi også støtter opp under dommeren da når ungene kommer og kanskje i bilen hjem igjen er ganske frustrert over en avgjørelse, eller at de sier «han så jo ingenting».

Både Siv og Klara tok opp dommeren og hennes/hans rolle i forbindelse med foreldreatferd. Det ble eksemplifisert situasjoner der andre foreldre var krasse i sine formuleringer i retning dommeren slik at andre tilstedeværende kunne høre det. Sverting av dommeren er sentrale punkter både i foreldrevettreglene og i kampvertinstruksen (Flem, 2016; NFF, u-å-b.). Hvorfor enkelte reagerer mer enn andre på dommerens avgjørelser i barnefotballen kan være et flerdimensjonalt og sammensatt bilde. Dorsch, Smith, Wilson, et al. (2015) påpekte at et ønske om å ville sitt barns beste kan veie så tungt at man endrer atferd dersom man føler at eget barn blir urettferdig behandlet, eksempelvis ved en dommeravgjørelse som går i ens disfavør. Informantene gjengir sinne som en gjenkjennelig sidelinjeoppførsel, uten at de selv har opplevd at foreldre har vært stygge når det gjelder reaksjoner mot dommeren, og dithen er det et brennende engasjement for barnas velvære som fremstår som et dominerende forhold. I foreldregruppe 1 foregikk en diskusjon om de underliggende forholdene som kan ligge til grunn til at noen potensielt kan bli sinte på dommeren:

Astrid – Foreldregruppe 1

Dommerne på kampene pleier å være ungdommer. Det synes jeg er greit å huske på før man gir dem huden full. Man vil jo være et forbilde selv om det ikke alltid er så enkelt å huske på det.

Åge – Foreldregruppe 1

Også gjør de jo sitt beste de også så hvorfor man skal drive og rope og hoie, nei jeg vet ikke. Kanskje det handler om å beskytte barna sine selv om det er en litt rar måte å beskytte på kanskje?

Pia – Foreldregruppe 1

Ja jeg som mor kjenner i hvert fall på et beskyttelsesbehov overfor barna. Men igjen så handler det vel om å kanskje tilpasse seg litt. Dårlig dømming i fotball er ikke verdens største problem.

Beskyttelse av sine egne kommer frem som et gjentakende fenomen i diskusjonen rundt dommersinne. Dette samsvarer med funn gjort av Dorsch, Smith, Wilson, et al. (2015) og diskusjonen i foreldregruppe 1 bekrefter langt på veg en antakelse om at reaksjoner på dommeravgjørelser først og fremst er et følelsesladd aspekt der dommeren befinner seg i en utsatt posisjon fordi hun/han har en makt til å bestemme et utfall som går utover noens barn.

I tillegg til dommeren kan foreldres atferd også sees på i lys av deres tanker om trenernes handlinger. Likt som med dommerne innehar trenerne et maktmiddel når det gjelder å bestemme hvem som får lov til å spille. Riktignok skal dette være regulert gjennom barneidrettsbestemmelsene (NIF, 2019), men det er likevel opptil hver enkelt trener å følge opp at dette skjer i praksis. Samtidig kan trenerens holdninger være noe som kan smitte over på både spillere og andre foreldre, noe Klara hadde et eksempel på:

Klara – Foreldregruppe 2

Da spilte vi jo på halve elleverbana, og så var det en annen kamp på den andre halvdel, og da sto jo spillerne våre rygg i rygg med spillerne fra den andre kampen da på benken og trenerne. Og der endte det med rødt kort til treneren på bortelaget, og vi hørte jo mye stygge ord, så selv om ikke det var i deres kamp, så ble de jo involvert i oppførselen. De snudde seg, og det ble jo liksom lagt merke til da for å si det sånn, så det at man er på et idrettsanlegg, det at det bare skjer noe i egen kamp er ikke sikkert, men her var det altså indirekte. Oppførselen til treneren på den andre kampen da som var ganske uhørt.

Som oftest er trenerne i den norske barnefotballen også foreldre til utøvere på laget. Oppførselen til treneren Klara snakket om ble bemerket av personer som ikke hadde tilknytning til den aktuelle kampen. En oppførsel av såpass destruktiv karakter vil sjelden oppfattes som konstruktiv og taktisk, uavhengig av om det er en trener eller forelder som kommer med den. Selv om det påpekes at rollebesetningen til en trener og forelder bør være ulik (Elliott & Drummond, 2017; Lobinger et al., 2021) vil slik atferd svært sjelden bli tolerert blant verken utøver- eller foreldregruppene. Utøverutvalget anså treneren som en tillitsperson de mente kunne- og burde være litt «røffere» i tilbakemeldingene enn foreldrene, men de mente likevel at det gikk en grense, også for treneren.

Kampverter

Fotballens økende satsing på fair play også utenfor banen kan ha gitt medvirkninger som har gjort folk bevisste på ansvaret for å bidra til gode kampopplevelser, både blant spillerne og de andre tilstedeværende (Hatlo, 2019). I så måte har dette medført et

større ansvar for alle idrettslagene til å påminne om hvilken type atferd som blir tolerert og verdsatt. Siv eksemplifiserer dette gjennom et idrettslag som har hengt opp et skilt utenfor sitt anlegg:

Siv – Foreldregruppe 2

Det er jo en.. Og det er jo en fotballbane oppi her, som ikke er vår, men en annen som har et sånt skilt som det står: Husk på at dette ikke er VM. (...) det er liten påminner til alle når de går inn der og ja. Det å snakke pent til hverandre. (...) faktisk ikke så dumt med en liten påminner om det til folk.

Det kommer frem at den norske barnefotballen har opptil flere ulike «påminnere» og andre tiltak som har til hensikt å bevisstgjøre og forebygge uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. Nevnte skilt som Siv tar opp, samt et nasjonalt vedtak fra NFF om bruk av kampverter med en tydelig rolledefinisjon (NFF, u-å-b) virker å ha en effekt som fungerer i henhold til sin hensikt og er i så måte enkle og kostnadsbesparende grep.

Både utøverne og foreldrene var godt kjent med kampverten og hva deres rolle innebar. Foreldrene ser på innføringen av kampverter som et meningsfullt tiltak som har hatt en positiv virkning og som har bidratt til å skape bedre rammer og miljø for spillere, foreldre, dommeren og trenerne (NFF, u-å-b). Samtidig blir det gitt uttrykk for at kampvert-rollen ikke tas like mye på alvor av alle, men at den på et grunnleggende nivå har skapt en opplevd trygghet og trivsel for de tilstedeværende og på den måten vist at kampvert-tiltaket kan fungere i praksis. I foreldregruppe 1 ble kampvertrollen og dens virkning reflektert over:

Geir – Foreldregruppe 1

Vi sier nok ikke fra tydelig nok hvis andre foreldre er ekle tror jeg. Kampverten er en ting men.. Alle har vel et ansvar tenker nå jeg.

Astrid – Foreldregruppe 1

Ja enig. Det er noen ganger man får lyst til å si «hold munn» liksom til andre da. Men jeg vet ikke om jeg hadde turt det for å være ærlig. Da kan vel de (kampvertene) være fine å ha.

De fleste foreldre-informantene har selv vært kampverter, men kunne ikke erindre at de har måttet gripe inn i situasjoner der hvor foreldre har utskilt seg i negativ forstand. Indikasjonene kan dermed foreslå at det bygger oppunder NFFs idé om at kampvertordningen har en preventiv virkning for å forebygge uønsket foreldreatferd og sidelinjeoppførsel så vel som praktisk for å sørge for gode rammer i forbindelse med kampen. Flere av foreldrene kunne derimot huske å ha sett at kampverten hadde måttet bryte inn ved anledninger der voksne på sidelinjen har fremstått med en oppførsel som ikke var forenlig med barnefotballens verdier. I et historisk perspektiv kan foreldreatferden, ut fra informantenes fortellinger, kunne anslå at andelen negative kommentarer fra foreldrene er betydelig lavere enn anslagene til Bowker et al. (2009) og Kidman et al. (1999) som lå på mellom 34 og 40 % av alle tilbakemeldinger, men at NFFs egne tall ikke gir et fullstendig bilde i Norge (NFF, 2022). Her er det dog viktig å understreke at funn er gjort i ulike land og at kulturelle praksiser kan variere og derfor ha en innvirkning på oppfattelser om hva som kan anses som uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel.

Kampvertrollen rulleres på og dermed er det en rekke ukontrollerbare faktorer som kan være med å spille inn hvorvidt de kan bidra til å forebygge uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. Kampverttiltaket kan dermed sies å ha bidratt i det forebyggende arbeidet, men fortsatt er man i stor grad avhengig av å stole på den enkeltes evner og handlingskraft for å kunne si for sikkert om kampverten i seg selv har bidratt til å slå ned på uanstendig foreldreatferd.

4.3 Støtte

Underkapitlet «støtte» vil ta for seg sub-kategoriene oppfølging og emosjonell støtte samt økonomi ved å ta sikte på å forklare foreldreatferd og sidelinjeoppførsel ut fra parametere som måler foreldrenes involveringsgrad i barnefotballen. Det vil også anses hvorvidt involvering kan sees på som forårsakende for uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen.

Oppfølging og emosjonell støtte

Utøverne meddelte at de svært ofte hadde en eller begge foreldre på sidelinjen, og påpekte at de likte dette. Foreldrene i utvalgene var dessuten samstemte i at det burde virke positivt å være til stede for å vise støtte.

Innad i foreldregruppe 2 foregikk det en samtale omkring følelsene av at barneidretten blir preget av pågående foreldre som i større og større grad overvåker treningshverdagen og opplegget rundt fotballen, uavhengig av barnas alder:

Veronika – Foreldregruppe 2

Umm. Foreldrene var ikke så veldig på før. Nå sitter foreldrene og passer på treninger og alle kamper og gir ikke rom for barna selv. De blander seg, styrer, ordner. Det har i hvert fall vi opplevd i flere idretter. At foreldrene er veldig på trenerne. Vi som barn fikk mer frihet til å ordne ting selv.

Klara – Foreldregruppe 2

Det er kanskje en større forventning nå til at man skal være mer engasjert enn da var da vi var barn. Kanskje kombinert med at vi har mer fritid, jeg vet ikke. Og prestasjonssamfunnet da, vi vil gjerne vise at vi følger opp. Men det er et veldig godt spørsmål, hvorfor er det sånn at vår generasjon i større grad følger veldig tett opp da. Eem, det tror jeg gjelder alt egentlig. Man har kanskje mer tid nå enn man hadde før til å følge opp alle disse tingene. Og skal vise de rundt seg at man følger opp barna på skolen og i idrett da. Backe de opp.

Veronika – Foreldregruppe 2

Vi hadde ikke mobiltelefon. Ville vi ut så gikk vi ut, og hvis mor sa at vi skulle være hjemme klokka 6 så var vi hjemme klokka 6. Jeg trengte ikke å minnes på og bli ringt og si fra. Jeg tenker at friheten har blitt litt borte. Vi må ha kontroll på dem (barna) 24/7.

Foreldrenes kontrollbehov har tidligere vist seg å være korrelert med barnas opplevde idretts glede (Goldstein & Iso-Ahola, 2008). Veronikas skisserte eksempel gir et bilde av et økt behov av kontroll sammenlignet med tidligere generasjoners foreldre. I de aller

fleste tilfeller gjør foreldrene det man anser er det beste for sine barn. Knight og Holt (2014) har funn som indikerer at enkelte foreldre ikke har de nødvendige kunnskapene for å håndtere situasjoner som oppstår i forbindelse med barnas idrettsdeltakelse og at uanstendig atferd kan være en konsekvens av dette. I foreldreutvalget var det dog en bred enighet om at man bør vise tillit til trenerne og at de heller ikke har opplevelser av at lagets trenere har utløst reaksjoner blant foreldrene på negativt vis.

Klara meddeler at foreldrene virker å være opptatt av å vise at de følger opp sine barn, og at dette blant annet gjøres ved å være til stede under barnas kamper mens Veronika anså det som en innskrenkning av barnas frihet dersom man overvåket og passet på for mye. Balansegangen mellom emosjonell støtte, men samtidig gi barna frihet kan fremstå som en vanskelig øvelse, i fotballen så vel som andre aspekter av livet. Dette understreker en viktighet av at barna og foreldrene i samråd bør vite hva de skal kunne forvente av hverandre i disse situasjonene. Det vil med andre ord ikke være en fasit på mengden oppfølging og involvering for å få bukt med uanstendig foreldreatferd, men avhengig av barnas behovsdekning individuelt. Ved å kommunisere og å være i forkant kan man tydelig sette grenser for en ønskelig involveringsmengde fra foreldrene underveis i fotballkampene. I foreldregruppe 1 oppstod det en diskusjon om støtte og oppfølging kunne medføre at enkeltes atferd og oppførsel kunne bli endret til det verre:

Pia – Foreldregruppe 1

Vi i foreldregruppa har jo en sånn facebook-gruppe for at vi liksom skal holde oss oppdaterte da. Sånn med tanke på kampooppsett og dugnadslister og hvem som skal ha kiosken også videre. Der pleier jo hvert fall noen å være flinke til å, ja, si fra når det er kamp og oppfordre alle til å komme og støtte laget da, så jeg vil vel si at oppmøtet generelt blant vår foreldregruppe er ganske bra.

Åge – Foreldregruppe 1

Ja, også tror jeg jentene kan synes det er litt ålreit og, med en heiaggjeng på sidelinja. Også burde vi sikkert innimellom vært flinkere til å passe på å ikke juble kjempehøyt hvis vi ser at jentene er litt bedre og lenger fremme i løypa enn laget de møter. Det er nok kanskje et ansvar vi har det også, selv om jeg ikke tror at det har vært et stort problem det altså.

Astrid – Foreldregruppe 1

Så er det vel naturlig at man har lyst til å følge opp barna der man kan og da er vel fotballen et sånt sted der det i hvert fall for meg er viktig å vise overfor datteren min at jeg er til stede som støtte for henne, og det gjelder vel flere tror jeg. Og for noen så kan det vel, jeg vet ikke, være det ønsket om å støtte sine barn som kan gjøre at det noen ganger kanskje tipper over da, at noen kanskje blir sinte og oppfører seg dårlig fordi de syns at ungen blir behandla urettferdig.

I denne samtalen drøftet informantene mulige forhold som begrunner opplevd uanstendig foreldreatferd gjennom foreldrenes behov og engasjement for å utvise sin støtte overfor barna. Likt som i foreldregruppe 2 blir det gjort vurderinger omkring oppfølging av sine barn samt faren for at overbeskyttelse har potensiale til å endre foreldrenes atferdsmønster og tilhørende sidelinjeoppførsel. Flere oppga at de kunne erindre at de hadde kjent på disse følelsene og anså at foreldrerollen innebar mer beskyttende og oppfølgende tendenser sammenlignet med tiden de selv vokste opp.

Det blir dernest tatt opp av Åge hvordan det å heie høylytt på eget lag i kamper hvor styrkeforholdet fremstår skjevt og det ene laget scorer mer enn andre kan være skadelig. Dette danner et interessant aspekt i hvordan man kan forstå hva som er uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. I situasjoner lik den Åge beskriver kan oppfattelsen av hva som er dårlig sidelinjeoppførsel og hva som er å støtte laget oppleves ulikt basert på hvilken situasjon man står i. Dette ble også underbygget av Siv i kapittel 4.1.1 der hun medga at hun ble irritert ved høylytt jubel i en ujevn kamp. Selv om mål og tabell ikke statistikkføres offisielt på barnefotballstadiet (NIF, 2019), fremgår det likevel at de unge utøverne har en klar fornemmelse av fenomenene seier og tap i idretten. Dette ble ytterligere bekreftet da utøverutvalget ble spurt om hva de synes det kjedeligste med å spille fotball var hvorpå Per svarte: «Å tape så klart» og resten av gruppa nikket enige. Høylytt jubel blant foreldre til lag som er merkbart overlegne kan dermed skape irritasjon og oppleves som uanstendig sidelinjeoppførsel og en kilde for opplevd irritasjon.

Økonomi

Økende avgifter for å spille fotball blir forankret i en stadig mer profesjonalisert praksis der trenerne blir ansatt til akademier med lønn flere steder (Nygaard, 2018). Dette sikrer på den ene siden at trenerne bør inneha relevant kompetanse og erfaring for å gi barna et best mulig fotballtilbud. På den andre siden lønnede barnetrenerne kunne medføre høyere deltakeravgifter. Økte økonomiske rammer kan også medføre at man ønsker å følge opp barna tettere slik Stefansen et al. (2018) har uttrykt.

Informantene i foreldregruppe 2 antyder ikke at de økonomiske rammene knyttet til fotballen i seg selv kan være et underliggende forhold som begrunner enkelte foreldres oppførsel. Det hentydes dog at det kan forekomme i andre idretter der de økonomiske betingelsene for deltakelse er mer omfattende enn i fotballen.. Klara og Veronika vurderer de økonomiske aspektene opp mot andre idretter:

Klara – Foreldregruppe 2

Etter min mening? Nei, ikke i fotball, tror jeg. Kanskje andre idretter hvor vi snakker store summer. (...) jeg tror ikke det. Jeg tror det er andre ting som driver det sinnet eller at vi skal ha det engasjementet.

Veronika – Foreldregruppe 2

Fotball har ikke så veldig mye utstyr. (...) ja, hvis du sammenligner med ski eller alpint eller litt sånn. Det er jo mer pengekrevenne idrett enn hva fotball er da.

Klara – Foreldregruppe 2

Det kan jo være lag som har treningsdrakter og boblejakker og vest og alt det. Vi har jo ikke så mye kjøpepress på annet enn shorts og treningsdress da. Så er det jo ikke noe. Det har aldri vært noe sånn at alle skal ha likt sånn eller sånn eller sånn. Det kan jo være da, hvis det er andre lag som har mer kjøpepress da, det kan hende.

I denne samtalen var informantene enige i at økonomiske betingelser ikke var en nøkkelfaktor for å kunne forklare uanstendig foreldreatferd i fotballen spesifikt. Det vedgås dog at det kan være et anliggende som kan være avhengig av hver enkelt klubb basert på ulike avgifter for deltakelse og et kjøpepress på lagsutstyr hos foreldrene. Dermed kan funn gjort av Wheeler og Green (2014) samt Stefansen et al. (2018) se ut til

å belyse et fenomen om at de økte økonomiske betingelsene for deltakelse i barnefotballen potensielt kan medføre merkbare endringer i foreldres atferdsmønster. I den andre foreldregruppen funderte Astrid og Åge sammen rundt hvordan ulike livssituasjoner direkte eller indirekte kan prege foreldrenes følelsesmessige inngang:

Astrid – Foreldregruppe 1

Jeg har merket det ja, at treningsavgift koster mer nå. Nå snakker jeg for meg selv da, men jeg føler ikke at litt dyrere avgift gjør at jeg legger mer i potten når jeg ser barna spille. Eem men at det kan bety mer for noen? Kanskje? Jeg vet ikke.

Åge – Foreldregruppe 1

Jeg tror vel at fotball ikke er så dyrt i forhold til mye annen idrett. Prisen i seg selv er ikke så viktig så lenge ungene får et reallt opplegg og koser seg med å spille. Så er det nå en gang sånn at ikke alle har like god økonomi, og da kan jeg jo skjønne at ja, at man føler man kanskje investerer i noe som blir like viktig eller viktigere for deg som for ungene. Og det er jo kjedelig hvis det blir sånn selvfølgelig.

Felles for samtlige forelder-informanter var at de ikke anså fotballen som et økonomisk incentiv for å følge tettere opp, men at de kunne se for seg at situasjonen ikke nødvendigvis var lik for alle, slik Åge poengterer avslutningsvis i overnevnte diskusjon. Det kan derfor være nærliggende anta at funnene til Dorsch, Smith and McDonough (2015) gjør seg gjeldende hos enkelte familier der økonomiske rammer kan sees på som barrierer som utsetter foreldre for et press om å betale treningsavgifter for å bidra til barnas sosialisering. Om dette igjen kan lede til endrede holdninger og uanstendig atferd blant foreldrene kan dog ikke bekreftes gjennom denne studien. Funn i forskningen bryter dermed til en viss grad med tidligere funn (Stefansen et al., 2018) som trekker frem økonomiske incentiver som en forklaringsmodell for økt involvering og forverret foreldreatferd.

Økonomi som barriere er dog et foreliggende som bør vurderes basert på den enkelte families inntekt. Diskusjonen innad i foreldregruppe 1 hensyntar- og viser forståelse for at det for noen kan oppleves vanskelig å balansere involveringsnivået med hensyn til økonomiske incentiver.

Delkonklusjon

Analysen fra fokusgruppeintervjuene viser tendenser som samsvarer med tidligere forskning på flere punkter når det gjelder opplevelsen av- og årsaker til uanstendig foreldreatferd. Det foreligger lite som peker på særskilte forskjeller mellom fotball og andre forskede idretter omkring foretrukket feedback. Tiltak fra NFF har dog blitt tatt med i beregningen og danner med det et grunnlag for å kunne trekke konklusjoner for norsk barnefotball spesifikt. Foreløpige funn peker på at tilbakemeldinger skiller seg ut som den mest synlige foreldreatferden blant både utøverne og foreldrene selv, enten den er uanstendig eller ei. Utløsende og underliggende faktorer for å forklare uanstendig foreldreatferd som trenere og dommere har vist seg å ha større utslag i tidligere studier enn i denne, men viser seg likevel å være med i beregningen. Samtidig bekrefter funn tidligere forskning i at foreldremøter kan fungere som et forebyggende tiltak og en brobygger mellom utøver, trener og foreldre (Wylleman, 2000; Holden et al., 2015; Witt & Dangi, 2018a). Støtte og behovsdekning viser seg også å være markante faktorer som har evnen til å påvirke foreldrerollen i den norske barnefotballkonteksten, mens økonomi virker å spille en mindre rolle.

5.0 Sammenfattende drøfting

Prosjektet og oppgaven har tatt sikte på å etablere ny og oppdatert kunnskap omkring foreldreatferd i den norske barnefotballen, spesielt avgrenset til kampsituasjoner. Foreldreatferd og sidelinjeoppførsel kan også påvirke andre aspekter i det komplekse idrettsfeltet for barn og unge. Dette kapitlet vil se på foreldreatferden med et særskilt blikk på kompleksiteten rundt deres rolle i den norske barnefotballen. Deretter vil det følge en metodediskusjon som oppsummerer og drøfter utfordringene som oppstod i prosjektets metodiske arbeid for å gi et innblikk i studiets begrensninger. Enkelte ulikheter kan analyseres som sammensatt av flere faktorer. Heriblant ulike forskningsmetodikk, kulturelle og sosioøkonomiske forskjeller og bestemmelser for barneidrett (NIF, 2019).

Funn fra oppgaven indikerer at foreldrene i all hovedsak er mer oppmerksomme på uanstendig atferd og oppførsel blant andre foreldre enn hva utøverne er. Det kan komme som et resultat av utøvernes målrettede fokus på sine arbeidsoppgaver på fotballbanen mens foreldrene har mer tid og anledning til å suge til seg og oppleve den øvrige atmosfæren på idrettsanlegget. Det er også viktig å understreke at foreldre og barn har ulike forestillinger om hva de oppfatter som destruktiv og uanstendig oppførsel. Gapet mellom de ulike opplevelser om hva som kan betraktes som uanstendighet var bakgrunnen for at forskningsdesignet inkluderte både utøver- og foreldreutvalg. Det sammenfaller en enighet blant de to utvalgene om at høylytt kjefting og tilløp til fysisk innblanding, eksempelvis ved å gå utpå banen, er å anse som uanstendig foreldreatferd. Et interessant aspekt er hvordan barna virker å respondere bedre på andre foreldres positive tilbakemeldinger enn sine egne, med bakgrunn i at man kan oppleve det som flaut å få skryt av egne foreldre. Foreldrenes oppfatninger av andre foreldre kombinert med meninger om hvordan man i teorien burde oppføre seg som tilskuer i barnefotballen går igjen i begge foreldregruppene. Dermed viser det seg å være et skille mellom den ønskede- og den faktiske realiteten når det gjelder foreldreatferd i norsk barnefotball, noe som først ble avdekket i en studie på amerikanske foreldre av Omli og LaVoi (2012).

Videre oppleves en dreining mot at dagens foreldre ønsker å være betydelig involvert i barnas hverdag på de fleste fronter, og følger med det funn som tidligere er gjort av Stefansen et al. (2018). Utøverne på sin side rapporterer ikke om en opplevd overinvolvering blant sine foreldre og påpeker dessuten at de verdsetter positive tilbakemeldinger i mer enn konstruktiv og korrigerende feedback. Foreldreutvalget delte

denne oppfattelsen gjennom å uttrykke at de først og fremst var mest opptatt av å heie frem lagene heller enn å instruere dem da man anser at det er trenernes anliggende.

I etterdønningene av koronapandemien har flere norske klubber rapportert om sviktende rekrutteringstall til lagene sine, og særlig merkes det blant de aller yngste (6-12 år). I juli 2021 ble det rapportert om at over 14 000 unge hadde sluttet med fotball i Norge siden begynnelsen av pandemien i mars 2020 (Schau & Iversen, 2021). Frafallet kan knyttes til den begrensede aktiviteten og de få mulighetene man hadde for å få spilt fotball i gjeldende periode. I sosialiseringen og dannelsen av barn har det dessuten blitt påpekt at idretten er et viktig verktøy og at foreldrene har en nøkkelrolle knyttet til barnas opplevelser av den (Dorsch, Smith, & McDonough, 2015). I arbeidet med å rekruttere spillere tilbake til fotballen, kan man argumentere for at foreldrene vil ha en viktig rolle med å inspirere og motivere barna tilbake. Dog vil det kreve en tilnærming som ikke kan følge en forhåndsoppsatt mal ettersom de unge utøverne vil ha ulike incentiver for å returnere, men å utvise støtte og oppmuntring bør likevel foreligge som et fundament.

Blant foreldrene i utvalget ble det konstatert en opplevd følelse av tettere oppfølging av barnas hverdag, også på idrettsbanen, enn tilfellet var da de selv var små. Hos enkelte (Veronika i foreldregruppe 2 og Åge i foreldregruppe 1) så de på den opplevde økte graden av oppfølging som mer negativt enn positivt med tanke på autonomi og idrettsglede hos barna. Økt oppfølging og involvering vil kunne anses som naturlig sett i sammenheng med den kontinuerlige samfunnsutviklingen. Studien kan ikke bekrefte at foreldrenes overvåking og økt oppfølging av barnas fotballhverdag i seg selv forårsaker uanstendig foreldreatferd. Dog bør utviklingen med tettere oppfølging tas med i beregningen om at involveringsmengden til foreldrene blir dypere og at dette på sikt kan distansere foreldrene fra klubbens fellesskap og verdier hvilket kan danne grobunn for konflikt.

I lys av talentutvikling har foreldreatferd hatt en beviselig påvirkningskraft på unge utøveres vekst (Lauer et al., 2010). Likt som i Lauer med kolleger sine funn, viser også dette prosjektet at barna responderer og reagerer best på positivt ladde tilbakemeldinger og uttrykk, hvilket ut fra tidligere forskning virker å gjelde tvers av både landegrensener og ulike idretter. Foreldrene virker også å være enige i at negativitet og kjefting har uønskede virkninger. Talentutvikling er et flytende begrep og faktorer for suksess vil alltid være individuelt betinget, både med tanke på hva som anses som vellykket

utvikling og hvilke holdepunkter som har vært avgjørende for ens suksess. Foreldrene nevnes ofte som avgjørende i disse sammenhengene (Knight, 2017). Foreldrene virker også å etterstrebe og benytte positive ordlag, men faktorer man anser som utenfor egen kontroll har beviselig en effekt som gjør at oppmerksomheten kan dras vekk fra heiarop og positivisme mot irritasjon og oppgitthet. Dette ses gjennom at foreldrene henviste til flere situasjoner og hendelser med opplevd uanstendig atferd på sidelinjen sammenlignet med barna. Likevel kan hendelser med opplevd uanstendig foreldreatferd se ut til å skape en snøballeffekt der uanstendig foreldreatferd skaper mer uanstendig foreldreatferd. Dette ved at foreldre endrer atferdsmønster som en følge av at de opplever at andre fremviser dårlige holdninger. Summen av en slik effekt kan medføre situasjoner der foreldrene blir mer opptatt av å peke på hverandre frem til et punkt der også barna får dette med seg, og at negativitet og frykt sprer seg som en konsekvens. Dette fenomenet er lite utforsket, men fremstår like fullt som et fremtredende forhold i begrunnelsen av uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen, spesielt i situasjoner der foreldrene ser seg selv utenfra.

Vedrørende taktiske og tekniske innspill underveis i kamp er det lite som tyder på at denne studien bryter med tidligere forskning. Foreldrene enes i at de ønsker å blande seg inn i barnas taktiske og tekniske aspekter så lite som mulig underveis i kampen. Utøverne stemmer i og setter størst pris på at treneren har det overordnede ansvaret for slike typer tilbakemeldinger underveis i kampen. Dog viser det seg at enkelte foreldre i kampens hete kan komme med korrigerende kommentarer likevel og fundamentalerer det i et ønske om at egne barn skal lykkes på idrettsbanen så vel som ellers i livet. I utøverutvalget ble det bekreftet at korrigerende innspill fra foreldrene under kamp var et uønsket trekk. Korrigerende innspill virker å være et fenomen som oftest oppstår grunnet foreldrenes ønske om å støtte sine egne barn til tross for at tidligere forskning (Knight et al., 2015; Keegan et al., 2010) også peker på korrigerende innspill som lite formålstjenlig.

Likevel fremstår det klart at foreldre med «trenerholdninger» og destruktive trekk som å være kjeftende og sinte svært sjelden får barn med et langt og harmonisk lidenskapelig forhold til idretten (Omli & Wiese-Bjornstal, 2011). Dermed kan foreldre som ønsker sine barn opp og frem i idretten ende opp med å fremvise atferd som er kontraproduktiv. Med høye aktivitetstall tatt i betraktning vil konkrete tiltak for kompetanseheving kunne bidra til å lette på presset foreldrene kjenner på. Dette kan gi utslag som gjør at man får bedre kontroll over uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel. Her kan foreldremøtene

være et nyttig møtested for utlevering av gjensidige forventninger blant alle partene i det atletiske triangelet (Wylleman et al., 1997). Dette stiller krav til laglederne om å iverksette tiltak som kan skape en kultur innad i laget som fremmer hvordan man ønsker at foreldrene skal bidra på en best mulig måte.

Den norske idrettens grunnmur er bygget på frivillighet og i barneidretten er mange tilsatt på dugnad gjennom å være foreldretrenere og oppmenn mens klubber som har betalte trener-posisjoner i barneidretten ofte blir kritisert for dette (Nygaard, 2018). Dette tveeggede sverdet kan gjøre arbeidet med kompetanseheving i norsk målestokk til en komplisert prosess. Informantene i intervjusituasjonen var nokså samstemte i den teoretiske tilnærmingen man burde ha under et kamparrangement og denne samsvarte godt med barnas persepsjoner om hva de helst ønsket. Dette gir en indikasjon på at foreldrene har lite behov for å bli innført i hvordan man best kan støtte laget, men heller et tegn på at man bør gi foreldrene verktøy for hvordan man skal forholde seg i situasjoner der man opplever uanstendig foreldreatferd. Herunder vil man kunne trekke inn kampverten (NFF, u-å-b) som et målrettet tiltak som fyller en slik funksjon. Ettersom at kampverten også er et frivillig, rullende verv krever dette tilstrekkelig skoling omkring rollens omfang og som gjør at personen som til enhver tid fyller rollen innehar den nødvendige kompetansen. På denne måten kan det argumenteres for at kampverten har en avgjørende rolle for å forebygge uanstendighet slik at den generelle kampatmosfæren ikke blir påvirket ytterligere. Enkelte foreldreinformanter presiserte dog at de følte på at det forelå et felles ansvar for å bidra til rammene rundt arrangementet og at dette innebar å si fra til andre foreldre de mente opptrådte uanstendig. Her vil nøkkelen være måten slike situasjoner håndteres for å unngå den tidligere nevnte snøballeffekten og derfor vil kursing og skoling kunne være et nyttig virkemiddel for å unngå unødige eskaleringer av situasjoner som i verste fall kan gå utover de unge utøvernes motivasjon og idrettsglede (Fredricks & Eccles, 2004; Ullrich-French & Smith, 2009; Stefansen et al., 2018).

Roller som forelder i norsk barnefotball virker å spille på kompleksiteten som har blitt påvist av Harwood og Knight (2015). Det vises til likhetstrekk gjennom høye krav for måtehold, sosial interaksjon og fotballfaglig kompetanse. Herunder blir det i denne studien trukket frem hvordan foreldre anser andre foreldre som uanstendige dersom de eksempelvis jubler eksentrisk i anledninger hvor det er synlig forskjell i fotballmessig kvalitet mellom lagene som spiller. Dette argumentet trekkes frem fordi denne typen jubling og heiing kan virke sårende for barna på laget som i den skisserte situasjonen er

underlegne. Dette paradokset kan være krevende å forholde seg til som forelder, da man gjennom flere kanaler oppfordres til å støtte laget gjennom heing og motiverende ord, eksempelvis gjennom foreldrevettreglenes punkt 7: «Det er ditt barn som spiller. «Opptre positivt og støttende – da er du en god medspiller» (Flem, 2016) (Figur 1). Det føres heller ikke statistikk i form av målprotokollføring og tabeller (NIF, 2019) hvilket gjør at man basert på barneidrettsbestemmelsene ikke «leder» eller «ligger under» i kampene som spilles, uavhengig av hvor mange mål som scores på banen. Man kan dermed spørre seg hvorfor det skal være galt i å heie frem laget sitt dersom de scorer merkbart flere mål enn de andre. Hos flere informanter var dette kjennetegn på uanstendig foreldreatferd og gir med dette et bilde på kompleksiteten rundt foreldrerollen som tilskuer i barnefotballen. Man manes til å støtte og heie frem laget og det skal ifølge NFF være et tegn på godt foreldrevett (Flem, 2016), men dette virker å være med en forutsetning om at man har en forståelse for de sosiale mekanismene som rører seg på og rundt fotballbanen.

Dette viser at uanstendig foreldreatferd i den norske fotballen ikke kun oppleves som negativitet og destruktivitet i form av kjefting på dommere, utøvere og andre foreldre. Jubling og oppfordring til stygt spill som uanstendig atferd har tidligere blitt tatt opp av Elliott og Drummond (2015) i en australsk barnefotballkontekst. Jubelen ble da forklart som en reaksjonær handling dersom utøverne taklet andre spillere på en hensynsløs måte. Funnene fra denne studien indikerer derimot at jubel og heing kan oppleves som uanstendig i situasjoner som i utgangspunktet ikke bryter med Fair Play-prinsippene (Hatlo, 2019). Dette medfører at heing, som kjennetegner en «god» sidelinjeforelder av Omli og Wiese-Bjornstal (2011) dermed kan bli ansett å være en destruktiv sidelinjeoppførsel dersom det forekommer i vis kontekster.

Trenere har historisk sett gjennom sine handlinger og oppførsel vært potensielle katalysatorer for å vekke sinne hos foreldrene på sidelinjen (Omli og LaVoi, 2012; Bakke, 2015). Studien har vektlagt trenerne mindre enn andre aktører, og informantenes uttalelser medgir at trenerne som oftest ikke kan klandres dersom opplevd uanstendig foreldreatferd oppstår. Likevel bør det understrekes at treneren har en viktig rolle gjennom å være en rollemodell og foregangsfigur for både utøverne og de øvrig tilstedeværende. Veronika (Foreldregruppe 2) vedkjente å ha positive erfaringer med trenere som tydelig kommuniserte sine forventninger til foreldrene slik at man hadde noe konkret å forholde seg til. Dette står i stil med forskningen til Wylleman (2000) som i et idrettspsykologisk perspektiv anså det som profitabelt at trenerne, foreldrene og

utøverne alle dro i samme retning for å forebygge misforståelser og eventuelle følger av dem. Derfor vil man kunne argumentere for at trenerens rolle i det forebyggende arbeidet bør kunne anses som viktig ved at man gjennom tydelig kommunikasjon og sin generelle væremåte kan være et eksempel til etterfølgelse for både utøvere og foreldre.

Studien bekrefter at foreldrene har en synlig påvirkningskraft gjennom sin væremåte som både spillere og andre foreldre kan reagere negativt på dersom de anses som uanstendige. Forholdende som medfører uanstendig foreldreatferd har vist seg å være flerfoldige, men at de fleste utløsende forholdende kommer i form av en reaksjon på aksjoner utført av andre tilstedeværende på kamparrangementet. Dommeren trekkes dog sjelden frem som en av disse faktorene, hvilket kan forklares i at de aller fleste dommerne i norsk barnefotball er klubbdommere som selv er i ung alder og at foreldrene som oftest ønsker å verne om dem. Dommeravgjørelser i seg selv virker derfor å være et anliggende som bryter med tidligere forskning blant annet utført av Omli og LaVoi (2012). Her er det viktig å legge til grunn at ulike land kan føre forskjellige praksiser for dommerrekruttering og at dommerhensyn blir vektlagt ulikt.

5.1 Metodediskusjon

Metodediskusjonen vil gi avsluttende refleksjoner rundt det metodiske arbeidet og utfordringene som medfulgte i et forsøk på åpenhet rundt hvordan studiet kan ha blitt påvirket og hvordan utfordringene ble forsøkt håndtert.

Tiltak for å sikre at relevant datamateriale fra fokusgruppene ble hensyntatt og inkludert, ble iverksatt, primært gjennom kodings- og kategoriseringsfasene (Clarke et al., 2015). Kodingen forutsatte nøyaktige transkripsjoner, hvilket tidvis var krevende som en følge av at partier i taleopptakene ble preget av svak lyd og utydelig diksjon. Som et sikkerhetstiltak ble alle nøkkelsitater som er inkludert i analysen fullstendig korrekt transkribert. Ved tilfeller der jeg ble usikker på om transkripsjonen var korrekt nedskrevet ble det derfor besluttet at de ikke skulle inngå som nøkkelsitater i oppgaven for å minimere risikoen for feilsiteringer. Denne vurderingen ga en trygghet i at samtlige informanter er sitert korrekt. Ved et tilfelle kontakter jeg én informant i foreldregruppe 1 i ettertid for å få klarhet i om et sitat var korrekt oppfattet og formulert, hvilket gjorde at jeg med sikkerhet fikk inkludert sitatet som en del av en større diskusjon som utspant seg i denne gruppa.

Kvalitative metodiske prosesser for dataanalyse har vært gjenstand for kritikk grunnet dets ofte små utvalgsstørrelser (sammenlignet med kvantitative datainnsamlinger), da det kan være vanskeligere for forskeren å argumentere for resultatenes evne til å være overførbare og autentiske (Gordon & Patterson, 2013). Dermed faller mye av en kvalitativ dataanalyse på koding og tolkning utført av forskeren, heller enn tallfestede konklusjoner (Chowdhury, 2015). Det analytiske arbeidet var en viktig faktor i vurderingen av utvalgsstørrelsen, og jeg etterstrebet å balansere et representativt antall i utvalgene med å føle at jeg til enhver tid hadde kontroll. I ettertid føler jeg at foreldreutvalgene kunne vært økt med én til to personer i hver gruppe uten at det ville gått utover min opplevde kontroll over situasjonen. Det ville også kunne medført et større mangfold i meningsutvekslingene og diskusjonene. Utøverutvalget kunne vært kortet ned fra 4 til 3 med bakgrunn i at det ble lite flyt i diskusjonene, og utøverne virket ofte å støtte seg til sidemannens kommentarer. Her kunne jeg som ordstyrer også vært flinkere til å utfordre utvalget til å utdype sine betraktninger i håp om å skape et forum med større preg av refleksjon og diskusjon.

Det argumenteres for at kvalitativ dataanalyse tilbyr et større antall teoretiske og empiriske perspektiver som samlet bidrar til å fremvise autenticitet og troverdighet (Chowdhury, 2015). Mason (2017) omtaler kvalitativt forsknings- og analysearbeid som mer tidkrevende i forhold til kvantitativt. Dette understrekes av henne ved å hevde at god kvalitativ forskning kjennetegnes ved-, og representeres av forskerens engasjement på både intellektuelt og emosjonelt plan overfor utvalget sitt. En eventuell følge kan være at informantene fikk et mer bevisst forhold til hva man deltok i og dermed ga svar og synspunkter som de kanskje trodde jeg som forsker var ute etter. Dette bidro til å gjøre meg mer oppmerksom og bevisst over viktigheten av å skape en relasjonell nærhet til informantene. I et forsøk på å sikre åpenhet rundt fokusgruppesituasjonen oppfordret jeg også til å stille spørsmål og gi eventuelle tilbakemeldinger på e-post i etterkant.

Jeg erfarte at foreldrene i større grad evnet å holde samtalen gående på egenhånd enn utøverne. Dette medførte at rollene jeg hadde i intervjusettingene opplevdes noe ulik. Med foreldrene kunne jeg innta en rolle som observatør, mens jeg med utøverne ble satt i en mer aktiv intervjuerrolle. Dithen vurderer jeg at fokusgruppen med utøverne bar mer preg av spørsmål og svar heller enn diskusjon. Dog er det viktig å ta barnas alder og dertil utviklingen av kognitive egenskaper i betraktning slik Gibson (2007) utdyper.

I utøvergruppa ble det viktig å bygge bro og tillit i forholdet mellom informantene og meg selv, deres unge alder tatt i betraktning (Kvernmo, 2005). I etterkant ser jeg tilbake på at jeg kunne brukt mer tid på å «varme» opp informantene, slik at de kunne åpnet seg mer. Dette kunne bidratt til at informantene kunne «glemt» at jeg var der slik at diskusjonen mellom dem hadde fått mer flyt og båret mindre preg av start og stopp.

Tracy (2010) sine målbare punkter for god forskningskvalitet i kvalitativ forskning har stått sentrale i vurderingene rundt egen metodikk. Man kan argumentere for at disse har bidratt til en økt bevisstgjøring rundt valgene som ble tatt gjennom prosessen. Blant annet med hensyn til etikk og strenghet rundt vurderingene. I mitt arbeid hjalp dette meg til å kunne nyansere og ettergå mine analyser på en måte som ivaretok både egne interesser for arbeidet, men også være streng i henhold til å verne om informantenes anonymitet på en tilfredsstillende måte.

Derimot har punktene gjeldende resonans og merkbart bidrag vært lite kontrollerbare faktorer i forkant av publikasjon. Likevel var det viktig å ha et bevisst forhold til det gjennom hele prosjektfasen. Ved inspirasjon for å utføre tematisk analyse fra Clarke et al. (2015) samt å være oppmerksom på- og åpen om bias (Staff, 2015) har mine metodiske betraktninger hjulpet til åpenhet rundt valg som kontinuerlig har måttet bli tatt gjennom hele forskningsprosessen.

6.0 Konklusjon

Dette forskningsprosjektet har gjennom fokusgruppeintervjuer med fotballspillere i de øvre alderstrinnene for barneidrettsalder (NIF, 2019) og foreldre til fotballspillere i barneidrettsalder forsøkt å avklare gjeldende holdninger til- og potensielle forklaringer bak uanstendig foreldreatferd i norsk barnefotball. Ved å to-dele utvalget på denne måten har det muliggjort en flerdimensjonal forståelse av fenomenet.

Dette har gitt grunnlag for å konkludere med at opplevelsen av uanstendig foreldreatferd har likhetstrekk mellom utvalgene, men at foreldrene anser flere aksjoner som uanstendig foreldreatferd enn barna. Ut fra deres persepsjoner kan det også se ut til at opplevd foreldreatferd er et større fenomen enn tallfestede data om uønskede hendelser viser til (NFF, 2022). De sensasjonalistiske tilfellene der det tilløper fysiske konfrontasjoner blir som oftest dekket av riksmediene (Bakke, 2015) men danner ikke et fullstendig bilde av hva som kan anses å være uanstendig foreldreatferd.

Resultatene fra forskningsprosjektet støtter oppunder tidligere forskning av Witt og Dangi (2018a) og Holden et al. (2015) om at klubb, ledere og foreldre vil nyte godt av et samarbeid hvor gjensidige forventninger fremlegges og drøftes. Med et økt forventningspress på foreldrene til å opptre normativt vil et felles forum for diskusjon og avklaringer hjelpe dem til å opparbeide seg kunnskap om hvilke typer oppførsler man ønsker og ikke. Herunder kan foreldrevettreglene (Flem, 2016) (Figur 1) fungere som en inngangsport. Ikke nødvendigvis som en håndfast fasit for alle klubbene, men som en inspirasjonskilde og en veileder for å gjøre foreldrene oppmerksomme på hva som er ønsket oppførsel og hvordan man kan forebygge uanstendig foreldreatferd.

Videre underbygges dette ved at utøverne virker relativt samstemte i sine persepsjoner om hvordan foreldrene bør forholde seg i kampsituasjon. Funnene til Quinto Romani (2020) og Felber Charbonneau og Camiré (2020) enes i at barnas behov best blir dekket med positive tilrop og heiing, hvilket også bekreftes i denne studien. Det ble dog avdekket at «for mye av det gode» kan bli et støymoment mer enn en motivasjons- og trivselsfaktor, og at heiingen fra sidelinjen bør modereres ut fra kampsituasjonen, eksempelvis om et lag er merkbart bedre enn de andre. I slike situasjoner vil heiing på begge lag kunne være et alternativ for å skape et godt klima.

I fortsettelsen av å skape gode rammer trekkes viktigheten av å si fra dersom man reagerer på foreldres oppførsel frem. Enkelte foreldre hadde erfaringer med å si fra uten å få gehør, mens andre var selvransakende og meddelte historier hvor man følte at egen atferd var under enhver kritikk. Herunder virker innføringen av kampverten (NFF, u-å-b) som et velfungerende, preventivt tiltak for å forhindre uønskede hendelser i tillegg til å sørge for en god ramme rundt arrangementet. Det kan dog blant enkelte oppleves som at det fullstendige ansvaret for å si fra ligger hos kampverten og at man bør fokusere på å gjøre foreldrene mer ansvarsbevisste i rollen som stemningsskapere. Likt som i studiet til Harwood og Knight (2015) vil det derfor argumenteres for at opplevelsen av- og begrunnelsen for uanstendig foreldreatferd kan koke ned en økt kompleksitet omkring forelderrollen. Tilhørende forventninger til sosiale og organisatoriske ferdigheter fremstår med det som et felt med høye krav til å inneha den «rette» kompetansen for å unngå å være en støykilde som fremviser uanstendig foreldreatferd.

Avslutningsvis underbygger denne studien at foreldre vil kunne ha behov for kompetanseheving, både når det gjelder egen atferd, men også hvordan man kan håndtere uønskede hendelser blant andre foreldre. Det virker tydelig at uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel i første rekke forekommer som konsekvenser av utløste handlinger, eksempelvis gjennom en takling man fra siden oppfatter som stygg eller andre foreldres uanstendige atferd. Det kan også forekomme i tilfeller der foreldrenes involvering i barnas fotballdeltakelse har overskredet en grense og hvor resultat-utfall og prestasjoner blir viktigere for foreldrene enn barnas sosialisering og glede ved å spille fotball.

6.1 Veien videre

I et fremtidig perspektiv ville det vært interessant å undersøke foreldrenes og utøvernes perspektiver fundamentert i en større teoretisk synsvinkel basert på modeller for motivasjon eller lidenskap. Det vil kunne gi målbare data på foreldrenes påvirkning og hvorvidt barnas forhold til idretten kan endres av dette. I tillegg vil kvantitative tilnærminger kunne gi tall som kan bidra til å belyse størrelsesordenen på problematikken rundt uanstendig foreldreatferd og sidelinjeoppførsel i barnefotballen i Norge. Tallene fra NFF gir indikasjoner på at det er et relativt lite problem (NFF, 2022), men denne studien belyser at opplevd uanstendig foreldreatferd kan virke mer utbredt. Dog viser forbundet selv til at en stor andel av personer som er tilknyttet NFF enten direkte eller indirekte, ikke vet hvor de skal varsle om uønskede hendelser, ei heller hvor grensen går for hva man kan omtale som en uønsket hendelse (NFF, 2022). Derfor kan

en fokusert tilnærming rettet mot foreldrenes rolle kunne gi et nytt perspektiv i den gjeldende diskursen.

NFF ønsker også å revidere noe de kaller Fair Play-skolen, et interaktivt kurstilbud rettet mot foreldre med mål om å skape bevissthet rundt sine holdninger. Revisjonen var dog ikke publisert i tidsrommet hvor denne oppgaven ble skrevet (våren 2022) (NFF, u-å-a), men vil i fremtiden kunne benyttes som et verktøy i analysen av foreldrenes holdninger. Prosjektet gir innførende betraktninger om et utvalg av NFFs målrettede tiltak for å få bukt med uanstendigheter fra foreldrene på sidelinjen. En videreføring i forskningsfeltet kan derfor med fordel forsøke å vurdere den faktiske effekten av de ulike tiltakene, da internasjonale studier viser at foreldre har respondert godt på kompetansehevende læringsverktøy (Kwon et al., 2020; Ford et al., 2017).

Dessuten kan man med fordel innhente foreldreinformanter basert på mer spesifiserte inklusjonskriterier. Dette bør gjøres i et forsøk på å nå ut til foreldre som involverer seg mindre i barnas idrettshverdag for å bygge opp en forståelse og kunnskapsbase basert på deres historier. Innhenting av informanter fra ulike sosioøkonomiske klasser kan bidra til å vurdere begrunnelsene for opplevd uanstendig foreldreatferd ut fra parametere som inntekt og utdanningsnivå.

Litteratur

- Alcock, J., & Iphofen, R. (2007). Computer-assisted software transcription of qualitative interviews. *Nurse Researcher*, 15(1).
- Bakke, T. G. (2015, 21.05.2015). Foreldre- og trenerbråk stoppet barnekamp. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/jd3jpn/foreldre-og-trenerbraak-stoppet-barnekamp>
- Barbour, R. (2008). *Doing focus groups*. sage.
- Bassey, M. (1992). Creating education through research. *British Educational Research Journal*, 18(1), 3-16.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1991). *The social construction of reality* (7 ed.). Penguin Books.
- Bernard, H. R., & Bernard, H. R. (2013). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Sage.
- Bloor, M. (2001). *Focus groups in social research*. Sage.
- Bowker, A., Boekhoven, B., Nolan, A., Bauhaus, S., Glover, P., Powell, T., & Taylor, S. (2009). Naturalistic observations of spectator behavior at youth hockey games. *The Sport Psychologist*, 23(3), 301-316.
- Brackenridge, C., Pitchford, A., & Wilson, M. (2011). Respect: results of a pilot project designed to improve behaviour in English football. *Managing leisure*, 16(3), 175-191.
- Chowdhury, M. F. (2015). Coding, sorting and sifting of qualitative data analysis: Debates and discussion. *Quality & Quantity*, 49(3), 1135-1143.
- Clarke, V., Braun, V., & Hayfield, N. (2015). Thematic analysis. *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*, 222, 248.
- Coakley, J. J. (1998). *Sport in society: Issues and controversies* (6 ed.). McGraw-Hill.
- Dorsch, T. E., Smith, A. L., & McDonough, M. H. (2015). Early socialization of parents through organized youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(1), 3.
- Dorsch, T. E., Smith, A. L., Wilson, S. R., & McDonough, M. H. (2015). Parent goals and verbal sideline behavior in organized youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(1), 19.
- Elliott, S., & Drummond, M. (2015). The (limited) impact of sport policy on parental behaviour in youth sport: a qualitative inquiry in junior Australian football. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 7(4), 519-530.
- Elliott, S., & Drummond, M. (2017). During play, the break, and the drive home: The meaning of parental verbal behaviour in youth sport. *Leisure Studies*, 36(5), 645-656.
- Felber Charbonneau, E., & Camiré, M. (2020). Parental involvement in sport and the satisfaction of basic psychological needs: Perspectives from parent-child dyads. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18(5), 655-671.
- Flem, A. H. (2016, 15.04.2016). Foreldrevettregler NFF. <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/verdier-og-virkemidler/idrettens-barnerettigheter-og-bestemmelser3/foreldrevettregler/>
- Fraser-Thomas, J., & Côté, J. (2009). Understanding adolescents' positive and negative developmental experiences in sport. *The Sport Psychologist*, 23(1), 3-23.
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2004). Parental influences on youth involvement in sports.
- Gale, N. K., Heath, G., Cameron, E., Rashid, S., & Redwood, S. (2013). Using the framework method for the analysis of qualitative data in multi-disciplinary health research. *BMC medical research methodology*, 13(1), 1-8.
- Gibson, F. (2007). Conducting focus groups with children and young people: strategies for success. *Journal of research in nursing*, 12(5), 473-483.
- Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. *The qualitative report*, 8(4), 597-607.
- Goldstein, J. D., & Iso-Ahola, S. E. (2008). Determinants of parents' sideline-rage emotions and behaviors at youth Soccer games 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 38(6), 1442-1462.
- Gordon, J., & Patterson, J. A. (2013). Response to Tracy's under the "Big Tent" establishing universal criteria for evaluating qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 19(9), 689-695.
- Greendorfer, S. L., & Lewko, J. H. (1978). Role of family members in sport socialization of children. *Research quarterly. American alliance for health, physical education and recreation*, 49(2), 146-152.
- Harwood, C., & Knight, C. (2009). Stress in youth sport: A developmental investigation of tennis parents. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(4), 447-456.
- Harwood, C. G., & Knight, C. J. (2015). Parenting in youth sport: A position paper on parenting expertise. *Psychology of Sport and Exercise*, 16, 24-35.

- Hatlo, G. (2019, 21.05.2019). Foreldre skal kurses i fair play på sidelinjen. *NRK*.
<https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/foreldre-skal-kurses-i-fair-play-pa-sidelinjen-1.14535705>
- Holden, S. L., Forester, B. E., Keshock, C. M., & Pugh, S. F. (2015). How to Effectively Manage Coach, Parent, and Player Relationships. *Sport Journal*.
- Holt, N. L., Tamminen, K. A., Black, D. E., Sehn, Z. L., & Wall, M. P. (2008). Parental involvement in competitive youth sport settings. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(5), 663-685.
- Horner, S. D. (2000). Using focus group methods with middle school children. *Research in nursing & health*, 23(6), 510-517.
- Jeffery-Tosoni, S., Fraser-Thomas, J., & Baker, J. (2015). Parent Involvement in Canadian Youth Hockey: Experiences and Perspectives of Peewee Players. *Journal of Sport Behavior*, 38(1).
- Kanters, M. A., Bocarro, J., & Casper, J. (2008). Supported or pressured? An examination of agreement among parent's and children on parent's role in youth sports. *Journal of Sport Behavior*, 31(1).
- Keegan, R., Spray, C., Harwood, C., & Lavallee, D. (2010). The motivational atmosphere in youth sport: Coach, parent, and peer influences on motivation in specializing sport participants. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(1), 87-105.
- Kidman, L., McKenzie, A., & McKenzie, B. (1999). The nature of target of parents' comments during youth sport competitions. *Journal of Sport Behavior*, 22(1), 54.
- Kitzinger, J. (1994). The methodology of focus groups: the importance of interaction between research participants. *Sociology of health & illness*, 16(1), 103-121.
- Kitzinger, J., & Barbour, R. (1999). *Developing focus group research: politics, theory and practice*. Sage.
- Knight, C. J. (2017). Family influences on talent development in sport. In *Routledge handbook of talent identification and development in sport* (pp. 181-191). Routledge.
- Knight, C. J., Boden, C. M., & Holt, N. L. (2010). Junior tennis players' preferences for parental behaviors. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(4), 377-391.
- Knight, C. J., Dorsch, T. E., Osai, K. V., Haderlie, K. L., & Sellars, P. A. (2016). Influences on parental involvement in youth sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 5(2), 161.
- Knight, C. J., & Holt, N. L. (2014). Parenting in youth tennis: Understanding and enhancing children's experiences. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(2), 155-164.
- Knight, C. J., Neely, K. C., & Holt, N. L. (2011). Parental behaviors in team sports: How do female athletes want parents to behave? *Journal of Applied Sport Psychology*, 23(1), 76-92.
- Krueger, R. A. (2014). *Focus groups: A practical guide for applied research*. Sage publications.
- Kvernmo, G. (2005). Intervju som metode–barn/unge som informanter. *Denne boken er en revisjon av førsteutgaven fra 2005. Revisjonen omfatter korrektur og implementering av ny referanse stil, APA Style. I tillegg er et utvalg av artiklene faglig revidert. Følgende artikler er revidert «Eksperimentell design, med spesiell vekt på ulike typer av N= 1 design» av Erik Arntzen, «Vitenskapelig tenkemåte»*, 8.
- Lauer, L., Gould, D., Roman, N., & Pierce, M. (2010). How parents influence junior tennis players' development: Qualitative narratives. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 4(1), 69-92.
- Leung, L. (2015). Validity, reliability, and generalizability in qualitative research. *Journal of family medicine and primary care*, 4(3), 324.
- Lobinger, B. H., Eckardt, V. C., & Lautenbach, F. (2021). Three perspectives on parental support in youth soccer: Children, parents, and coaches. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17479541211011553.
- Male, T. (2016). Analysing qualitative data. *Doing research in education: Theory and practice*, 1, 177-191.
- Mason, J. (2017). *Qualitative researching*. sage.
- McMahon, J. A., & Penney, D. (2015). Sporting parents on the pool deck: living out a sporting culture? *Qualitative research in sport, exercise and health*, 7(2), 153-169.
- NFF. (2019). *Statusrapport vold og trusler* (1).
<https://www.fotball.no/contentassets/6366b375c105422d965360212ea92609/statusrapport-vold-og-trusler.pdf>
- NFF. (2022). *Uønskede hendelser i norsk fotball 2021*.
<https://www.fotball.no/contentassets/bcadac7f6e10463c82525dc884dd0035/uonskede-hendelser-i-norsk-fotball-2021-oppdater.pdf>
- NFF. (u-å-a). *Fair playskolen for foreldre*. NFF Vestfold.
<https://www.fotball.no/kretser/vestfold/samfunns-og-verdiarbeid/gammelt-fair-play/fair-play/fair-play/fair-playskolen-for-foreldre/#168259>
- NFF. (u-å-b). *Kampvert*. Norges Fotballforbund - Avdeling Sunnmøre.
<https://www.fotball.no/kretser/sunnmore/klubb-leder-og-trener/abc-for-lagledere/kampvert2/>

- NIF. (2019). *Bestemmelser om barneidrett*.
<https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/bestemmelser-om-barneidrett/>
- NSD. (u-å). *Samtykke og andre behandlingsgrunnlag*. NSD.
<https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/samtykke-og-andre-behandlingsgrunnlag/>
- NTB. (2017, 31.08.2017). Barnefotballkamp stanset av foreldrebråk. *Nettavisen*.
<https://www.nettavisen.no/nyheter/barnefotballkamp-stanset-av-foreldrebrak/s/12-95-3423368529?fbclid=IwAR24z8naiatQ3p7AoYyD5Za8AXyhaJ92LSNwi16XMG82TFIz5M1T2boFU>
- Nygaard, K. (2018, 02.07.2018). I denne klubben får trenerne betalt for å lede 12-åringer. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/Vbx74V/i-denne-klubben-faar-trenerne-betalt-for-aa-lede-12-aaringer>
- Omlil, J., & LaVoi, N. M. (2012). Emotional experiences of youth sport parents I: Anger. *Journal of Applied Sport Psychology*, 24(1), 10-25.
- Omlil, J., & Wiese-Bjornstal, D. M. (2011). Kids speak: Preferred parental behavior at youth sport events. *Research quarterly for exercise and sport*, 82(4), 702-711.
- Palou, P., Pulido, D., Borràs, P. A., & Ponseti, F. J. (2020). Analysis of parents' behaviour in grassroots football from a systematic observation.
- Quinto Romani, A. (2020). Parental behaviour and children's sports participation: Evidence from a Danish longitudinal school study. *Sport, Education and Society*, 25(3), 332-347.
- Ritchie, J., Lewis, J., Nicholls, C. M., & Ormston, R. (2013). *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers*. sage.
- Sagar, S. S., & Lavalley, D. (2010). The developmental origins of fear of failure in adolescent athletes: Examining parental practices. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(3), 177-187.
- Salla, J., & Michel, G. (2014). Parental sport over-involvement and anxiety among youth tennis athletes. *Science & Sports*, 29, S40.
- Sánchez-Miguel, P. A., Leo, F. M., Sánchez-Oliva, D., Amado, D., & García-Calvo, T. (2013). The importance of parents' behavior in their children's enjoyment and amotivation in sports. *Journal of human kinetics*, 36, 169.
- Schau, M., & Iversen, M. (2021, 08.07.2021). 14 000 unge har sluttet med fotball under pandemien. *NRK*. <https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/14-000-unge-har-sluttet-med-fotball-under-pandemien-1.15568841>
- Schutt, R. K. (2018). *Investigating the social world: The process and practice of research*. Sage publications.
- Sharma, G. (2017). Pros and cons of different sampling techniques. *International journal of applied research*, 3(7), 749-752.
- Shields, D., Bredemeier, B. L., LaVoi, N. M., & Power, F. C. (2005). The sport behaviour of youth, parents and coaches. *Journal of research in character education*, 3(1), 43-59.
- Smithson, J. (2000). Using and analysing focus groups: limitations and possibilities. *International journal of social research methodology*, 3(2), 103-119.
- Smoll, F. L., Cumming, S. P., & Smith, R. E. (2011). Enhancing coach-parent relationships in youth sports: Increasing harmony and minimizing hassle. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 13-26.
- Staff, A. (2015, 23.06.2015). *Bias*. Forskningsetikk.no.
<https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/uavhengighet/bias/>
- Stefansen, K., Smette, I., & Strandbu, Å. (2018). Understanding the increase in parents' involvement in organized youth sports. *Sport, Education and Society*, 23(2), 162-172.
- Stenbacka, C. (2001). Qualitative research requires quality concepts of its own. *Management decision*.
- Stewart, D. W., & Shamdasani, P. (2017). Online focus groups. *Journal of Advertising*, 46(1), 48-60.
- Strandbu, Å., Stefansen, K., Smette, I., & Sandvik, M. R. (2019). Young people's experiences of parental involvement in youth sport. *Sport, Education and Society*, 24(1), 66-77.
- Suri, H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative research journal*.
- Søvik, C. F. (2021, 19.08.2021). Henrik Elvestad gjør TV 2-comeback: – Mange lever ut havarerte idrettskarrierer gjennom barna sine. *TV 2*. <https://www.tv2.no/a/14171545/>
- Teques, P., Calmeiro, L., Martins, H., Duarte, D., & Holt, N. L. (2018). Mediating effects of parents' coping strategies on the relationship between parents' emotional intelligence and sideline verbal behaviors in youth soccer. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 40(3), 153-162.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837-851.

- Tuli, F. (2010). The basis of distinction between qualitative and quantitative research in social science: Reflection on ontological, epistemological and methodological perspectives. *Ethiopian Journal of Education and Sciences*, 6(1).
- Ullrich-French, S., & Smith, A. L. (2009). Social and motivational predictors of continued youth sport participation. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1), 87-95.
- Walters, S., Schluter, P., Stamp, D., Thomson, R., & Payne, D. (2016). Coaches and referees' perspectives of sideline behaviour in children's team sports: a cross-sectional study.
- Wheeler, S. (2018). 'Essential assistance' versus 'concerted cultivation': theorising class-based patterns of parenting in Britain. *Pedagogy, Culture & Society*, 26(3), 327-344.
- Wiersma, L. D., & Fifer, A. M. (2008). "The schedule has been tough but we think it's worth it": The joys, challenges, and recommendations of youth sport parents. *Journal of leisure research*, 40(4), 505-530.
- Witt, P. A., & Dangi, T. B. (2018a). Helping parents be better youth sport coaches and spectators. *Journal of Park and Recreation Administration*, 36(3).
- Witt, P. A., & Dangi, T. B. (2018b). Why children/youth drop out of sports. *Journal of Park and Recreation Administration*, 36(3).
- Wuerth, S., Lee, M. J., & Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(1), 21-33.
- Wylleman, P. (2000). Interpersonal relationships in sport: uncharted territory in sport psychology research. *International journal of sport psychology*.
- Wylleman, P., De Knop, P., Auweele, Y. V., & Sloore, H. (1997). The athletic triangle in competitive youth sport: Young athletes' perceptions of the athlete-coach-parents relationships. In *Innovations in sport psychology: Linking theory and practice-Part II* (pp. 762-764). Netanya: Wingate Institute of PE and Sport.
- Waagaard, M. S. (2017, 23.04.2017). *Idrettens barnerettigheter og bestemmelser*. NFF. <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/verdi-og-virkemidler/idrettens-barnerettigheter-og-bestemmelser3/idrettens-barnerettigheter-og-bestemmelser/>
- Zwaanswijk, M., & van Dulmen, S. (2014). Advantages of asynchronous online focus groups and face-to-face focus groups as perceived by child, adolescent and adult participants: a survey study. *BMC research notes*, 7(1), 1-7.

Vedlegg

Vedlegg 1 Intervjuguide og informasjonsskriv – utøvere

Temaoversikt fokusgrupper - utøverutvalg

Innledning

- Introduksjon av meg selv og min bakgrunn og interesser.
- Kort presentasjon av prosjektet, hva som gjorde at jeg ønsker å forske på temaet og kort om formålet med oppgaven.

Oppvarming (Lydopptak starter)

- Hvorfor begynte dere med fotball?
- Har dere noen favoritt-lag eller spillere?
- Går dere på andre idretter?
 - Hvis ja; Legger dere merke til forskjeller i hvordan foreldrene oppfører seg på sidelinjen?

Hoveddel

- Tema 1: Kampdag. Ta meg gjennom det som skjer:
 - Før kampen:
 - Følelser?
 - Under kamp:
 - Etter kamp:
 - Snakker dere om kampen? Med hvem? (Foreldre/Trenere/andre?)
- Tema 2: Støttespillerne/Foreldrene
 - Kjenner dere til Fair Play?
 - Kan Fair Play også gjelde for de voksne? Hvordan?
 - Har dere kampverter på kampene deres?
 - Vet dere hva de gjør?
 - Har de noen gang måtte gjøre noe mens dere har spilt som dere har lagt merke til?
 - La oss snakke litt om tilskuerne. Hvem er det som er til stede og ser på når dere spiller fotballkamp?
 - Legger man merke til noe som blir sagt på sidelinjen når dere spiller?
 - Er det noe heining? Kjefting?
 - Hvilke følelser gir dette?
 - Hva liker dere best?
 - Lite/mye feedback?
 - Konstruktiv/Positiv feedback?
 - Hvor aktive kan foreldrene være før man reagerer? Går det en grense?
 - Kan ulike tilbakemeldinger gjøre at man reagerer på ulikt vis?
 - Husker dere noen hendelser der dere enten ble positivt eller negativt påvirket av noe som ble sagt eller gjort fra sidelinjen?
 - Har dere tenkt noe over hvordan dere følte det i ettertid?
 - Hvordan oppfører fantasiforelder seg for at dere får best utbytte og mest glede av å spille kamp?
 - Hvis jeg som forelder er høylytt og kjefter på både med- og motspillere. Ville dere reagert på det?
 - Dilemma:
 - Foreldrene på sidelinjen er helt stille? Eller foreldrene på sidelinjen lager masse støy.

Avsluttende del

- Gjennomgang
 - Hvordan synes dere dette var?
 - Tilføyinger?
- Spørsmål fra deltakerne?

Vil du delta i forskningsprosjektet

Uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen?

Dette er et spørsmål til deg om du ønsker å delta i et gruppeintervju der formålet er å undersøke fotballforeldrenes påvirkningskraft. I dette skrivet ligger det informasjon om prosjektet og hva dette vil innebære for deg.

Ansvarlig institusjon

Norsk Teknisk- og Naturvitenskapelig Universitet.

Bakgrunn og formål

Resultatene fra intervjuet vil bli brukt i min masteroppgave i idrettsvitenskap ved NTNU. Med oppgaven ønsker jeg å undersøke foreldrenes påvirkning på fotballspillende barn gjennom sin oppførsel på sidelinjen. Intervjuene vil foregå i grupper med deltakere i alderen 11-13 år som alle aktivt spiller organisert fotball i Norge.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Denne henvendelsen sendes til deg som er aktiv fotballspiller i Norge i aldersspennet 11-13 år.

Deltakelse

Samtalen vil vare opptil 45 minutter og vil foregå på et sted der du som deltaker er komfortabel. Eksakt tid og sted blir avtalt nærmere i samråd med foresatte og deltakere. Dersom foreldre eller foresatte ønsker å få se intervjuguiden på forhånd kan dette forespørres på epost til endrepb@stud.ntnu.no.

Personvern

Deltakelse vil kreve samtykke fra foresatte (se samtykke-skjema nederst på arket). Under samtalen vil det bli brukt lydopptak med mindre noen av deltakerne motsetter seg dette. I selve oppgaven vil datamaterialet anonymiseres slik at ingen av deltakerne vil kunne bli gjenkjent. Ved prosjektets planlagte slutt (ca. 15.06.2022) vil alle personlige opplysninger om deltakerne bli anonymisert. Personlig informasjon om deg vil bli omkodet og lagret atskilt fra annen data og dette vil kun være tilgjengelig for meg og min veileder ved NTNU, Niels Feddersen.

Frivillig å delta

Deltakelse i prosjektet er frivillig. Du kan til hvilken som helst tid velge å trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn og uten ytterligere konsekvenser. Dersom du velger å trekke deg vil personlige opplysninger anonymisert umiddelbart. Hvis du ønsker å trekke ditt samtykke ber vi deg sende en epost til meg eller til veileder Niels Feddersen, kontaktinformasjon foreligger lenger ned i skrevet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt og dine foresattes samtykke.

På oppdrag fra NTNU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Kontaktinformasjon

For spørsmål tilknyttet forskningsmessige hensyn og rettigheter samt personverntjenester@nsd.no, eller på telefon: NSD 55 58 21 17.

Ytterligere spørsmål om prosjektet kan rettes på epost til endrepb@stud.ntnu.no eller til min veileder Niels Feddersen på niels.feddersen@ntnu.no.

Personvernombud NTNU: Thomas Helgesen: Thomas.helgesen@ntnu.no

Med vennlig hilsen

Endre Palfi Barmoen

Student

Niels Feddersen

Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

- Jeg samtykker herved til å delta i gruppeintervju
- Jeg samtykker til bruk av lydopptak under intervjuet

Navn deltaker

Navn foresatt

Underskrift foresatt

Dato

Vedlegg 2 Intervjuguide og informasjonsskriv – foreldre

Temaoversikt fokusgrupper - foreldreutvalg

Oppvarming

- Initielle tanker om hva foreldrenes rolle som tilskuer går ut på?
 - Finnes det noen do's and dont's?
- Føler man at foreldrerollen har endret seg i barneidretten?
 - De siste åra?
 - Fra de selv var barn?

Hoveddel

- Tema 1: Barnas idrettsdeltakelse og verbale tilbakemeldinger
 - Er det viktig for dere at barna spiller fotball?
 - ➔ Hvorfor? Hvorfor ikke?
 - ➔ Eller at de deltar i andre fritidsaktiviteter?
 - Hvordan skal/bør man gi tilbakemeldinger til egne barn i etterkant av en kamp/aktivitet?
- Tema 2: Rollen som fotballforelder
 - Hvordan vil dere beskrive samarbeidet i triangelet mellom trener, dere foreldre og spillere?
 - ➔ Kommunikasjon? Gjennom hvilke kanaler?
 - ➔ Har dere foreldremøter? Når? Hva tas opp?
 - ➔ Forutsigbarhet?
 - Mye fokus på Fair Play - foreldrevettregler
 - ➔ Har dere kjennskap til de?
 - Finnes det andre rammer for konkrete tiltak rettet mot foreldrene i klubben som dere vet om?
 - ➔ Kampvert?
 - Hva tenker man at er «korrekt» foreldreatferd og sidelinjeoppførsel?
 - Hvilke følelser kan vekkes når man står på sidelinjen og ser på?
 - ➔ Kjenner man på et særskilt ansvar for å bidra til rammen rundt arrangementet?
 - Hva tenker man omkring egen rolle som tilstedeværende fotballforelder i en kampsituasjon?
 - I et tenkt tilfelle: Hvis du legger merke til at noen bryter forventningene og normen til en fotballforelder Hvordan reagerer man? Hvordan sier man i fra?
 - Hvilke årsaker kan ligge til grunn for at man opplever ulik oppførsel?
 - ➔ Dommere?
 - ➔ Økonomiske incentiver?
 - ➔ Annet?
 - Snakker barna noe om opplevelsene om stemningen fra sidelinjen?
 - Tenker man at fotballforeldereren skiller seg fra andre idrettsforeldre på disse områdene?
 - ➔ Hvorfor? Hvorfor ikke?

Avsluttende del

- Gjennomgang/oppsummering
 - Hvordan synes dere dette var?
 - Tilføyinger?
- Spørsmål fra deltakerne?

Vil du delta i forskningsprosjektet

Uanstendig foreldreatferd i den norske barnefotballen?

Dette er et spørsmål til deg om du ønsker å delta i et forskningsprosjekt om fotballforeldrenes påvirkningskraft på barna gjennom sin tilstedeværelse og sidelinjeoppførsel.

Ansvarlig institusjon

Norsk Teknisk- og Naturvitenskapelig Universitet.

Formål

Forskningen vil bli anvendt i min masteroppgave i idrettsvitenskap ved NTNU. Problemstillingen er knyttet til barns opplevelser av foreldrenes atferd og foreldrenes egne persepsjoner omkring egen rolle i barnefotball. Intervjuene vil foregå i fokusgrupper med størrelse på 5-8 deltakere som har barn i det samme fotball-laget.

Deltakelse – tid og sted

Intervjuene vil ha en varighet på maksimalt 60 minutter og vil finne sted i mars/april. Lokasjon vil bli planlagt og avtalt i god tid før intervjuet finner sted.

Personvern – behandling av dine opplysninger

Under intervjuet vil det bli brukt lydopptak med mindre noen av deltakerne motsetter seg dette. I selve oppgaven vil datamaterialet anonymiseres slik at ingen av deltakerne vil kunne bli gjenkjent. Ved prosjektets planlagte slutt (ca. 15.06.2022) vil alle personlige opplysninger om deltakerne bli anonymisert. Personlig informasjon om deg vil bli omkodet og lagret atskilt fra annen data og dette vil kun være tilgjengelig for meg og min veileder ved NTNU, Niels Feddersen.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du er forelder til et barn mellom 11 og 13 år som aktivt spiller organisert fotball i Norge.

Frivillig å delta

Deltakelse i prosjektet er frivillig. Du kan til hvilken som helst tid velge å trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn og uten ytterligere konsekvenser. Dersom du velger å trekke deg vil personlige opplysninger bli anonymisert umiddelbart. Hvis du ønsker å trekke ditt samtykke ber vi deg sende

en epost til meg eller til veileder Niels Feddersen, kontaktinformasjon foreligger lenger ned i skrivet. Vi behandler opplysninger om basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Kontaktinformasjon

For spørsmål tilknyttet forskningsmessige hensyn og rettigheter samt personverntjenester@nsd.no, eller på telefon: NSD 55 58 21 17.

Ytterligere spørsmål om prosjektet kan rettes på epost til endrepb@stud.ntnu.no eller til min veileder Niels Feddersen på niels.feddersen@ntnu.no.

Personvernombud NTNU: Thomas Helgesen: Thomas.helgesen@ntnu.no

Med vennlig hilsen

Endre Palfi Barmoen

Student

Niels Feddersen

Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

- Jeg samtykker herved til å delta i gruppeintervju
- Jeg samtykker til bruk av lydopptak under intervjuet

Navn

Underskrift

Dato

Vedlegg 3 Godkjenning fra NSD

[Meldeskjema](#) / [Foreldreferd i barneidretten](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer

954396

Prosjekttittel

Foreldreferd i barneidretten

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Prosjektperiode

15.09.2021 - 15.06.2022

Dato

17.03.2022

Type

Standard

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, men du må oppdatere informasjonsskrivet før du starter (se neste avsnitt).

INFORMASJONSSKRIV

Informasjonsskrivet ditt mangler noen punkter lover krever er med. Du må derfor legge til disse punktene i informasjonsskrivet før du gir dette til forskningsdeltakerne dine. Du trenger ikke å laste opp den oppdaterte versjonen i meldeskjemaet: • Kontaktopplysninger til din institusjon sitt personvernombud

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art 5 1 f) og sikkerhet (art 32)

konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyller-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

